

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 12 του Νοέμβριου 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 221

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- ΤΖΙΑΚΟΖΑ. Μιά παριίδα σιάκι (μετάφρ. Νίμου Ποριώτη).
- Κ. Τὰ τετράδια τῆς νιότης τοῦ Ρενάν.
- ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. Κι ἄλλα ζητήματα.
- Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ Σ. Στὸ Βάτα (μετάφρ. ἀπὸ τὰ Σανσκριτικά).
- ΤΑ ΤΡΑ ΓΟΥΔΑ ΤΟΥ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ. (Γράμματα τῶν κ. κ. Ψυχῆς καὶ Παλαμᾶ).
- Κ. Π. Δίγα γιὰ τὸν κλῆρο μας.
- ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Ὁ Νόμος (δήγημα).
- Δ. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικὰ—ἡ πρώτη τοῦ Βασιλειοῦ.
- ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ. Ἀντίκρ (συνέχεια).
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. S. P. P. Νικολὸς Β'.
- Δ. Π. Τ. Φαινόμενα καὶ Πράγματα (Ὁνειρα...—«Ἑλληνοκρατὴς μόρφωσις»—Ὁ νουνὸς τῆς Ναυκρατούσας—Τὰ τ ο π ι κ ἄ—Γιὰ τὸ ταχυδρομεῖο μας)
- Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ

ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΡΕΝΑΝ

Ὁ κόσμος τοῦ μεγάλου στοχασμοῦ καὶ τῆς μεγάλης Τέχνης θὰ νιώσῃ καινούρια λαχτήρα. Τυπώθηκε τώρα τελευταία νέο βιβλίο τοῦ Ρενάν. Χοντρός τόμος ἀπὸ τετρακόσιες κι ἀπάνου σελίδες. Ἐίναι τὰ Νεανικὰ τετράδια (Cahiers de jeunesse) τοῦ Ρενάν. Τώρα πρωτοβγήκανε στὸ φῶς. Γραφτήκανε ἀπὸ τὸ 1845 ὡς τὸ 1846, γοργὰ γοργὰ, θάλεγε κανεὶς μὲ τὸ ἴδιο μελάνι καὶ μὲ τὸ ἴδιο κοντύλι δλα τους, ὅταν ὁ Ρενάν εἶτανε εἰκοσιτριῶ χρονῶ μόλις, δυὸ χρόνια προτοῦ νὰ συντεθῇ μὲ ὄλο τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς νιότης, τὸ μεγαλόπνοο ἔργο του, «Τὸ μέλλον τῆς Ἐπιστήμης».

Στὰ τετράδια τούτα ὁ μελλόμενος συγγραφέας τῆς «Ζωῆς τοῦ Χριστοῦ» καὶ τῶ «Φιλοσοφικῶνε διαλόγων», μόλις τελειώνοντας τίς σπουδές του στὸ σεμινάριο, ἔχει ρίξει σὲ χίλια δυὸ παρατηρήματα καὶ γνώμες καὶ ρεμβασμούς δλα τὰ σπέρματα τοῦ λαμπεροῦ ξετυλιμοῦ του ἀπάνου σὲ δλα τάντικειμένα τῆς γνώσης καὶ τῆς μελέτης. Ἐίναι σὰν ὀμιλίες μὲ τὸν ἑαυτὸ του ἐνὸς Γκαίτε, πὸ μὸλις μπαίνει στὴ ζωὴ καὶ τοῦ γιὰ Ἐκκερμαν ἔχει τὴν ἴδια του ψυχὴ. Ἐκφράζεται γιὰ ζητήματα θρησκευτικὰ καὶ φιλοσοφικὰ καὶ φιλοσοφικὰ κ' ἐπιστημονικὰ, γιὰ τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν ποίηση, γιὰ τὴ γλώσσα, γιὰ τὴ φιλολογία, γιὰ τὰ δνειρά του, γιὰ τοὺς δασκάλους του, γιὰ τοὺς θαυμασμούς του, γιὰ τὰ κα-

ταφρόνια του. Καὶ τὰ λείει ξάστερα καὶ στρογγυλά, σὲ ὕφος ἐλεύτερο κι ἀντίθετο κάπως πρὸς τὸ μεταξένιο καὶ Πλατωνικὰ δουλεμένο ὕφος τῶν περιφημῶν προσεχτικὰ συνθεμένων καὶ φιλολογημένων βιβλίων του.

Ἀπὸ τὰ Τετράδια τῆς Νεότης τοῦ Ρενάν θὰ τολμήσουμε νὰ μεταφράσουμε διαλέγοντας, γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά», κάποια χαρακτηριστικὰ δείγματα τοῦ ἀθανάτου αὐτοῦ νοῦ. Τροπὴ πολύτιμη τῆς ψυχῆς πὸ σπάνια τὴ βρίσκεις ἔτσι πλούσια χυμένη σ' ἓνα βιβλίο.

Κ.

ΣΤΟ ΒΑΤΑ (1)

(Ργβ. 10, 168)

Δύναμη μὲ τὸν ὕμνο μου θὰ λάβει τώρα ὁ κρότος,
Ὁ βροντερὸς, ὁ συντριπτικὸς, τῆς ἀμαξίας τοῦ Βάτα,
Ποῦ γγίζει καὶ τὸν οὐρανὸ καὶ τὸνε κοκκινίζει,
Ποῦ κατθεβαίνει: καὶ στὴ γῆς καὶ στρουφουλίζει σκόνες.
Κατόπι ἀνασπῶνεται κ' οἱ σύντροφοι τοῦ Βάτα(2)
Καὶ τὸν σιμόνουν γλίγορα σὰ φωτιῆς τὸν ἀντρα
Κι' ἀνταμωμένους ἔρχεται μαζί τους σ' ἓνα ἀμάξι.
Ὁ ἐξουσιαστὴς, ὁ ἀθάνατος, ὄλο τοῦ κόσμου τούτου.

Στοὺς οὐρανούς ὁ δρόμος του συχνὰ τὸν ὀδηγᾷ
Δὲ σταματᾷ γι' ἀνάπαψη ποτὲ του οὔτε μιά μέρα,
Ὁ πρωτογέννητος θεὸς πὸ τὸ σωστὸ γνωρίζει
Πῶς ἐγεννήθη τῶν νερῶν ὁ φίλος, πούθε βγήκε:—
Ἐἶναι τὸ γνῶστο τῶν Θεῶν, εἶναι τοῦ κόσμου ὁ σπόρος(3)
Ὁ ἀθάνατος πορεύεται κατὰ τὴν ὁρεξὴ του,
Ἡ σκλαγὴ του ἀκούεται δὲ φθίνετα: ἡ μορφή του,
Ἄς τὸν καλοκαρδίζουμε προσφέροντας θυσιῆς.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ.

(1) Βάτας εἶναι ὁ Αἰὸλος τῶν Ἰνδῶν.

(2) Τὰ ἀτμοσφαιρικὰ φαινόμενα πὸ συνοδεύουν τὲς ἀνεμιές.

(3) Ὁ ποιητὴς θεωρεῖ ἀρχὴ τοῦ κόσμου τὸν ἕρα.

ΚΙ ΑΛΛΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ὁ κ. Γ. Ξενόπουλος στ' ἄρθρο του «Κάποια ζητήματα» πὸ δημοσιεύτηκε στὸ φύλλο 216 τοῦ «Νουμά» ἀν καὶ δὲν ἀνάφερε τὸνομά μου, γράφοντας ὅμως γιὰ ἀκάποιους νέους κριτικούς» μεταχειρίστηκε κάμποσες φράσεις ἀπὸ τὴ σημειωσὴ μου γιὰ τὴ «Μαργαρίτα Στέφα» πὸ δημοσιεύτηκε στὴ «Ζυγαριά» τῆς Μόσχας καὶ μεταφράστηκε στὸ «Νουμά». Πιστεῶ πὸς πρέπει νὰ δικαιολογηθῶ, γιὰ τὴ σημειωσὴ μου εἶναι δημοσιεμένη σ' ἓνα περιοδικὸ σὰν τὴ «Ζυγαριά» πὸ οἱ ἀρχές του κ' οἱ ιδέες του, γιὰ ὅσες πολεμᾷ, εἶναι γνωστὲς στοὺς ἀναγνώστες του, σὲ τρόπο πὸ δὲν μπορεῖ νὰ παρεξηγηθεῖ, ὅπως τόπαθα μὲ τὸν κ. Ξενόπουλο, καὶ τοῦ προξένουσα μιά σειρὰ «ζητημάτων».

Πρῶτα γιὰ τὸ «πολὺ κοινὸ». Βέβαια ὅταν ἔγραφα ἀπολὺ κοινὸ στὴν Ἑλλάδα εἶχα στὸ νοῦ μου ἴσα ἴσα κείνο τὸ κοινὸ πὸ διαβάζει τὸν «Ἐυρύαλο» τοῦ Παγανέλη, καὶ τὸ Δημητρακόπουλο καὶ τοὺς τέτιους, γιὰ τὸ ἀριστοκρατικὸς φιλολογικὸς κύκλος στὴν Ἑλλάδα—ὅσο μποροῦσα νὰ ἰδῶ—εἶναι μόλις καμιά ἑκατοστὴ ἀθρώποι. Καὶ βέβαια αὐτοὶ δὲν μποροῦν νὰ ξοδέψουν οὔτε 1000, οὔτε 500 ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου τοῦ συγγραφέα πὸ μπορεῖ νὰ καυχηθεῖ γιὰ τέτια κυκλοφορία. Ἐχω σηματοῖσει τὴν ιδέα—ἄς εἶναι λίγο παράδοξη—πὸς ὄχι μόνο στὴν Ἑλλάδα, μὰ παντοῦ σ' ὄλο τὸν κόσμο, ἡ μεγάλη κυκλοφορία ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ παρθεῖ γιὰ ἀξία τοῦ συγγραφέα.

Τώρα γιὰ τὴν Τέχνη γενικὰ. Ὑπάρχουν ἀθρώποι πὸ δτα βρεθοῦν μπροστὰ στὸ ζήτημα «τί εἶναι ἡ Τέχνη;»—δὲν κάνουν τὸν κόπο νὰ ζητήσουν στὸν ἑαυτὸ τους, ἀπὸ πὸ μὰς ἔρχεται ἡ Τέχνη, τί θέση πρέπει νὰ κατέχει στὸ Σύμπαν, μὰ τὴν παραδέχονται σὰ γεγονότο, καὶ μόλις πασιζοῦνε νὰν τῆς βροῦνε τῆς Τέχνης καμιά χρησιμότη στὴ ζωὴ. Ἐτσι γεννιέται ἡ θεωρία τῆς χρησιμῆς Τέχνης, τὸ πρῶτο βῆμα στὶς σκέσεις μεταξὺ ἀθρώπινης σκέψης καὶ Τέχνης. Καὶ φαίνεται τόσο φυσικὸ στοὺς ἀθρώπους νὰ πιστεῦσουν πὸς ἡ Τέχνη ὑπάρχει μόνο γιὰ τίς μικρές τους ἀνάγκες, καὶ τίς μικρές τους πιθυμίες. Καὶ ξεγνοῦν πὸς στὸν κόσμο ὑπάρχουν τόσα ἀχρηστοπράματα, καθὼς ἡ Ὁραϊότητα, ἡ Ἀγάπη, τὸ Ὀνειρο. Μὰ μὲ περισσότερη βαθύτητα καὶ σοβαρότητα πλησιάζεις τὴν Τέχνη, σὰν ἀρίσεις κατὰ μέρος τὸ ζήτημα «γιὰ τί χρησιμεῖ ἡ Τέχνη», καὶ ρωτήσεις ἀτί εἶναι ἡ Τέχνη, καὶ χωρίζοντας τὴν ἀπὸ τὴ ζωὴ, τὴν ξετάζεις σὰν κάτι ἀνεξάρτητο, κλεισμένο μέσα στὸν ἑαυτὸ του. Καὶ γεννιέται ἔτσι ἡ θεωρία αὐτῆς Τέχνης γιὰ τὴν Τέχνη—δευτερο βῆμα στὶς σκέσεις μεταξὺ σκέψης καὶ Τέχνης. Καὶ μὰς λείει: ἡ Τέχνη πρέπει νὰ εἶναι ἀχρηστη, ἀσκοπη. Ὁ Τουργκένιεφ κάπου λείει «ἡ Τέχνη δὲν πρέπει ν' ἔχει ἄλλοτε σκοπὸ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ της!» Κι ὅταν κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς ρωτήστε γιὰ τί λένε ἓνα ἔργο τοῦ Μπαίρον, τοῦ Ραφαῆλ, τοῦ Μότσαρτ—ἔργο τέχνης, καὶ τί ἐνώνει μεταξὺ τους τέτια ἔργα, σὰς ἀπαντοῦνε: τὸ Ὁραῖο. Μὰ πρῶτα ἀπ' ὄλα τὸ νόημα «Ὁραῖο» κηθίνας τὸ ξηγᾷ ἀλλιώςτικα, καὶ πιά πίσω ἀπ' αὐτὸ τὸ νόημα δὲν κρύβεται τίποτα. Ἡ λέξη «Ὁραῖο» δὲν ἔχει μέσα της κανένα σκοπὸ—κοιτάζετε, σημειῶνε σκοπὸς κι ὄχι «χρησιμότη»—εἶναι κάτι ἀκίνητο, ἀσάλευτο. Καὶ κεί πὸ ὑπάρχει ἀκίνησιὰ, ἀσαλεσιὰ, ἀταραξιά, δὲν ὑπάρχει ζωὴ, δὲν ὑπάρχει κίνηση, ψαξίμο, ἐνῶ ἡ Τέχνη εἶναι πάντα κάτιο ψαξίμο, πάντα κάτι γυρεῖ νὰ βρεῖ, κάτι γυρεῖ ν' ἀνοίξει.

Ἄπ' ἄλλη μεριά ξετάζει τὸ ζήτημα ἡ ἐπι-

στήμη. Ἡ ἐπιστήμη ποτὲ δὲ γυρεύει νὰ μπεῖ στὸ βάθος (νόημα) τῶν πραγμάτων—γυρεύει μόνον νὰ ζετᾷ τὴ σέση τῶν φαινομένων, νὰν τὰ συγκρίνει καὶ νὰν τὰ παραβάλλει. Καὶ παίρνοντας τὰ ἔργα τῆς Τέχνης ἢ Ἐπιστήμης ἀρνήθηκε νὰν τὰ ζετᾷ μόνον τούς, ἀνεξάρτητα. Ἡ ἐπιστήμη μᾶς λέει πὼς ἔργο Τέχνης παρμένο δίχως καμιά σέση μὲ κείνονε ποὺ τὴν ἔπλασε, μὲ τὸν καλλιτέχνη, ἢ μὲ κείνονε ποὺ τὸ δέχεται, μὲ τὸ θεατὴ, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἓνα πανὶ μουντζουρωμένο μὲ μιογιά, ἢ μὲ μὴ ἀπὸ λέξεις κ' ἤχους. Καὶ στὴν ἐπιστήμην ἀνοίχτηκαν δύο δρόμοι γιὰ νὰ ζετᾷ τὴν Τέχνην. Εἴτε νὰ ζετᾷ τὴν ψυχολογικὴν συγκίνηση, ποὺ αἰσθάνεται ὁ θεατὴς, ὁ ἀναγνώστης, ὁ ἀκουστικὸς ὅταν δέχεται καλλιτεχνικὰς ἐντύψεις, εἴτε νὰ ζετᾷ τὴν ψυχολογικὴν συγκίνηση ποὺ αἰσθάνεται ὁ καλλιτέχνης ὅταν πλάθει τὸ ἔργο του. Κ' ἡ ἐπιστήμη δὲ μᾶς ζήτησε τί εἶναι ἡ Τέχνη, γιὰτί ποτὲς δὲν ἔφτασε στὰ βάθη τῆς.

Ἀλήθεια, κάθε μὴ ἀπ' αὐτὲς τῆς θεωρίαις ἔχει καὶ τὰ συμπεράσματά της. Ἡ τέχνη μᾶς δίνει ἀπόλαψες—ποιὸς τὸ ἀρνιέται; Ἡ Τέχνη ἐξευγενίζει τοὺς ἀθρώπους—κι αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Καὶ πάλι, πὼς πολλὰς φορὲς ἡ Τέχνη φαίνεται νὰ μὴν ἔχει κανέναν ἕμισο σκοπὸν, νὰ μὴν ἔχει φανερὴ χρησιμότητα—ἔχουμε χίλια παραδείγματα. Τί εἶναι ἡ Τέχνη; Πὼς μπορεῖ νὰ ἔχει σκοπὸν, καὶ νὰναι κ' ἄσκοπη; Πὼς μπορεῖ νὰ ἐνώνει τοὺς ἀθρώπους καὶ μᾶζι τὸν ἴδιον καιρὸν νὰν τοὺς ξεχωρίζει; Νὰ ὑποχρεώνει δηλαδὴ τὸν καλλιτέχνη γιὰ νὰ μακραίνει ἀπ' τοὺς ἀθρώπους;

Σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα ἡ ἀθρόπινη λογικὴ, ὅπως εἶναι σήμερα, δὲν μπορεῖ ν' ἀπαντήσει. Μᾶς μένουν ἄλλα μέσα. Τὸ ψυχόρμητο, μὴ μὲθοδο ποὺ τὴν ἔχουν μεταχειριστεῖ σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες φιλόσοφοι, σκεπτικιστῆς, ὅλοι ποὺ γυρεύουνε νὰ λύσουν τὰ προβλήματα τῆς ὕπαρξης. Καὶ παραφράζοντας μὴ σέση τοῦ Σοπενάουερ μποροῦμε νὰ ποῦμε: ἡ Τέχνη εἶναι ἡ γνώση τοῦ κόσμου, μὲ τὰ μέσα ποὺ βρίσκει ἡ κρίση μᾶς. Ἡ Τέχνη εἶναι ὅ,τι λέμε σ' ἄλλους κλάδους τῆς σέσης, ἀποκάλυψη. Τὰ ἔργα τῆς Τέχνης εἶναι ἀνοίχτες πόρτες τῆς Αἰωνιότητος.

Αὐτὲς εἶναι πάνου κατὸν σὲ λίγα λόγια οἱ ἰδέαις ποὺ ἔχω ἐγὼ γιὰ τὴν Τέχνην, καί, γι' αὐτὸ ἔργο ποὺ εἶναι μόνον «ὠραῖον» γραμμμένο ἀπὸ καλλιτέχνη ἀμὲ μόνον τὸ σκοπὸν γιὰ νὰ εἶναι ὠραῖον, γιὰ μὲνα δὲν

εἶναι ἔργο τέχνης, μὰ κατ' ἄλλο, ψόφιο. Τέτοιο ἔργο μέσα του ποτὲς δὲν κρύβει οὔτε μυστήρια, οὔτε πρόβλημα ἀπὸ κείνα ποὺ βασανίζουν τὴν ἐνθουσιότητα, καὶ ποτὲς δὲ φανερῶνει τίποτα παρὰ μόνον ποὺ εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἄχρηστο. Σὲ τέτοια ἔργα φιλοσοφία οὔτε μπαίνει, οὔτε βγαίνει. Εἶναι ἀψύχα, ψόφια. Οἱ ἀπλοὶ «ζωγράφοι τῆς ζωῆς» σὲ λίγα χρόνια, ὅταν τελειοποιηθοῦνε φωνόγραφοι, κινηματογράφοι, φωτογραφία κ.τ.λ. θὰ γίνουν κ' αὐτοὶ πέρα γιὰ πέρα ἄχρηστοι, γιὰτί τότες θὰ μπορεῖ καμιά κανούρια μηχανὴ (ένωση φωνόγραφου καὶ κινηματογράφου) νὰ μᾶς παρουσιάσει πιὸ πιστὰ ἐπὶν κόσμον μὲ τὰ σχήματα καὶ τὰ χρώματα ὅσων ποὺ τὰ βλέπουμε. Ἐνῶ κείνονε ποὺ περνᾷ μέσα ἀπ' τ' ἀπόμακρα βάθη τῆς ἀθρόπινης ψυχῆς, κείνονε ποὺ πλέκει σ' ἓνα ἄλυτο κόμπο τῆς ἀθρόπινης καρδιῆς, κείνονε ποὺ κομματιάζει μοῖρες καὶ κουρελιάζει ζωῆς, κείνονε τὰ μυστήρια ποὺ ὀνομάζονται Ἀγάπη, Θάνατος, Μίσος—καμιά μηχανὴ, καμιά ζουγραφία δὲ θὰ μπορεῖ νὰ μᾶς τὰ παραστήσει. Γιὰτί εἶναι πράματα ποὺ δὲν τὰ βλέπουμε, ποὺ δὲ μπορεῖ νὰν τὰ περιγράψουμε, μὰ μόνον νὰν τὰ προαιστανόμαστε. Καὶ μόνον σὲ κείνη τὴ στιγμή, ποὺ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα μυστήρια, σ' ἐκείνη τὴ στιγμή ποὺ ὀνομάζεται Δημιουργία, κάπου κάπου ἀνοίγουνται μπροστὰ μᾶς ἕβυσσοι, καὶ μέσα σὲ χάος, σὰ φλόγα ἀστραπῆς—προαιστανόμαστε καὶ προβλέπουμε πράματα καὶ μυστήρια, καὶ ἔπειτα μποροῦμε νὰν τὰ μεταδώσουμε στὸν κόσμον ὅχι μὲ τὰ καθημερινὰ μᾶς λόγια, μὲ τὴν καθημερινὴ μᾶς γλώσσα, μὲ τὴν καθημερινὴ μᾶς λογικὴ, μὰ μὲ κείνη τὴ γλώσσα, μὲ κείνονε τὸ μεταδοτικὸ μέσο ποὺ σήμερα ὀνομάζεται ἀσύμβολον.

Μόνα 25. X. 06.

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟ ΚΛΑΙΡΧΕΝ ΜΟΥ

I

Ἔγυρε ὁ ἥλιος μὲς' στὴ δύση,
Ἐκέπασαν ἦσκιον τὰ βουνά,
Τὰ πουλλά πᾶσαν τὸ σκοπὸ τους,
Μόνον ἡ ψυχὴ μου ἀγρυπνᾷ
καὶ πνίγεται μὲς' στὴ λαχτάρα.
Κι' ἐνῶ τ' ἀστέρια τρεμουλιάζουν
καὶ φιλιὰ στέρνουν στὰ λουλούδια!
Ἄχ! καὶ ἡ ψυχὴ μου λαχταρᾷ
καὶ πλέκει γιὰ τὰ σὲ τραγούδια.

μαρα, καὶ οἱ κοπελοῦδες τὴν ἀκολουθήσανε τρέχοντας.

— Πρέπει, εἶπε ὁ γέρος, νὰ κάμουμε λίγη τουαλέτα, σὰ στὸ σπίτι μᾶς.

Ὁ Ἀστακόφ ἐχαμογέλασε. Τὸν ἔκφνιασε ἡ ὄψη τῆς Μαρίας. Ποτὲ δὲν εἶχε ἰδωμένα ὁμορφιά περσοῦτερο ρούσικη καὶ τόσο παρξένη. Ἐπᾶρθε σὲ λίγο κ' ἔκατσε στὸ σοφὰ ἀκίνητη. Σήκωσε μόνον λίγο τὰ μαλλιά της, μὰ δὲν ἔλλαξε φόρεμα. Ἡ ὄψη τῆς εἶτανε περσοῦτερο ἄγρια παρὰ περήφανη· τὸ κούτελό της πλατὺ καὶ χαμηλὸ· ἡ μύτη της ἴσια καὶ κοντὴ· ἓνα χαμογέλιο πλανιότανε μὲ μὴς στὰ ὄμορφα τῆς χεῖλια. Στὸ ἀλαφρὸ σούφρωμα τῶν ἰσιωνε φρυδιῶνε τῆς μαντευτότανε κάπια καταφρόνια, καὶ τὰ μαῦρα τῆς μεγάλα μάτια τὰ κράταε πάντα χαμηλωμένα. «Τὸ ξέρω, φαίνότανε πὼς ἔλεγε, ὅτι μὲ κοιτάτε ὅλοι σας· μὲ στενοχωρᾷ, μὰ λεύτερα, κοιτάτε μεν».

Ὅταν σήκωσε τὰ μάτια τῆς εἶχε στὸ βλέμα τῆς κατὶ ἄγριο, μεγαλόπρεπο καὶ ξαφνιασμένο, ποὺ ἔμοιαζε μὲ τὸ βλέμα τῆς ἀλαφίνας. Τὸ ἀνάστημά της ψηλὸ καὶ λιγερὸ, μὲ μίση ἀψευδάδιαστη.

— Τί κάνατε στὸν κῆπο; τὴ ρώτησε ὁ Ἰπατόφ, ποὺ ζήτησε νὰ τὴν κάνει γιὰ νὰ μιλήσει.

II

Ἔβρεις τί λένε τὰ τραγούδια
ποὺ πὲς λάλησαν τὰ πουλλά
πρὶν νὰ κουρνιάσουν ἀπὲς φωνιές των;
Ἔβρεις τί μελετᾷ ἡ χρῖση
βουβὴ τοῦ ὕπνου τὴν ἀγκάλη;
Ὅλα εἶναι δέηση γλυκειὰ
στὴν αὔριο ποῦ δὲ προβάλλη
νὰ φέρῃ ἥλιο, ἀγάπη καὶ χαρὰ.
Γιὰ μὲνα—ἄς ἀπλώνη ἡ νυχτιά
τὰ μαῦρά της φτεροῦ αἰῶνα.
Μέσα στὸ βάθος τῶν ματιῶν σου
βρίσκω τὸν ἥλιο ποὺ ἔχει δύσει.
Τὸ ἦσυχον χαμόγελό σου
εἶν' τῶν ὀνειρῶν μου ἡ βρῦση.

III

Ψηλὰ τ' ἀστέρια τρεμουλιάζουν.
Ἡ νύχτα ὀνειρα σκορπᾷ.
Νεράιδες λούζονται στὲς βρῦσες
καὶ μὰ τους μὲ γλυκοκυντᾷ.

Τῆς πῆρα ἓνα φιλι δροσῶτο
μὲ φίλησε κ' αὐτὴ δειλά.
Τραγούδια ξύπνησαν τὴ φῶση
καὶ ῥόδισε ἡ αὐγὴ γλυκά.

München, Januar. S.P.P.

ΛΙΓΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΗΡΟ ΜΑΣ

Ἐνας παλιὸς φίλος μου καὶ γερὸς στύλος τῆς ἐθνικῆς μᾶς γλώσσας, ποὺ πολὺ τὸν ἐχτιμῶ καὶ τὸν ὑπολήπτομαι, ὅταν διάβασε στὸ «Νουμά» τὴν ἱστορία μου ἀπὸ τῆς Ὀροσ, μὲ ἔγραψε νὰ μ' ἐρωτήσῃ γιὰτί τῆθαλα μὲ τοὺς παπάδες, καὶ τί μὲ πειραζει ἂν τρῶνε ἐλιές ἢ χαδιὰρι. Τοῦ ἔγραψα πίσω καὶ τοῦ εἶπα πὼς δὲν ἔχω τίποτα μὲ τοὺς παπάδες προσωπικὸ, ἀλλὰ μὲ τὸ σύστημα, ποὺ στὴν Ἑλλάδα μάλιστα ἀκολουθοῦνε κ' αὐτοὶ τὸ κατὰρμένο σύστημα τοῦ ρουσφετιοῦ, ποὺ ἀφανίζει τὸν τόπο. Θέλω νὰ χτυπήσω κατακέφαλα κάθε τί ποὺ ἀφανίζει τὸ κακόμορον τὸ ἔθνος, καὶ δὲν τοῦ δίνει καιρὸν ν' ἀναπνέψῃ.

Ἦθελα νὰ ξέρω τί κάμανε τὰ μοναχῆρια ἀπ' τὸ Βυζαντινὸ καιρὸ ἀκόμη ὡς τώρα. Πλημμύρισαν τότες τὸν τόπον, καὶ δὲν ἔκαμαν ἄλλο παρὰ νὰ γραφουνε Συναζάρια, Ἀμαρτωλῶν σωτηρίες, καὶ χιλιάδες ἀνωφέλετα τροπάρια, ποὺ ὡς τώρα ἀκόμη ὁ ἀ-

IVAN TOURGUÉNEFF

ΑΝΤΖΑΡ*)

— Νά, σὰς παρουσιάζω τῆς δύο θυγατέρας μου, εἶπε ὁ Ἰπατόφ, Κᾶτια καὶ Νάστια. Νά καὶ ἡ γυναικαδέφρη μου Μάρια Παυλόβνα ποὺ εἶχα τὴν τιμὴ νὰ σὰς μιλήσω γιὰ δαύτη. Ὁ Ἀστακόφ ἐχαίρετῆσε τὴ Μάρια ποὺ τοῦ ἀποκρίθηκε μ' ἓνα γλήγορον κούνημα τοῦ κεφαλοῦ. Κράταε στὸ χέρι ἓνα κλαδευτηράκι ἀνοίχτό. Τὰ πυκνά της καστανά μαλλιά ξέφευγαν λίγο ἀπὸ ἓνα χτένι ποὺ μὲ μὴς τὰ συγκράταε, κ' ἓνα φύλλον εἶτανε σκαλωμένο ἀπάνου τους. Τὸ λοκαμμένο τῆς πρόσωπον φούντωσε καὶ βάφτηκε στὸν ἀνοίχτὸν ἀγέρα. Ἀνάπνεε βαθεῖα· τὰ μάτια τῆς λάμπανε φαίνόντανε πὼς ἔτρεξε, καὶ κάπιες λερωσιές ἀπάνου στὸ φόρεμά της δείχτανε πὼς ἐδοῦλεπε στὸ περιβάλλον. Βγήκε ἀμέσως ἀπὸ τὴν κά-

*) Κοίταξε φύλλ. 220.

— Κόψαμε ξερόκλαδα κ' ἀνοίγαμε βραγιές, ἀποκρίθηκε μὲ μὴς φωνὴ βαθεῖα καὶ γλυκειά.

— Εἰσαστε ἀποσταμένες;

— Τὰ παιδιὰ ναι, μὰ ὅχι κ' ἐγὼ.

— Δὲν πιστεύω. Εἶσαι μὴς ἀληθινὴ Μπουμπουλίνα (*).

— Εἶδατε τὴ γιαγιά;

— Ναι, κοιμᾶται.

— Ὁ θάγαπατε τὰ λουλούδια, εἶπε ὁ Ἀστακόφ μπαίνοντας στὴν κουβέντα.

— Ναι.

— Γιὰτί δὲ βάνεις ποτὲ καπέλλον σὲν βγαίνεις; εἶπε ὁ Ἰπατόφ· κοίταξε πὼς εἶσαι κόκκινη καὶ λιόκαμμένη.

Κείνη πέρασε τὸ χέρι τῆς στὸ πρόσωπον τῆς σιωπηλά, ἓνα χέρι μακροῦλό καὶ ἠλιοκαμένο, γιὰτί δὲν ἔβανε ποτὲς τῆς χεροχτία.

— Σὰς ἀρέσει νὰ περᾶτε τὴν ὥρα σας στὸ περβόλι σας; ἔαναρώτησε ὁ Ἀστακόφ.

— Ναι.
Ὁ Ἀστακόφ πῆρε ἀφορμὴ νὰ δηγηθῆ πὼς

(*) Τὸνομα τῆς ἡρωῖνας τῆς ρωμαϊκῆς, στὴν ἐπανάσταση εἶτανε πολὺ δημοτικὸν στὴ Ρουσία.

γράματος λαός τὰ παίρνει γιὰ βάση τῆς θρησκείας του. Τὸ Κράτος εἶχε γυμνωθεῖ τότες ἀπ' τὰ παλη-
κάρια, πού ἀντίς νὰ διαφεντέβουν τὸν τόπο, ἐφρευαν
στὶς Μονές πού ἀκόμα καὶ στήν πρωτεύουσα εἴτανε
ἕνα σωρὸ ἀπ' αὐτές. Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα τὸ κακὸ
περίσσευε, κ' οἱ Σαρακηνοὶ προχωρούσανε, ὅσο πού
φάνηκε Λέοντας ὁ Ἰσαυρος, κ' ἐχτύπησε κατακέφα-
λα τὸ κακὸ, ἔχοντας μαζί του καὶ τοὺς πιὸ ἀξιούς
καὶ γραμματισμένους τοῦ κλήρου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.
Ὁ Λέοντας τότες ἔσωσε τὸ Κράτος ἀπ' τὴ λάμια
πού τῶτρωγε, καὶ τὸ νέο του σύστημα βάσταξε περισ-
σότερο ἀπὸ ἑκατὸ πενήντα χρόνια, ὡς τὸν καιρὸ πού
φάνηκε ἡ Ἀθηναία Εἰρήνη, γυναίκα φιλόδοξη πού γιὰ
νὰ πάρη τὴν ἀργὴ, τύφλωσε τὸ γιό της Κωνσταντῖνο
τὸν ὅ, παιδί ἀνήλικο ἀκόμα, κ' ἔφερε πίσω τὸ
παλιὸ σύστημα. Ὑστερ' ἀπ' αὐτὴν ἦρθαν ἄλλοι,
καὶ προσπάθησαν ν' ἀναποδογυρίσουν καὶ πάλι τὰ
πράγματα, ἀλλ' εὗρισκαν μεγάλες δυσκολίες, γιὰτὶ ὁ
λαὸς εἶχε ζυμωθῆ μὲ τίς καταστρεπτικὰς ἰδέες πού
οἱ παπᾶδες τοῦ ἔβαλαν στὸ κεφάλι του, ὡς τὸν και-
ρὸ πού ἦρθε στὸ θρόνο ἡ Θεοδώρα, στὶς ἀρχές τοῦ
842, καὶ συγκάλεσε σύνοδο ἀπὸ δικούς της στὶς
Βλαχέρνες, ὅπου κὶ ἀποφασίστηκε ν' ἀναθεματίσου-
νε ὅλους πού πολέμησαν παληκαρία γιὰ τὸ νέο σύ-
στημα· καὶ γιὰ νὰ πιτύχη τὸ σκοπὸ της, κατεβά-
ζει ἀπ' τὸ θρόνο τοῦ Πατριαρχείου τὸν Ἰωάννη
Γραμματικὸ, ἕναν ἀπ' τοὺς πιὸ ἀξιούς καὶ γραμματι-
σμένους Πατριάρχιδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸν ἔορι-
ζει ἀπ' τὴν πρωτεύουσα καὶ βαζει σπὴν τόπο του τὸ
μοναχὸ Μεθόδιο κατὰ τὸ 842.

Ἀπὸ τὸ ὄλιθριο σύστημα εἴτανε πού βύζανε ὁ-
λο τὸ πλοῦτο τοῦ ἔθνους. Τὸ Κράτος γυμνώθηκε κ'
ἀπὸ ἀνθρώπους κ' ἀπὸ χρήματα. Τὰ μοναστήρια γέ-
μιζαν ἀπὸ πλοῦτο κ' ἀφιέρωματα.

Τώρα τί γένηκε ὅλος αὐτὸς ὁ πλοῦτος, καὶ τότε
οἱ παπᾶδες δώσανε λογαριασμὸ στὸ ἔθνος τί κάνανε
μὲ τόσο χρυσάφι; Τί ἔκαμε ὁ ἅγιος Τάφος πού μιλι-
ούνια μάζεβε ἀπ' τοὺς προσκυνητάδες, καὶ τί ἔκα-
μαν τὰ μοναστήρια στὸ ἅγιο Ὄρος; Οὔτε ἕνα τυ-
πογραφεῖο δὲν κάμανε γιὰ νὰ δημοσιέψουνε ἢ τὴ
Γραφῆ, ἢ τὸσοὺς ἄλλους ἡτσαυρούς πού ἔγραψαν οἱ
Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνα μόνο τυπογραφεῖο
στὴ Βενετία πού δημοσιέψε τὸ ψαλτήρι καὶ τὸ χρωή-
χι· καὶ κατὰ ἄλλα παρόμοια, ἀλλὰ τόσα ἄλλα σπου-
δαῖα χειρόγραφα πού σπιζοῦνε στὰ μοναστήρια,
κανεὶς δὲν τὰ εἶδε. Βυζάνεσανε πάντα τὸ λαὸ ὅσο
μπορούσαν, ἀλλὰ τί καλὸ κάνανε γι' αὐτὸν, τότε

ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ γειτόνους του, ὁ πρίγκηπας Ν.
εἶχε ἕνα λαμπρὸ περιβόλι: ὁ πρωτοπερβολάρης του,
ἕνας γερμανὸς, εἶπε, παίρνει μιστὸ δυὸ χιλιάδες
ροῦμπλια.

Ὁ Ἀστακόφφ δὲ συνήθειε νὰ λέη ψέματα, κ'
ὥστόσο πρῶστες πεντακόσα ροῦμπλια.

— Πῶς τονὲ λένε αὐτὸ τὸν περβολάρη; ρώτησε
ἔαφνικὰ ἡ ψυχὴ τῆς Τσιπῆς καὶ σηκώθηκε.

— Δὲν ξέρω μὰ τὴν ἀλήθεια... Μάγερ... Μὴλ
λερ... μὰ γιὰτὶ ρωτᾶτε;

— Εἶναι πάντα χρήσιμος νὰ ξέρη κανένας ἕνα
ὄνομα ἀπὸ φαμίλια, ἀποκριθῆκε κείνος ξανακαθί-
ζοντας.

Ὁ Ἀστακόφφ ἔακολούθησε νὰ μιλάη γιὰ τὸν
πρίγκηπα Ν. Οἱ δυὸ κοπέλες ἐμπήκανε κρυφὰ, κα-
θίσανε πλάι πλάι κὶ ἀργίσανε νὰ τὸν κοιτᾶνε ἅπανα
δίνοντας σκουντιές ἢ μιὰ τῆς ἀλληνῆς μὲ τὸν ἄγ-
κωνα.

— Ὁ Γέγκορ Καπίτονιτς ἔρχεται, εἶπε ἕνας
δουλὸς ἀπὸ τὸ κατώφλι τῆς πόρτας.

— Πίς του νὰ περάση, πίς του νάμπη μέσα,
φώναξε ὁ Ἰπατόφφ. Ἐνας κοντὸς καὶ χοντρός γέρος
ἐμπήκε. Τὸ πρόσωπο του εἴτανε φουσκωμένο καὶ ζα-
ρωμένο σὰν ψημένο μῆλο. Φόρας ἕνα σκουτὶ σταχτι

τὸν εἶδανε γυμνὸ καὶ τὸν ἐντυσαν, πότε φτωχὸ καὶ
τὸν βοήθησαν; Γιὰ ὅ,τι κάνοῦνε πρέπει νὰ πλερω-
θοῦν, καὶ ἀναλόγως τῆς πλερωμῆς τὸ κάνοῦνε.

Ὁ ἄμβωνας πού ἀντιλαλοῦσε στὸν καιρὸ τῶν
Χρυσοστόμων κ' ἐδίδασκε τὸ λαὸ τὴ θρησκεία του,
κάθεται ἀνεργὸς τώρα, κὶ ἂν μιλή πού καὶ πού, με-
ταχειρίζεται μιὰ γλώσσα, πού δὲν τὴν καταλαβαί-
νει ὁ λαός.

Οἱ δεσποτάδες μας τὸ θαρροῦν, φαίνεται, ταπει-
νωσὴ νὰ μιλοῦν ἀπ' τὸν ἄμβωνα, καὶ νὰ δίνουν τὸ
παράδειγμα καὶ στοὺς ἄλλους.

Δὲν εἶναι δυνατὸ, τόσο ὁ Πατριάρχης καθὼς
καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδας, νὰ τοὺς ἀναγκάζουν
νὰ τὸ κάνοῦνε ταχτικὰ ἀφοῦ οἱ ἴδιοι δὲν τὸ συλλογι-
ζονται; Ἄς δοῦν τοὺς Εὐρωπαίους παπᾶδες καὶ
Δεσποτάδες πῶς ἐργάζονται, κὶ ἄς πάρουν τὸ πα-
ράδειγμα γιὰ νὰ φανοῦν ἄξιοι γιὰ τὴ θέση πού κρα-
τοῦνε. Εἶναι καιρὸς νὰ διορθωθοῦμε, σ' αὐτὸ τουλά-
χιστον, ἀφοῦ στήν πολιτικὴ μας ἐλπίδα δὲν ὑπάρχει.

Manchester 28)10 Νοέβρη 1906.

K. Π.

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ

(Γράμματα τῶν κ.κ. Ψυχάρη καὶ Παλαμᾶ)

Φίλε Περγιαλίτη,

Πολὺ ὠραῖο τὸνομά σου ἢ τὸ ψεφτόνομά σου
καὶ δὲ τὸ ἤξερα πῶς ὁ Ἀλκυόνας λέγεται σήμερα
Περγιαλίτης. Πολὺ νόστιμο καὶ τὸ βιβλιαράκι σου
φρέσκο, φρέσκο, σὰν τὴ θάλασσα, κάποτες καὶ λυ-
πημένο, καὶ μὲ κατὶ ρίμες γιομάτες γιομάτες καὶ
χτυπητές, σὰν τὰ κύματα. Ἴσως ἔχουνε πάλαι οἱ
στίχοι σου καὶ τὴ γληγοράδα τοῦ κυμάτου: σὰ
νὰ τρέχουνε μ' ἐρκολία μεγάλη καὶ νὰ μὴ στάθηκε
πάντα ὁ ποιητὴς νὰ τοὺς δώσῃ τὴ χρειάζουμένη
φεγγβολιά, σὰν τὸ κύμα πού λούζει καὶ λούζει τὸ
βράχο, ὡς πού νὰ σοῦ τὸν κάμη νὰ γυαλίξη, νὰ
λάμπη ἀκόμη καὶ σὰν εἶναι μάθρος. Τὸ νόημα, τὸ
αἶσθημα, ὁ ρυθμὸς ὁ ἴδιος δὲ βγαίνουνε πάντα ὅπως
πρέπει, ὅπως τὸ προσμένει ὁ ἀναγνώστης. Φοβοῦμαι
μὴπως ἀμελήθηκε τὸ δούλεμα ὅσο κ' ἡ γλώσσα.
Λέξεις ὁμορφές, γλυκὲς, ζουγραφιστὲς ἔχει κάμποσες.
μὰ γλώσσα πού δὲν ἔχει, δὲν ἔχει ἀρκετὴ γραμμα-
τικὴ, γιὰ μένα θὰ πῆ πῶς δὲν ἔχει ἀρκετὴ δου-
λειά· θὰ μοῦ πῆς: ἀλκυόνας, περγιαλίτης, πού νὰ

μὲ σερίτητα μαῦρα καὶ ὁμοιοε γιαικά, καὶ τὸ βε-
λουδένιο του πλατὺ πανταλόν· ἔφτανε ὡς στὰ στρα-
γάλια του.

— Καλημέρα ἀγαπητέ μου φίλε, καλημέρα
σας, φώναξε ὁ Ἰπατόφφ πηγαίνοντας γιὰ ἀπάντημα
του. Εἶναι κάμποσος καιρὸς πού δὲ σείδαμε.

— Ἀλήθεια, ἀποκριθῆκε ὁ ἄλλος μὲ φωνὴ πα-
ραποναρική καὶ τσεβῆ, σὰν χαιρέτησε πρῶτα κα-
θένανε χωριστά.

— Μὰ τὸ ξέριτε, Μιχάλη Νικόλαϊτς. Τάχα παν-
τουχάινετε πῶς εἶμαι ἐλεύθερος;

— Καὶ γιὰτὶ δὲν εἶσαι ἐλεύθερος;

— Καὶ ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα;

— Αἶ, καλὰ... καὶ ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα; εἶπε
ὁ Ἰπατόφφ κἀνοντας κρυφὰ νόημα στὸν Ἀστακόφφ
γιὰ νὰ προσέξη

— Μὰ τὸ ξέριτε ὅλος ὁ κόσμος, ἔακολούθησε ὁ
Καπίτονιτς καθίζοντας, καὶ τὸ ξέριτε καὶ σεὶς πῶς
δὲν εἶναι εὐχαριστημένη ποτις μὲ μένα. Ὅ,τι καὶ
νὰ εἰπῶ, δὲν εἶναι ποτις εὐγενικό, δὲν εἶναι ποτις
καθὼς πρέπει. Καὶ γιὰτὶ ποτις δὲν εἶναι καθὼς
πρέπει, ὁ θεὸς μοναχὰ τὸ ξέρι. Καὶ οἱ δεσποινί-
δες... οἱ θυγατέρες μου ἤθελα νὰ εἰπῶ, ἀγκαλιὰ κὶ
αὐτές ταιριάζουνε, μὲ τὴ μητέρα τους. Δὲ λέω...

κάθουμαι, ἀδερφέ, νὰ δουλέβω. Μὰ ἐγὼ εἶξ ἐναντίας
ἀπορῶ πολὺ μὲ τὰ πουλιὰ καὶ μὲ τὴν τέχνη τους·
χωρὶς τόση τέχνη, χωρὶς τόσο κόπο, δὲ θὰ πετού-
σανε τόσο ἀψηλά.

Δικός σου
ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἀγαπητέ συνάδελφε,

Δὲν ξέρω γιὰτὶ μοῦ θύμισαν τὰ «Τραγούδια
τῆς Ἀκρογιαλίας» τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου:
«Μάρθα μεριμνᾷ... Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐ-
ξελέξατο...»

Μοῦ φάνηκε πῶς ἐμεῖς οἱ ἄλλοι πού ζητήσαμε
νὰ κλείσουμε στοὺς στίχους μας πολλὰ μαζί, δὲν
εἴμασταν οἱ εὐτυχισμένοι· ὁ καλότυχος εἴσατε σεὶς
πού διαλέξατε τὴν ἀγαθὴν μερίδα: νὰ τραγουδάτε
τὴ θάλασσα· κατὶ λιγότερο ἀκόμα, ἀλλὰ τόσο με-
σὸ ἀπὸ ποίηση τὰκρογιαλι· κ' ἐμένα τίποτις δὲ
μὲ συγκινᾷ σὰν τὴ θάλασσα, κὶ ὅσο κὶ ἂν ζῶ μα-
κρὰ της, μοῦ φαίνεται πῶς εἶμαι πιὸ κοντὰ στὴ
θάλασσα, καὶ κανένα ἄλλο στοιχεῖο δὲ βλέπω τόσο
ἐκφραστικὸ καὶ τόσο μέγχα.

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ τραγούδια σας δὲ μπορούσα
παρὰ νὰ τὰ προσέξω καὶ μὲ συγκίνηση νὰ τὰ δια-
βάσω ὅλα μετρημένα καὶ μελωδικὰ μὲς ὑποβάλ-
λων δροσεροὺς πόθους καὶ μὲς λένε γλυκὸν καὶ
καμηούς. Μερικὰ μάλιστα σὰν τὸ «Γυρισμὸ», σὰν
τὸ «Ρυακί», σὰν τὸ «Ἐπίγραμμα», σὰν τὴ «Βαρ-
κούλα», ξεχωρίζουν ζωηρότερα.

Περιμένουμε τὰ «Τρελλὰ Τραγούδια» καὶ τὰ
«Μωσαϊκά».

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΑΦΩΝ

(Ἀπόνα νεκροταφεῖο τοῦ μέλλοντος)

1.

Αὐτὸς ὁ τάφος κόκκινο πού τὸν στολίζουν κρίνοι·
Κάποιο γυαλάκια κριτικὸ στήν ἀγκαλιά του κλαίνει·
Διαβάτη, μὲς στὸ μνημῆ του εἶν' εὐχαριστημένος·
Σὲ ὀρίζοντα στενότερο ζοῦσε ὁ συγκωφεμένος.

2.

Ἦνεγε, γονάτισε! ἄνθρωπον ὁ τάφος κλεῖ μεγάλο:
Στὸ Πένθη τῶνα του κὰνὶ καὶ στήν Ἀθήνα τᾶλλο.
Κάτω ἀπ' τὰ σκέλια του ἀνοίχτα, μὲ βᾶδισμα ὠραῖον,
Μπροστὰ μὲ ἱεροτελεστὴ Κίμωνος τὸν Κυπραῖον,
Ἀργοπερνοῦσέν ἡ πομπὴ τῶν νέων «Παναθηναίων».

Νικόλας β'.

Ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα εἶναι μιὰ δυσεῦρετη γυναίκα·
μὰ στὰ φερσίματα κρατᾷ: μεγάλη ἀφστηρότη.

— Σὲ παρκαλῶ σὲ τί τὰ φερσίματά σου εἶναι
ἄσκημα, Γέγκορ Καπίτονιτς;

— Τὸ καλοσυλλογιέμαι καὶ γὼ ὁ ἴδιος. Ὅσὸ-
σο εἶναι δύσκολο νὰν τὴν εὐχαριστήσω. Χτὶς χάρη
λόγω εἶπα ἐκτὸ τραπέζι: «Ματρόνα Μαρκόβνα, κὶ ὁ
Καπίτονιτς ἔκαμε τὴ φωνὴν του χαϊδεφική, ἐπιτρέ-
πεται... μοῦ φαίνεται πῶς ὁ καρτσιέρης μας δὲν
καλοσυγυράει τᾶλογο δὲν ξέριε τὴ δουλειὰ του σή-
μερα το μαῦρο ἔλογο εἶναι ἀποκατωμένο». Ὅσὸσο
νὰ πού ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα ξέσπασε σὰν κεραυνὸς
κὶ ἀρχίνησε νὰ μὲ ξεντροπιάζει. «Δὲν ξέριεις, μοῦ
λέει, νὰ φέρνεις εὐγενικὰ μπροστὰ στὶς κυρίες» καὶ
νὰ πού οἱ δεσποινίδες ἐφύγχανε ἀμέσως ἀπὸ τὸ τρα-
πέζι. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα κιόλα οἱ δεσποινίδες τοῦ
Μπιρλολέφφ, οἱ ἀνηψιάδες τῆς γυναίκας μου, τὰ
ξέρανε οὔλα. Καὶ σὲ τί μίλησα ἄσκημα, τὸ λοιπόν;
σὰς ρωτᾶω. Εἶν' ἀλήθεια, πού κάποτες μιλάω χον-
τρά, μὰ στὸ σπιτι του ποιός δὲ μιλάει ὅπως θέλει;
Αἶ, τὸ λοιπόν, τὴν ἄλλη μέρα οἱ δεσποινίδες Μπιρ-
λολέφφ τὰ ξέρουν οὔλα. Δὲν ξέρω πὶς τί νὰ κάμω.
Κάποτες κάθουμαι καὶ συλλογιέμαι γιὰ τὰ φορέμα-
τά μου. Κὶ ὅταν κανένας συλλογιέται τοῦρχεται ἡ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοια, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), ἐπὶ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, ἐπὶ βιβλιοπωλεῖα « Ἐστίας » Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ ἐπὶ τῆ Βουλῆ]. Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπρὶ ἐπὶ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΩΡΑΙΑ

ὄνειρα βλέπει ἢ « Ἀκρόπολη » κ' ὠραῖα ὄνειρα βλέπουν καὶ οἱ πέντε δέκα ἀκόμα σ' ἓνα γενικὸν ἑξομῶδιασμα τῆς Ῥωμαϊκῆς ψυχῆς, σὲ μιὰ δομητικὰ ἐπανάσταση κατὰ τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ μας, σ' ἓνα ἡρωϊκὸν ἀντίκρουσμα, μὲ ψυχὴν ἑλεντερωμένην πᾶ ἀπὸ τὴν πρόληψη, τοῦ μεγάλουκίντυνου πὸν ὀλοῦθε μᾶς περιζῶνει.

Νὰ σηκωθοῦν—τὸ συμβουλευεῖ ἢ « Ἀκρόπολη » ἐπὶ φύλλο τῆς τῆς περασμένης Δευτέρας—γιατροὶ, δικηγόροι, δασκάλοι, παπάδες, ἐργάτες καὶ κάθε ἄλλοι ἐπισιτήμονες κ' ἐργατικοὶ καὶ νὰ πάνε κάτω ἀπὸ τὴ Βουλῆ, ἄμ' ἀνοίξει, καὶ νὰ ζητήσουν ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς πατέρες—ἐθνικοὺς φοιτάδες, τὸ σωσιότερο—ἢ νὰ μᾶς κάνουν Κράτος μὲ νόμους, μὲ ἀσφάλεια, μὲ ἐκπαίδευση, μὲ στρατὸ καὶ μὲ ναυτικὸ, ἢ νὰ μᾶς κηρύξουν ἐπαναστάτες, ἀφοῦ φόρους πᾶ δὲν ἐννοοῦμε νὰ πλερώνουμε.

φώτση. Τότες πάλι ἢ Ματρόνα Μαρκόβνα ἀρχίζει νὰ μὲ ζεντροπιάζει : « Μὴ μουρμουρίζεις, λέει, ποιὸς μουρμουρίζει πάλι σήμερα ; » ἢ « Γιατί μὲ μαλώνεις, τῆς λέω, Ματρόνα Μαρκόβνα ; Ἐντὶς νὰ μὲ συμπονᾶς γιὰ τὰ λάθια μου, σὺ μὲ μαλώνεις ». Καὶ δὲ μὲ μέλει ἐπὶ σπῆτι πᾶ. Κάθουμαι καὶ τηράζω καταγῆς, σὰν ἓνα παιδάκι τιμωρισμένο. « Ἄκου κ' ἓνα ἄλλο. Μιὰ βραδεῖά πλαγιαζόντας εἶπα ἐπὶ τῆ Ματρόνα Μαρκόβνα : Καλὴ μου κ' ἀκριβούλα μου, μητερούλα, κάτι πολυγαϊδεύεις τὸ μικρὸ σου δούλο, τὸ λακὲ σου, τὸν κοῦάκο σου ; Δὲ θὰ εἶτανε καλύτερα νὰ νιότανε μονάχα τὶς γιορτάδες τοῦτο τὸ γουρνόπουλο ; ... » Μοῦ φαίνεται πὺς ἐμίλησα σωστὰ καὶ μὲ τρόπο καλὸ. Ἄ! καλὰ τὸ λοιπὸν, δὲν ἐστάθηκα καὶ τότες τυχερός. Ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα μὲ ζεντροπιάσει : « Δὲν ξέρεις νὰ φέρνεις, μοῦ λέει, εὐγενικὰ μπροστὰ ἐπὶς κυρίες » καὶ τὴν ἄλλη μέρα οἱ δεσποινίδες Μπιρλολέφ τὰ ξέρανε οὐλα ; Πὺς θέλτε ὕστερα νὰ χω καρδιά νὰ κάνω βίζιτες, Μιχάλη μου Νικολαίτς ;

— Μοῦ φαίνεται παραξένο ὅτι μοῦ λὲς, εἶπε ὁ Ἰπατόφ. Ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα μοῦ φαίνεται....
— Ἄ, εἶναι μιὰ δυσεῦρετη γυναίκα, διέκοψε ὁ Ψαπίτονις, μιὰ νοικοκυρά, μιὰ μητέρα γιὰ παρά-

Αὐτὸ βέβαια ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ καιρὸ, κ' αὐτὸ ἀλλοίμονο—ποῦ εἶναι καὶ θὰ μένει ὠραῖο ὄνειρο—φαίνεται πὺς θάδρησει νὰ γίνῃ γιὰ τὸ μαχαίρι, ὅσο βαθεῖα κ' ἂν μπηχτήκε ἐπὶς σάρκες μας, δὲν τὸ νιώσαμε ἀκόμα, γιὰτὶ δὲ θέλομε νὰν τὸ νιώσουμε πὺς Κράτος δὲν ἔχουμε, ἀφοῦ μᾶς λείπουν ὀλα τὰ στοιχεῖα ποῦ ἀποτελοῦν τὸ Κράτος, Δικαιοσύνη, ἀσφάλεια, ἐκπαίδευση κτλ.

Θὰν τὸ νιώσουμε αὐτὸ καμιά μέρα ; Μοναχοὶ μᾶς βέβαια ὄχι μὰ ἐλπίζουμε ἐπὶς ὄχι τρούς μας, ἐπὶς Ῥωμοῦνους, Βουργάρους καὶ λοιποὺς, γιὰτὶ αὐτοὶ ἄργα ἢ γλήγορα, μὲ τὴ φιλελληνικὴ ταχυκὴ ποῦ τώρα τελευταῖα βάλανε σ' ἐνέργεια, θὰ μᾶς κάνουνε νὰ νιώσουμε τὴν ἀληθινὴν καταντιὰ μᾶς, καὶ θάναϊ αὐτοὶ μὰ μέρα οἱ μεγαλύτεροι κ' ἀληθινότεροι Φιλέλληνες. Τότε μπορεῖ νὰ σαρκωθεῖ καὶ τὸ μορφο ὄνειρο τῆς « Ἀκρόπολης ».

Ἡ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

λέει δὲ στέκεται καλὰ γιὰτὶ μόλις ἀνοίξει ἢ Βουλῆ θὰν τῆς ρηχτοῦν πολλοὶ φίλοι τῆς βουλευτάδες ἀπαιτώντας νὰ προτιμηθοῦν καὶ νὰ ψηφιστοῦν τὰ τοπικὰ νομοσκέδια.

Μὲ τὰ γενικά, βλέπετε, ἔσφλησαμε πᾶ καὶ καιρός μᾶς εἶναι τώρα νὰ κοιτάξουμε καὶ τὰ τοπικά μᾶς. Μὰ πάλι τί νὰ σὲς ποῦμε ; Ἄ μέσα ἐπὶς γενικά εἶναι καὶ τὰ φορομνηχτικά νομοσκέδια τοῦ Σιμόπουλου, ποῦ τίποτ' ἄλλο ὁ χριστιανὸς δὲν ξέρει καὶ δὲν ὀνειρεῖται παρὰ πὺς νὰ βάζει καινούριους φόρους, τότε προτιμώτερο εἶναι νὰ κοιτάξῃ ἢ Βουλῆ τὰ τοπικὰ νομοσκέδια καὶ νὰ μᾶς γλυτώσει ἀπὸ τὴ φορολογικὴ μονομανία τοῦ κυρ' Ἀνάργυρου.

ΤΩΡΑ

τελευταῖα μερικὸι συντρομητάδες μᾶς τοῦ ἔξωτερου μᾶς παραπονιοῦνται, πότε ὁ ἓνας πότε ὁ ἄλλος, πὺς δὲ λαβαῖουν τὸ φύλλο ταχυκὰ. Φαίνεται τὰ φύλλα κάπου σκαλώνουν καὶ χάνουνται, ὄχι βέβαια ἐπὶς ξένα ταχυδρομεία, γιὰτὶ αὐτὰ εἶναι κάπως κανονικώτερα ἀπὸ τὰ δικά μᾶς. Τὰ φύλλα ὀλα, ἐσωτερουκὸ κ' ἐξωτερουκὸ, φεύγουν ἀπὸ τὸ γραφεῖο μᾶς Σάββατο πρῶτ καὶ Σάββατο πρῶτ παραδίνονται ἐπὶς ταχυδρομείο τῆς Ἀθήνας. Αὐτὸ ποῦ μποροῦμε μᾶς νὰ κάνουμε, νὰ στέλνομε δηλ. ταχυκὰ τὰ φύλλα, τὸ κάνουμε. Γιὰ τὰ παρακάτω

δειγμα. Μὰ ὅσο γιὰ τὰ φερσίματα ἔχει μεγάλην ἀφστηρότη. Μοῦ λέει πὺς χρειάζεσαι ἐπὶ οὐλα de l'ensemble, καὶ πὺς ἐγὼ δὲν τὸ κατέχω. Τὸ ξέρτε πὺς δὲ μιλάω φραντσέζικα, κ' ἄσκημα τὰ νιώθω. Τί θέλει νὰ εἶπῃ τὸ λοιπὸν το-το τὸ ensemble ποῦ ἐγὼ δὲν τὸ κατέχω ;

Ὁ Ἰπατόφ ποῦ δὲν ἔξερε περισσότερα φραντσέζικα, ἀπὸ τὸν ἐπισκέφτη του, σήκωσε μοναχὰ τοὺς ὤμους του.

— Καὶ τί κάνουνε οἱ γιοὶ σου ;

— Ὄ, ἀπὸ τοὺς γιούς μου εἶμαι εὐχαριστημένος. Δὲν εἶναι σὰν τὶς δεσποινίδες. Ὁ Ἀόλος εἶναι ἓνα διαμάντι· τὰ ἀφεντικά του εἶναι πολὺ εὐχαριστήματα ὅσο γιὰ τὸ δεύτερο, κατὰ δυστυχία, εἶναι ἓνας φιλάθρωπος.

— Τί θέλετε νὰ εἶπῃτε ;

— Μὰ δὲ θέλει νὰ ἰδεῖ ἄθρωπο· εἶναι ἀγρίμι. Καὶ ἢ μητέρα του πάντα τοῦ λέει. « Νὰ σέβουσαι τὸν πατέρα σου μὰ νὰ μὴν τὸνε μιμηθεῖς ἐπὶ τίποτε ».

Τὴν ἴδια στιγμή μπηκε μιὰ γριὰ γυναίκα μὲ τὸ κεφάλι σκεπασμένο μ' ἓνα μαντήλι. Εἶπε πὺς τὸ γίωμα εἶτανε ἔτοιμο· πήγανε καὶ καθίσανε ἐπὶς τραπέζι. Ὁ Ἰπατόφ κράταε τὴ σειρά τῆς κουβέντας. Ἡ Μαρία, ποῦ κοντὰ τῆς καθόντανε ὁ Ἀστακόφ,

μοναχὰ τὸ μέσο τοῦ παραπόνου μᾶς μένει. Μὰ καὶ τὰ παραπὸνὰ μᾶς φοβοῦμαστε πὺς δὲ λογαριάζονται καθόλου, γιὰτὶ ὁ « Νουμάς » εἶναι βδομαδιατικὸ φύλλο κ' ἀπὸ τοὺς περιφήμους ταχυδρομικοὺς ἔξω-δίους μοναχὰ τὰ καθημερὰ φύλλα λογαριάζονται, ἀφοῦ αὐτῶν οἱ ρεκλάμες καὶ τὰ παραπὸνὰ πιζνοῦν.

Ὅποιος συντρομητῆς μᾶς δὲ λαμβάνει κανένα φύλλο τὸν παρακαλοῦμε νὰ μᾶς εἰδοποιεῖ γιὰ νὰν τοῦ τὸ στέλνομε καὶ δεύτερη καὶ τρίτη κ' ἕκαστο-στὴ φορά, μὲ τὰ ταχυδρομικὰ ἔξωδα ἐπὶ βάρος μᾶς. Αὐτὸ μοναχὰ μποροῦμε νὰ κάνομε.

ΕΙΤΙΝΕ

κ' ἓνα σκολειὸ γιὰ τὰ προσφυγόπουλα. Οἱ φημερίδες φωνάζανε μὲ χαρὰ « Ἐπὶ τέλους ! » καὶ ξανασάνανε καὶ καμαρώνουν πὺς ἐπὶς προσφυγόπουλα θὰ δοθεῖ « Ἑλληνοπρεπῆς μόρφωσις ».

Ἐμεῖς τὰ κλαῖμε, τὰ κλαῖμε τὰ κακόμοιρα τὰ παιδιὰ ποῦ φύγανε ἀπὸ τοὺς Βουργάρους κομιτατζῆδες καὶ πέσανε σ' ἄλλους κομιτατζῆδες ἐδῶ, ποῦ λέγονται Ῥωμιοὶ δασκάλοι.

Αὐτὴ ἢ « Ἑλληνοπρεπῆς μόρφωσις » ποῦ δημιούργησε τὴν Ἀχίαλο καὶ τόσες ἄλλες ἐθνικὲς συμφορὲς, φοβοῦμαστε πὺς θάναγκάσει μιὰ μέρα τὰ καμμένα τὰ προσφυγόπουλα νὰ ξαναλαχταρήσουνε τὴ Βουργαρία.

ΝΑΥΚΡΑΤΟΥΣΑ

λοιπὸν, πάει πᾶ ἀποφασίστηκε, κ' ὁ κόσμος γελάει καὶ θὰ γελάει ὅσες φορές θάκούει αὐτὸ τὸνομα κ' ὅσες φορές θὰ βλέπει μεθαῦριο τὸ καινούριο ἀντιτο-πιλλικὸ μᾶς.

Μὰ εἶναι νὰν τὰ χάνει κανεὶς μὲ τὴν κουταμάρα μᾶς ! Νὰ δίνουν οἱ πατριώτες τοὺς παράδες τους γιὰ νὰ φτιάσομε στόλο, καὶ νὰ σούρχεται ἓνας Ράδος νὰν τονὲ μασκαρεῖ μὲ τὶς ναυκρατοῦσες του ! Μιὰ μοναχὰ ἐλπίδα σωτηρίας ὑπάρχει, νὰ βάλουν τὸ νουὸ τῆς μέσα, νὰν τῆς βάλουν ὅσο παίρνει φωκαὶ νὰν τὴν ἀπολύσομε ἐπὶ ἀνοιχτὰ νὰ πάει νὰ χερμοστακιστεῖ ἐπὶ ὅποιο βράχο τύχει μπροστὰ ἐπὶ δρόμο τῆς. Γιὰ νὰναὶ τὸ θυσιὸ κάπως ἐθνικώτερο, μποροῦνε νὰ βάλουν ἐπὶς « Ναυκρατοῦσα » καὶ μερικὸς, ὅσους χωράει, ἡμόρφους τοῦ Ράδου.

Ξακλούθαε νὰ σπαῖναι μὸλο ποῦ τῆς ἔδινε ἀφορμές. Χαμονόλαε μοναχὰ ἀπὸ καιρὸ ἐπὶ κ' ἐπὶς τὶς δυὸ κοπελοῦλες ποῦ ἐρχόντανε νὰ τῆς ψιθυροῦσανε κάτι ἐπὶ αὐτὶ, καὶ ποῦ φαίνότανε πὺς πολὺ τὶς ἀγάπαε. Ἡ ψυχὴ τῆς τσέπης ἔτρωε μὲ τὴν ἴδια τεμπελιά ποῦ ἔκανε καθετὶ. Ὑστερα ἀπὸ τὸ γίωμα πήγανε νὰ πάρουνε τὸν καφὲ ἐπὶς τὰρὰτσα. Ὁ καιρὸς εἶτανε λαμπρός, κ' ὁ ἀγέρας ποτισμένος ἐπὶς ἀπὸ τὶς ἀνθισμένες φιλουριές. Μιὰ δροσοῦλα γλυκειὰ ποῦ ἐρχόνταν ἀπὸ τὴ λίμνη λιγότερε τῆς καλοκαιριάτικης ἡμέρας τῆς ζέστη. Σαφινὰ τὸ τροκάκισμα κάποιου ἄλογου ἀγροικῆθηκε κατὰ τὴ φραξιά. Μιὰ ἀμυζόνα μὲ πλατὺ καπέλλο σταχτὶ φάνηκε, τραβώντας ἴσια γιὰ τὸ σπῆτι, καὶ τὴν ἀκλόυθαε ἐνὸς μικρὸς Κοζάκος ἀνεβασμένος ἐπὶς μιὰ μικρὸ ἀλογάκι, ἐπὶ ἀνάστημά του.

— Ἄ ! φώναξε ὁ Ἰπατόφ, νὰ καὶ ἢ Ναντέζντα Ἀλεξείβνα ποῦ μᾶς ἐρχεταί. Τί εὐχάριστο ξαφινικό.

— Μονάχη ; ρώτησε ἀπότομα ἢ Μαρία σηκώ-νοντας τὸ κεφάλι.

— Μονάχη. Μὰ τὸ ναὶ κάτι θὰ ἐκράτησε τὸν Πέτρο Ἀλεξείτς.

Μιὰ ζωηρὴ κοκκινάδα ἔθαψε τὸ πρόσωπο τῆς

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

Τὴν περασμένη βδομάδα εἶχαμε τὴν πρώτη τοῦ Βασιλικοῦ μὲ τὸ «Χρηματιστὴ» καθὼς μεταφράστηκε τὸ «Les affaires sont les affaires» τοῦ Mirbeau, γιὰ νὰ ξεφύγη ἴσως ἡ διεύθυνση τοῦ θεάτρου ἀπὸ τὴ δημοτικὴ μετάφραση τοῦ τίτλου ποὺ μπορούσε νὰ γίνῃ ταιριαχτὴ μὲ τὸ πρωτότυπο. Ἄς εἶναι. Δὲν ἀξίζει βέβαια νὰ ψιλολογεῖ κανεὶς γιὰ τίτλους καὶ τὰ τέτοια ἐκεῖ ποὺ δλόκληρη μετάφραση εἶναι φτιαγμένη μὲ ὄλους τοὺς σκολαστικώτερους κανόνες τῆς γλώσσας τοῦ κ. διευθυντῆ. Γιὰ νὰ φανταστῆτε τὴν ὑπερβολὴ κ' ὡς ποὺ μπορεῖ νὰ φτάσῃ τὸ πείσμα φτάνει νὰ σὰς πῶ ὅτι κ' αὐτὰ τὰ ν προφερόντουσαν στὸ τέλος κάθε λέξης σὰ νὰ καταστάλαζε ἐκεῖ ὅλη ἡ μανία καὶ τὸ γινάτι τοῦ κ. Βλάχου.

Τὸ ἔργο τοῦ Mirbeau δὲν ἔχει καμιὰ σπουδαία φιλολογικὴ ἀξία. Καὶ σ' αὐτὴ τὴ Γαλλία ἡ ἐπιτυχία του εἶναι πολὺ ἀμφίβολη. Ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα εἶτανε νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἕναν τύπο ἀνθρώπου, ἀπὸ κείνους ποὺ συχνὰ γεννιοῦνται στίς μεγάλες κοινωνίες, παραδομένο στὸ χρῆμα καὶ στὸ σφέρο. Καὶ βέβαια ὁ Λεσάρ ὁ ἥρωας τοῦ Mirbeau τέτοιος εἶναι, τοκογλύφος τῶν μεγάλων κόλπων, παλιάνθρωπος στὸ βάθος, καὶ ξηπασμένος στὸ φανερό, χωρὶς ἀγάπη, χωρὶς οἶχτο γιὰ κανένα, θέλοντας πάντα νὰ κάνῃ τίς δουλειές του διὰ δουλειές, μὴ πιστεύοντας σὲ κανένα αἶσθημα ἄλλο ἀπὸ τὸ παντοδύναμο σφέρο. Ὅλ' αὐτὰ στὸ δράμα φαίνονται καὶ παραφαίνονται, μὰ σὲ χοντρές χτυπητὲς γραμμὲς μὲ πρόστυχα καὶ κοινὰ χρώματα. Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Mirbeau ὁ χυδαῖος τύπος τοῦ Λεσάρ φαίνεται μόνο ἀπὸ τί λέει, ἡ ψυχὴ του ξεδιπλώνεται ἀπὸ τὰ χοντρά καὶ ξηπασμένα λόγια του ποὺ σκορπίζει παντατριγύρω, τὴν προστυχία του τὴ λέει ὁ ἴδιος, τὴν περιφρόνησίν του πρὸς κάθε αἶσθημα ὁ ἴδιος, τὰ σχέδιά του, τὰ ὄνειρά του πάλιν ὁ ἴδιος. Ποτὲ δὲ μᾶς ἀφίνει νὰ βαθύνουμε ἀπὸ τὴν πράξιν του μὲς στὴν ψυχὴ του, κ' ἀπ' τὰ φερσίματά του νὰ ξεσκεπάσουμε τὸ χαραχτῆρα του. Πρὶν προσφτάσουμε νὰ τὸν ξετάσουμε, βγαίνει ὁ ἴδιος στὴ σκηνὴ καὶ μᾶς λέει: Εἶμαι τέτοιος καὶ τέτοιος, θὰ κάνω ἐτοῦτο καὶ τοῦτο, ἡ ζωὴ μου εἶναι αὐτὴ κ' αὐτὴ! Καὶ γύρω στὸ Λεσάρ ἄθρωποι φτιαγμένοι ἐπίτηδες γιὰ ν' ἀ-

κοῦνε τί λέει αὐτὸς μόνο. Στὴν κόρη του ὁ συγγραφέας θέλησε νὰ φέρῃ τὴν ἀντίδραση καὶ πάσκιε νὰ τὴν παρουσιάσῃ γιὰ πλάσμα ἀνώτερο ποὺ περιφρονεῖ τὸν πατέρα της καὶ τὴ ζωὴν του καὶ θέλει, ἐξαγνισμένη ἀπὸ ἕνα βαθὺ ἔρωτα, νὰ φύγῃ μακριά. Δὲν ξέρω, μὰ καὶ ἡ κόρη αὐτὴ φαίνεται πολὺ ρωμαντικὸ πλάσμα, περισσότερο φιλολογικὸ παρά πραγματικὸ, ὄχι γιὰτὶ ἕνας τέτοιος τύπος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀληθινὸς—κάθε ἄλλο—μὰ γιὰτὶ εἶναι φτιαγμένη ἔτσι ποὺ νὰ μοιάζῃ πολὺ μὲ τὰ παλαιορωμαντικὰ κορίτσια τοῦ μυθιστορημάτου. Τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἔργου εἶναι ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα νὰ δώσῃ πολὺ ζωὴν στὸν ἥρωά του ἔγινε αἰτία νὰ παρουσιαστοῦνε τὰ ἄλλα πρόσωπα χωρὶς κανένα ἐνδιαφέρον, ἄτονα καὶ ἀνευρα. Ὅσο γιὰ τὸ Λεσάρ φαίνεται πὼς ὁ συγγραφέας μὲ πολὺ κοινὰ χρώματα ἐξουγράφισε τὸν τύπο του. Πολὺ χτυπητὸς, πολὺ τραθηγμένος στὸ χειρότερο, δίνει τὴν ἐντύπωση τοῦ ὑπερβολικοῦ, τοῦ ἀδύνατου κάποτε, καὶ ἡ πλοκὴ τῶν ἐπεισοδίων φανερώνει πάντοτε σκεδὸν τὴν ἔλλειψη τέχνης καὶ ἀληθινῆς δραματικῆς ζωῆς.

Οἱ ἠθοποιοὶ ἐπαίζαν σκεδὸν ὅλοι πολὺ ἄσκημα.

Λ. ΣΙΓΑΝΟΣ.

Ο ΝΟΜΟΣ

Ἐνα σύνεφο μαῦρο πρόβαλε στὸν ὄριζοντα καὶ μιὰ καταχνιὰ σκέπασε τὴ θάλασσα πέρα κατὰ τὸ βουνό. Τὰ νερά τρεμουλιάζανε σὰ νὰ πέρασε ἀπὸ πάνω τους κάποιον φύσημα καὶ βαφτήκανε μαῦρα. Τὸ βουνὸ σκεδὸ δὲ φαινόταν ἀπὸ τὴν καταχνιὰ.

Ὁ καπετάνιος τοῦ μικροῦ παποριοῦ ὄρθιος ἀπάνω στὴ γέφυρα κοίταξε τὸ σύνεφο, εἶδε τὴ μαυρίλα ποὺ πλάκωσε κ' εἶπε γυρίζοντας στὴν ὁμορφὴ ἀρχόντισσα ποὺ καθότανε δίπλα του χωμένη σὲ μιὰ πολυθρόνα.

— Πουνέντης πῆρε.

— Καλῶς νᾶρθῃ· ἐμένα δὲ μὲ πιάνει ἡ θάλασσα, ἀποκρίθηκε κείνη ἀδιάφορα.

Δίπλα της, ἀκουμπώντας τὰ χεράκια του ἀπάνω στὸν ὦμο της στεκότανε ἕνα κοριτσάκι ὡς δέκα χρονῶ, κάτασπρα ντυμένο, μὲ κόκκινες κορδελλίτσες, ὁμορφο, χτενισμένο, μὲ τὰ χεράκια του καὶ τὰ παχουλὰ γαμπάκια του δλόγυμνα. Στὸ πρόσωπό του εἶτανε ζουγραφισμένη ἡ καλοπέραση καὶ

στὰ γαλανὰ ματάκια του καθρεφτιζότανε ἡ εὐτυχία. Ἡ μάνα του—γιὰτὶ μάνα του εἶτανε ἡ ἀρχόντισσα—σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση της, πῆρε τὴν κόρη της ἀπὸ τὸ χέρι, κ' ἄρχισε νὰ περπατᾷ ἀργὰ στὸ κατάστρωμα.

— Νὰ ξεμουδιάσουμε λίγο, εἶπε στὸν καπετάνιο. Τράβηξε ὡς τὴ πρῶμνη. Ἐκεῖ ὅλοι οἱ ἐπιβάτες εἶχανε σχηματίσει ἕνα μεγάλο κύκλο νὰ βλέπουνε κάτι τι. Ἡ κυρία ζύγωσε. Ὅ,τι εἶδε τῆς χτύπησε τόσο ἄσκημα στὰ μάτια. Εἶτανε κεῖ καθισμένος στὸν μπάγκο ἕνας ἄθροπος δεμένος μὲ τὰ σίδερα σφιχτά. Τὸ σίδερο εἶχε χαράξει σημάδι ἀπάνω στὴ σάρκα του κ' ὁ ἄθροπος φαινότανε πὼς πονοῦσε. Κάποτε γύρισε στὸ στρατιώτη ποὺ τονὲ φύλαγε καὶ τοῦπε

— Μοῦκοψε τὸ κρέας, καὶ συνάμα τίναξε τὰ χέρια του δυνατὰ κ' ἡ βαρεῖα κλειδωνιὰ ποὺ κρεμότανε ἀντήχησε θλιβερὰ ποὺ ἔκανε τὴν κυρία νάνατριχιάσῃ. Φοροῦσε μαντῆρα στρατιωτικὸ καὶ στὸ κεφάλι ἕνα κασκέτο στρογγυλὸ ἀπὸ τσόχα ἐνῶ στὸ λαιμὸ του εἶχε δέσει στριφτὰ ἕνα ἄσπρο μαντήλι. Τὸ δεξὶ του μάτι εἶτανε χαλασμένο, ποιὸς ξέρει ἀπὸ τί, καὶ τὸ μούτρο του εἶτανε σκαμμένο τόπους τόπους ἀπὸ τὴ βλογιά. Φοροῦσε ἀρθύλες δίχως κάλτσες καὶ τὸ παντελόνι του εἶτανε τρύπιο στὰ γόνατα. Τρεῖς στρατιῶτες κ' ἕνας νοματάρχης τονὲ φυλάγανε μὲ τὰ ντουφέκια στὸ χέρι. Ἡ κυρία ζύγωσε ἕναν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες καὶ τοὺς ρώτησε μὲ περιέργεια γιὰ τὸν ἄθροπο αὐτὸ μὲ τὸ ἐλεεινὸ ἐξωτερικό.

— Εἶναι φυλακισμένος· ἔχει κάνει τρεῖς φόνους, τῆς ἀποκρίθηκε ὁ στρατιώτης.

— Καὶ τώρα ποὺ τὸν πηγαίνετε;

— Σ' ἄλλη φυλακὴ γιὰτὶ κεῖ ποὺ τὸν εἶχανε ὅλη μέρα καυγάδες ἔκανε κακὸ σκυλί. Τίς ἄλλες παρ' ὀλίγο νὰ ξεκάνῃ ἕναν ἄλλο φυλακισμένο μ' ἕνα σίδερο, πρόσθεσε ὁ στρατιώτης φχαριστημένος νὰ δίνῃ πληροφορίας σὲ μιὰ τέτοια κυρία.

— Κ' εἶναι γιὰ πολλὰ χρόνια φυλακισμένος; ξαναρώτησε ἡ κυρία ποὺ τὸ μάτι τοῦ φυλακισμένου μὲ τὸ βλογιοκομμένο μούτρο τῆς φαινότανε τώρα πιὸ ἄγριο ἀπὸ πρῶτα.

— Ἐπὶ ζωῆς, ἀποκρίθηκε ὁ στρατιώτης· καὶ τὸ εἶπε χαμογελώντας, μὲ μιὰ φριχτὴ ἀπάθεια, σὰν ἄθροπος ποὺ χαιρέται γιὰτὶ νιώθει τὸν ἑαυτὸ του σὲ ἀσφάλεια.

Ἐπὶ ζωῆς, ἐπανάλαβε ἡ κυρία ἀπορώντας

Μαρίας, ποὺ γύρισε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ γιὰ νὰ τὴν κρύψῃ.

Ὅσοτὸ ἡ ἀμαζόνα, ποὺ ἔφτασε τώρα στὸν κῆπο ἀπὸ μιὰ μικρὴ πόρτα, ζύγωσε στὴν ταρατσα μὲ γλήγορο τροκάκι, πῆδησε ἀλαφρὰ καταγῆς, χωρὶς νὰ περιμένῃ οὔτε τὸν Κοζάκο της, οὔτε τὸν Ἰπατόφ, ποὺ βιασθήκανε νὰ τὴ βοηθήσουνε. Σηκώνοντας ἀλαφρὰ τὸ μακρὸ της φουστάνι, ἐδιάβηκε τρέχοντας τὰ σκαλοπάτια τῆς ταρατσας καὶ φώναξε φαιδρά.

— Νὰ με!

— Καλῶς ὄρισάτε, φώναξε ὁ Ἰπατόφ. Εἶτανε ἀνέλπιστο. Καὶ πόσο εὐχάριστο. Συμπαθήστε μου νὰ σὰς φιλήσω τὸ χέρι.

— Στὴ διάθεση σας. Μονὸ σηκώστε μου τὸ χερόχτι· σεῖς ὁ ἴδιος...

— Βλέπω πὼς δὲν ἔρθε, εἶπε ἡ Μαρία μὲ σιγανὴ φωνή.

— Σοῦπραγγέλει πὼς εἶχε δουλειές. Μὴ θυμώσεις... Καλημέρα Γέγκορ Καπίτονιτς. Καλημέρα, παιδιά· καλημέρα ὄλους σας... Μάσσα, εἶπε γυρίζοντας στὸ μικρὸ κοζάκο, περπάτησε λίγο τὸν Κρασβατσῆκη. Μάσσα, δὸς μου μιὰ καρφίτσα γιὰ νὰ

καρφώσω τὴ φούστα μου... Ἄ! ἔτσιμπήθηκα... Μιχάλη Νικόλαϊτς, ἐλάτε δώ...

— Ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ καινούργιο πρόσωπο τὸ τόσο σοβαρὸ; ρώτησε μὲ ζωνὴ ἀρκετὰ δυνατῆ.

— Εἶναι ὁ γείτονας σας ὁ Ἀστακόφ, ξέρετε, ὁ ἰδιοχτήτης τοῦ Σάσοβο. Θέλτε νὰ σὰς τόνε παρουσιάσω;

— Καλὰ, ἀργότερα... Ἄ, τί ὁμορφος καιρὸς! Γέγκορ Καπίτονιτς, εἶν' ἀλήθεια πὼς ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα σὰς μαλώνει καημένη τέτοιον καιρὸ;

— Ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα δὲ μὲ μαλώνει· ποτέ· μόνο...

— Καὶ οἱ δεσποινίδες Μπιρλολέφ; Τὴν ἄλλη μέρα τὰ ξέρουν ὅλα, δὲν εἶναι ἔτσι;

Καὶ ἔξασπε σὲ χαρούμενα γέλοια.

— Γελᾶτε πάντα, εἶπε ὁ Καπίτονιτς· καὶ ἄς μὴν εἶναι τῆς ἡλικίας σας...

— Γέγκορ, ἀγαπημένε μου φίλε, μὴ θυμώνετε εἰδεμὴ σὰς δίνω ἕνα φιλί... Ἄ, εἶμαι κουρασμένη, δόστε μου τὴν ἄδεια νὰ καθίσω.

Κ' ἔπεσε ἀπάνω σ' ἕνα κῆθισμα, χώνοντας μὲ κίνημα χαριτωμένο τὸ καπέλλο ὡς στὰ μάτια της.

— Νὰ μοῦ συμπαθήστε, Νεντέζντα Ἀλεξέϊβνα, νὰ πάρω τὴν τιμὴ νὰ σὰς παρουσιάσω τὸ γείτονα

μας κύριον Ἀστακόφ, ποὺ γιὰ δαῦτον ἀκούσατε νὰ μιλάνε βέβαια.

Ὁ Ἀστακόφ χαϊρέτησε κανονικὰ, καὶ ἡ Νεντέζντα τὸν κοίταξε κατὰ τὸ γύρο τοῦ καπέλλου της.

— Νεντέζντα Ἀλεξέϊβνα Βερετιέφ, ἐξακολούθησε ὁ Ἰπατόφ γυρίζοντας πρὸς τὸ μουςαφίρη του. Ζῆ ἐδῶ μὲ τὸν ἀδερφὸ της Πέτρο Ἀλεξέϊβιτς, λοχαγὸ τῆς φρουρᾶς σὲ ἀποχώρηση, πρώτη φιλενάδα μὲ τὴ γυναικαδέρφη μου, καὶ καλοπροαίρετη γιὰ ὅλο μας τὸ σπίτι.

— Εἶναι χρέος μου, εἶπε κείνη ἐξακολουθώντας νὰ ρίχνῃ ματιές πονηρὲς κατὰ τὸ καπέλλο της στὸν Ἀστακόφ. Ὁ Ἀστακόφ ἀσάλευτος, μόνο ἔλεγε μέσα του «Μὰ καὶ τούτη εἶναι τὸ ἴδιο πολὺ ὁμορφη».

Ἀληθινὰ ἡ Νεντέζντα εἶτανε χαριτωμένη. Λεπτὴ καὶ λυγρὴ, φαινότανε νεώτερη ἀπὸ ὅ,τι πραγματικὰ εἶτανε, γιὰτὶ ἄγγιζε στὰ εικοσιεφτά της χρόνια. Μὲ πρόσωπο στρογγυλὸ, κεφάλι γιερό, μακρὰ μαλλιά κηλὰ, μιὰ μικρὴ μύτη ἀνασηκωτῆ, καὶ μάτια ποὺ ἡ πονηριὰ καὶ ἡ φαιδρότη φαινότανε πὼς σπιθοβολάγανε μέσα. Ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ της εἶτανε καλοκαμωμένα καὶ παίρνανε πολλὰς φορές

σά να μὴν τὸ χωροῦσε τὸ κεφάλι τῆς τέτοιο πρᾶμα. Μὰ ὁ στρατιώτης δὲν ἄργησε νὰ τῆς τὸ ζηγήσῃ.

— Σὰς φαίνεται πολὺ; δὲ βαρεῖσαι, κυρία μου; συνηθίζουτε πολὺ στὴ φυλακὴ καὶ δὲν τοὺς κάνει πιά ἐντύπωση; ὅλα τὰ πρᾶματα μιὰ συνηθειὰ εἶναι.

Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ φυλακισμένος οὔτε μιὰ φορὰ γύρισε τὸ μάτι του νὰ κοιτάξῃ τὴν κυρία. Ἄπάνω στὸν μπάγχο εἴτανε ξαπλωμένα κομπολόγια ἀπὸ κόκκαλα, σουγιάδες, κοκκαλάκια πού ζύνουνε τὰ δόντια καὶ καθαρίζουνε ταῦτιά, κασετινίτσες μὲ μπιχλιμπίδια, πίπες κι ἄλλα διάφορα, ὅλα ἔργα τῆς φυλακῆς, τὸ συνηθισμένο ἐμπόριο τῶ φυλακισμένων πού θελοῦνε νὰ σκοτώσουνε τὶς ὥρες τους καὶ νὰ κερδίσουνε καμιά δεκάρα γιὰ νὰ πάρουνε καπνὸ. Τὰ εἶχε κεῖ ὅλα ξαπλωμένα ἄπάνω σ' ἓνα πανί κ' οἱ ἐπιβάτες τὰ περιεργάζονταν, τὰ παίρνανε στὰ χέρια τους, θαμάζανε τὴν ὑπομονὴ πού χρειάστηκε νὰ γίνουνε ὅλα κεῖνα τὰ τιποτένια πρᾶματα, ρωτοῦσανε γιὰ τὴν τιμὴν καὶ ἂν τοὺς σφύρνε ἀγοράζανε κιόλας. Κάμποσοι εἶχαν ἀγοράσει κομπολόγια κι ὁ φυλακισμένος κρατοῦσε τὰ λεπτὰ στὴ χούφτα του καμωμένα μάτσο. Τὸ κοριτσάκι τῆς κυρίας τρύπωνε μέσα ἀπὸ τὰ πόδια τῶν ἀνθρώπων, ζύγωνε τὸ φυλακισμένο καὶ τὰ γαλανὰ ματάκια του πῆσαν ἄπάνω σ' ἓνα ὄμορφο κασελάκι. Ζουγραφισμένο μὲ λογιῶ λογιῶ χρώματα χοντρά κι ἀκαλαίσθητα. Τὸ κασελάκι ἔφερε τῆς μικρούλας, τὸ κοίταζε, τὸ ζαυκοίταζε, τὸ πῆρε στὰ κρινοδαχτυλά χεράκια τῆς, τὸ χαιδεψε καὶ τέλος δείχνοντας το στὴ μαμά τῆς εἶπε μὲ χαδιάρικη, λιγωμένη φωνή—τί ὄμορφο, μαμά, πῶναι.

Ἡ κυρία ἐνοιωσε πὼς ἡ κορούλα τῆς ποθοῦσε νὰ ποχτήσῃ τὸ κασελάκι.

— Σ' ἀρέσει, ψυχίτσα μου, νὰ σ' ἀγοράσω; τῆς εἶπε τρυφερὰ καὶ παίρνοντας το στὸ χέρι ρώτησε τὸ φυλακισμένο πόσο τὸ δίνει.

— Πέντε δραχμῆς, ἀποκρίθηκε κείνος σιγὰ σὰ νὰ διαφοροῦσε γιὰ τὸ πρᾶμα του.

Ἡ κυρία ἔκανε ἓνα κίνημα τοῦ κεφαλοῦ καὶ φανέρωσε τὴν ἐκπλήξη τῆς. στραβομουτσούνιασε καὶ ρώτησε πάλι

— Τουλαχιστὸ τέσσερες δὲν κάνει;

Μὰ κείνος οὔτε γύρισε νὰ τὴν δῇ. Ἡ κυρία δυσαρεστημένη ξαναρώτησε.

— Δὲν κάνει λοιπὸν τέσσερες δραχμῆς;

μιὰν ἔκφραση σαρκαστικῆ· ἔλλαζεν ἄπάνω τους πότε μάτι σκεπτικὸ καὶ πότε μάτι καλὰγαθο, πού ἐρχόντανε κ' ἔφευγε σὰν ἀστραπή. Εἴτανε πολὺ χαϊδεμένη στὰ παιδικαῖα τῆς χρόνια, καὶ τῆς φαίνονταν ἀκόμα, γιὰ τὰ χαϊδεμένα παιδιὰ φυλᾶνε κατὶ σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ. Ἄδραχνε εὐκόλα τὴν κωμικὴ ὄψη κάθε ἀνθρώπου, καὶ ζωγράφιζε ἀρκετὰ καλὰ γελοιογραφίαι. Ὁ ἀδερφὸς τῆς πολὺ τὴν ἀγάπηε, μόνον πού συνήθεε νὰ λὴν πὼς ἐκέντρωνε, ὅχι σὰ μέλισσα, μὰ σὰν τὴν ὀχιά· γιὰ τὴν ἡ μέλισσα πεθαίνει κεντρώνοντας, καὶ ἡ ὀχιά δυναμώνει. Παρόμοιασῃ πού πάντα τὴν πείραζε.

— Ἡθεάτε δῶ γιὰ πολὺν καιρὸ; ρώτησε ξαφνικὰ τὸν Ἀστακόφφ χαμηλώνοντας τὰ μάτια καὶ γυρίζοντας τὴ βίτσα στὰ χέρια τῆς.

— Ὅχι, λογαριάζω νὰ φύγω αὐριο.

— Γιὰ νὰ πάτε;

— Σπίτι μου.

— Καὶ τί νὰ κάμετε σπῆτι σας;

— Πὼς τί νὰ κάμω; Ἐχῶ δουλειῆς πού δὲν παίρνονε ἄργητα.

— Εἴσατε λοιπὸν ἄνθρωπος ταχτικὸς;

— Πασκίζω νὰ εἶμαι· στὸν πραχτικὸ καιρὸ μας, κάθε ἄνθρωπος πού σέβεται τὸ ἑαυτὸ του πρί-

Ὁ φυλακισμένος τότε γιὰ πρώτη φορὰ σήκωσε τὰ μάτια του, τὴν μέτρησε ἀπὸ πάνω ὡς κάτω, κούνησε τὸ κεφάλι του σὰ νὰ θελε νὰ εἴπῃ «δὲν ντρέπεται τέτοια κυρία νὰ κἀν παζάρια», καὶ τῆς εἶπε ξηρὰ—πέντε δραχμῆς, κυρία μου, ὄχι λιγώτερο. Ἐχει δουλειὰ αὐτὸ πού τὸ βλέπετε.

Ἡ κυρία ἀκούμπησε στὸν μπάγχο τὸ κασελάκι καὶ γύρισε νὰ φύγῃ. Πιὸ πολὺ τὴν εἶχε πειράξει ὁ βάρβαρος τρόπος τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ πού δὲν εἶδει τὸν πρεπούμενο σεβασμὸ στὸ πρόσωπό τῆς, κι ἀποφάσισε νὰ δυσαρεστήσῃ τὴν κόρη τῆς, παρὰ νὰ ξακολουθήσῃ τὶς κουβέντες μὲ τέτοιο ἄνθρωπο. «Τὶ ἀγριαῖος, θε μου» σκεφτότανε ἐνῶ ἔφευγε. Ἡ μικρούλα κἀτι μουρμούρισε.

— Σῶπα, ψυχούλα μου· ἄμα βγοῦμε ὅζω ἐγὼ θὰ σοῦ πάρω καλύτερο, τῆς εἶπε παρηγορώντας τὴν κι ἀφοῦ τὴν πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι τράβηξε πάλι κκτὰ τὴ γέφυρα τοῦ παποριοῦ.

Τώρα ὁ ἀέρας φυσοῦσε δυνατὰ καὶ τὰ κύματα κυνηγημένα κυλούσανε γοργὰ. Ὁ ἥλιος πού ζύγωνε νὰ βασιλέψῃ εἴτανε κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα πού σιγὰ σιγὰ εἶχαν ἀπλωθῆ σ' ὅλο τὸν οὐρανὸ. Τὸ μικρὸ παποράκι δερνότανε σὰν καρυδοφλοῦδο καὶ τὰ κύματα τὸ πλένανε ἀπὸ τὴν μιὰ ἄκρη ὡς στὴν ἄλλη. Ἐνα κοπαδιὸ κοράκια περνοῦσανε τὴν ὄρη κείνη ἀπὸ πάνω κρᾶζοντας μὲ τὶς βραχνῆς φωνῆς τους. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ ξεχώρισε, στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή στὸ κατάρτι σὰν κουρασμένο, ζυγίστηκε κάμποσο κ' ἔπειτα φτερούγισε γιὰ νὰ φτάσῃ στὴ συντροφιά του. Ὁ καπετάνιος δὲν εἶδε μὲ καλὸ μάτι τὸ πουλί· «Χάθηκε μωρὲ ἓνα ντουφέκι;» μουρμούρισε μὲ πρόσωπο συνηθισμένο κι ἀνήσυχο. Τὸ βουνὸ βυθισμένο σ' ἓναν καπνὸ τὰ σύννεφα κομόντανε ἀπὸ πάνω βαρειά· τὰ σκοινιά τρίζανε θλιβερὰ, ἓνα κομματιὸ πανιοῦ σκισμένο ἀπὸ τὸν ἀγέρα κυμάτιζε τρελλὰ, κι ὅλο τὸ γέρικο σκαφίδι τοῦ παποριοῦ βογκοῦσε μέσα ἀπὸ τὶς ἀρμωσιῆς του. Ἡ ξηρὰ δὲν εἴτανε μακριὰ μὰ νὰ γυρίσουνε κατὰ κεῖ ἀδύνατο γιὰ τὴν ἀμέσως ὁ ἀγέρας μποροῦσε νὰ τοὺς ἀναποδογυρίσῃ. Τὸ πλοῖο χόρευε τρελλὰ ἀπένου στὰ κύματα. Ὁλοι οἱ ἐπιβάτες εἶχανε τραβηχτῆ στίς κάμαρές τους· στὴν κουβέρτα δὲν εἴτανε παρὰ ὁ φυλακισμένος μὲ τοὺς στρατιώτες καὶ κάμποσοι ἄλλοι πού γερμένοι δῶ καὶ κεῖ ξεροβολοῦσανε ἀδιάκοπα. Στὴ γέφυρα ὁ καπετάνιος, ἀνήσυχος πάντα κ' ἡ κυρία μὲ τὸ κοριτσάκι πού σὰ νὰ τὴν εὐφραине τὸ θέαμα

Ὁ φυλακισμένος μὲ τὰ χέρια δεμένα πάντα εἶχε μαζίψῃ τὰ κομπολόγια του καὶ τὶς πίπες του, τὰδεσε μέσα στὸ μαντήλι καὶ κἀπνιζε ἡσυχα ἓνα τσιγάρο πού τοῦβαλε στὸ στόμα ἓνας στρατιώτης. Δὲ φκινότανε διόλου ζαλισμένος κ' ἔβλεπε μὲ ἀδιαφορικὰ τὰ κύματα νὰ τοῦ βρέχουνε τὰ πόδια πού τὰ δάχτυλά τους προβάλλανε μέσα ἀπὸ τὶς σκασμένες ἀρβύλες του. Ἄξαφνα μιὰ φωνὴ τὸν ἔκανε νὰ σηκώσῃ ἀπὸ χάμου τὰ μάτια του.

— Τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ἐνα κύμα θεόρατο εἶχε ἀρπάξει ἀπὸ τὴ γέφυρα τὴν κόρη τῆς κυρίας πού γερμένη κάτω ἔβλεπε τὸ ἀγαπημένο τῆς νὰ παλαίθῃ μὲ τὰ κύματα. Ὁ φυλακισμένος μὲ μιὰς στάθηκε ὀρθὸς κοιτάζοντας μὲ τὸ ἓνα του μάτι τὴν γυναῖκα πού ἔσκουζε σὰν τρελλή. Μιὰ βαρκούλα μόνον σὰ σκάφη εἶχε ὅλη ὅλη τὸ πλοῖο· τὴν καταιδάσανε οἱ ναῦτες βιαστικὰ, μὰ τόσο εἴτανε ἀνοιγμένη πού ἀμέσως γιόμισε νερὰ καὶ μισοβούλιαξε. Ἡ κυρία εἶδε μὲ φρίκη τὴ βάρκα νὰ βουλιάζῃ καὶ νὰ πηνε τραβοῦνε τὰ κύματα.

— Τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου.

Ὁλοι οἱ ἐπιβάτες, ὅσοι βρεθῆκανε κείνη τὴν ὥρα στὸ κατὰστρωμα, τρέξανε καὶ περικυκλώσανε τὴν δυστυχισμένη μάνα μὲ κνεῖςδὲν εἴτανε σὲ θέση νὰ τῆς δώτῃ τὴν παραμικρὴ βοήθεια. Ὁ καπετάνιος στεκότανε μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια ὡχρὸς σὰν θεῖοφοκίρι. Οἱ ναῦτες κοιταζότανε σὰ χαζοί. Κανεὶς δὲν εἶχε τὸ κουράγιο νὰ πῆσῃ στὴ θάλασσα. Οἱ φωνῆς τῆς γυναίκας ἀντηχοῦσανε φριχτῆς μέσα στὴ βουή τῶν κυμάτων.

— Δὲν εἴσατε χριστιανοί, γιὰ τὸ Θεὸ, τὸ παιδί μου, ρώναζε πάντα ἡ μάνα τραβώντας τὰ μαλλιά τῆς.

Ὁ φυλακισμένος ζύγωνε τότε τὸ νωματάρχη καὶ τοῦπε

— Βγάλε μου τὰ σίδερα νὰ πῆσω στὴ θάλασσα.

Κείνος τὸν κοίταζε ἀπορόντας.

— Ἀστειεῖσαι; τοῦ ἀποκρίθηκε.

— Λύσε με, σοῦ λέω. Τί ἔχεις νὰ φοβηθῆς; ἔα ναεῖπε ὁ φυλακισμένος.

— Μωρὲ, εἶσαι στὰ καλά σου; ἡ στεριά λίγα μέτρα εἶναι ἀπὸ δῶ ἂν μοῦ τὸ σκάσης κολυμπώντας ἢ κι ἂν πνιγῆς, τί γίνουμαι ἐγὼ ἔπειτα;

Ὁλοι εἶχανε τώρα τριγυρίσει τὸ νωματάρχη καὶ τὸν περκαλοῦσανε· ἡ μάνα εἶχε κρεμαστῆ

πει νὰ εἶσαι ταχτικὸς.

Ἡ Ναντέζντα σήκωσε τὸ γύρο τοῦ καπέλου τῆς, καὶ ὁ Ἰπατόφφ φώναξε: «Θέ μου, τί λέει, μὰ τὴν ἀλήθεια· δὲν εἶναι σωστὸ, Μποντρικόφφ;»

Ἡ ψυχὴ τῆς τσέπης εἶδει μὲ μιὰ ματιά πὼς συμφωνεῖ, καὶ ὁ Γέγκορ Καπίτονιτς πρόσθεσε: «Εἶναι καὶ ἡ γνώμη τῆς Μαρτόνας Μαρκόβνας τέτοια».

Λυποῦμαι, εἶπε ἡ Ναντέζντα, πὼς τούτη ἡ ἀλήθεια εἶναι τόσο πολὺ γνωστὴ. Μὰ εἰλικρινὰ, θὰ κἀνατε καλύτερα νὰ μὲντε ἐδῶ μὰς λείπει ἓνας ἐραστής. Παίξετε κωμῆδία;

— Σὰς βεβαιῶνω ὅτι τὸ εἶδος μὲ τέτοιες φροντίδες μοῦ εἴτανε πάντα ὀλότελα ξένο.

— Εἶμαι βέβαιη πὼς θὰ παίζατε λαμπρὰ. Ἐχετε παρουσιαστικὸ τόσο σοβαρὸ!...Κ' εἶναι ὅ,τι χρειάζεται σήμερα γιὰ τοὺς ἐραστῆς. Ὁ ἀδερφός μου καὶ γὼ ἔχουμε σκοπὸ νὰ κάμουμε ἐδῶ ἓνα θεατράκι· μὰ δὲ θὰ παίζουμε μόνον κωμῆδιαι. Θὰ παίζουμε ἀπ' ὅλα, δράματα, μπαλέτα, καὶ τραγωδίαι ἀκόμα. Τὶ λείπει ἀπὸ τὴ Μάσσα γιὰ νὰ κάμῃ μιὰ Κλεοπάτρα καὶ μιὰ Φαίδρα; Κοιτάχτε τῆ.

Ὁ Ἀστακόφφ γύρισε γιὰ νὰ τὴν ἰδῇ. Μὲ τὸ κεφάλι ἀκούμπισμένο στὴν κορνίζα τῆς πόρτας καὶ μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα στὰ στήθια στεκόταν ἡ Μαρία συλλο-

γισμένη κ' ἐβύθιζε τὰ μάτια πρὸς τ' ἀπόμετρα. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς, κανονικὰ κι ἄρμονισμένα, θυμίζανε στ' ἀλήθεια τούτη τὴ στιγμή τὶς γραμμῆς μιᾶς παλαικῆς ὀμορφίας. Δὲν ἔκρυβε τὰ στερνὰ λόγια τῆς Νεντέζντας, μὰ βλέποντας πὼς ὅλα τὰ μάτια πῆσαν ξαφνικὰ ἀπάνου τῆς, κοκκίνησε κ' ἔκαμε νὰ φύγῃ. Ἡ Νεντέζντα ἄδραξε τὸ χέρι τῆς καὶ μὲ τὸ χᾶδι παιγνιδάριου γάτου, τὴν τράβηξε σιμὰ τῆς καὶ τῆς φίλησε τὸ χέρι τὸ σκεδὸν ἀντροῖκι. Ἡ Μαρία κοκκίνησε περισσότερο.

— Κανεὶς πάντα τρέλλες. Ναντία.

— Μὰ δὲν εἶπα τὴν ἀλήθεια; Τὸ ρώτησα ἀπ' ὅλους. Ἐλα σύχασε, δὲ θὰ τὸ ξανακάμω...Σὰς τὸ ξαναλέω, ξακολούθησε γυρνώντας στὸν Ἀστακόφφ, κάνετε κακὰ πού φεύγετε. Ἐχουμε ἓναν ἐραστῆ πού μὰς παρουσιάστηκε μοναχὸς του, μὰ εἶναι πολὺ κακός.

— Ποῖός εἶναι;

— Ὁ Μποντρικόφφ, ὁ ποιητής. Καὶ πὼς θέλετε ἓνας ποιητής νὰ εἶναι ἐραστής; Πρῶτα-πρῶτα ντύνεται μ' ἓναν τρόπο πού σὲ κάνει νὰνατριχιάζει. Κ' ἔπειτα λένε πὼς κάνει ἐπιγράμματα, καὶ κάθε γυναῖκα ὡστόσο τόνε τρομάζει, μάλιστα καὶ γὼ φανταστῆτε. Μασάει τὰ λόγια του, βαστάει πάντα

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΦΑΙΔΡΥΝΘΡΙΑ

Κύριε «Νουμά»,

Χθές την εσπέραν εν φιλική οικογενεία είδον το τελευταίον της μετέρας εφημερίδος φύλλον και εν αυτώ την γνώμην ύμών την βαθυνοστατήν ότι, αν παραγγελθή και πέμπτον αντιτορπιλικόν, ανάδοχος αυτού όφείλω να γίνωμαι εγώ. Είναι άληθές ότι ανάδοχος από τοιούτων βαπτισμάτων σπανιώτατα έπινοήσασθην, και ίσως μίαν μόνην, την των παιδρυνηριών του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσού, γενομένην όλως προχείρως εν τή οικία του Διευθυντού της Βιομηχανικής και Έμπορικης Ακαδημίας κύριου Όθωνος Α. Ρουσοπούλου, παρόντος του μακαρίτου Μιχαήλ Π. Λάμπρου, όστις, εγκρίνας και επαινέσας παραχρήμα την λέξιν *φαιδρυνηρία*, ανέγραψε την επισύσαν επισήμως αυτήν και εν τω Συλλόγω και εν τω τύπω, ανακοινώσας και εις την έφορείαν του Συλλόγου την πηγήν αυτής. Όθεν, προκειμένου ζητήματος περί όνομασίας πέμπτου αντιτορπιλικού, πιθανώτατα να εκκλίνω την ύψηλήν ταύτην τιμήν προσφερομένην μοι, και τοῦτο ίνα ή τιμή αυτή άρμοδιώτερον περιέλθη εις τινά των έξόχως σωφρονούντων και επεικώς πέπαιδευμένων και εθνικώτατα εργαζομένων λογίων, των αποδόντων εν περιπέστω γλώσσῃ, τοσοῦτον ακριβώς και χαριέντως τόν Παρθενώνα, την Ίλιάδα, τό κατά Μαιθαίον Εδαγγέλιον, τόν Εύριπίδειον *Κύκλωπα* και εν τέλει τό ταλαίπωρον *ες άει κτήμα*, τόν πάντων άνδρῶν δυστυχέστατον Θουκυδίδη. Μίαν μόνην τιμήν δέν θά έστεργον, κύριε «Νουμά», ν' αποκρούσω, την τιμήν του να χαρακτηρίσω την ύμετέραν εφημερίδα διά καταληλοτέρου όνόματος και δη καθ' έν μόνον γράμμα διαφέροντος από του ξενικού (Ρωμαϊκού) όνόματος, ύπερ όλως παραδόξως, ίνα μή τι άλλο είπω, ρέξει. Δηλαδή, αν προύκειτο να μετονομάσω εγώ τόν *Νουμά*, ήθελον αποκαλέση αυτόν *Νου μῦν* (ή καθ' ύμας «*Μυαλοπόντικος*») και τούς περί αυτόν άνυπερβλήτους λωβητάς της γλώσσης και της λογοτεχνίας *Νου-μύδια* ή *Νου-μύδια* (ή καθ' ύμας «*Μυαλοπονικία*»),—δέν άμφιβάλλω δέ τό παράπαν ότι τά νέα ταῦτα όνόματα ήθελον τόχη της επιδοκιμασίας

στο λαιμό του. Ξάν είδε πώς τά παρακάλια της δέν άκούγοντανε, άγρίεψε, γουρλώσανε τά μάτια της κ' έβγαλε μιá φωνή που πάγωσε τό αίμα βλονώνε στις φλέβες

— Άύσε τον γιατί σ' έσκισα!.. κ' έκανε να τόν άρπάξη με τά νύχια από τά μούτρα και να τον έσσκίση. Κείνος τραβήχτηκε πίσω και πρόβαλε τό σπαθί του για να σωθῆ.

Τή στιγμή κείνη ξαναφάνηκε τό κοριτσάκι άπάνω στα κύματα. Τά μάτια του είτανε κλειστά και τά μαλλιά του άπλωμένα στο νερό. Έπειτα ένα κύμα ήρθε και τό άγκάλιασε και τό κοριτσάκι ούτε ξαναφάνηκε πιά. Ένα κοράκι με μεγάλα φτερά ζουγραφίστηκε άψηλά κ' ένα πένθιμο κρὰ, κρὰ άκούστηκε γιομίζοντας φρίκη την ψυχή. Τήν ίδια στιγμή ό ήλιος έσκίζε τό μολυβένιο σύννεφο στην άκρη του όρίζοντα κ' ή κορφή του βουνού βυθίστηκε σ' ένα άπαλό, γαλήνιο, όνειρευτό πορτοκαλί χρώμα.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΑΜΟ

Τρείς μήνες μονάχα περίσανε από τότε που ό ύψηλότατος Κωστάκης Καραθεοδωρής μεγάλος όμογενής της Πόλης διωρίστηκε ήγεμόνας του άφτόνλου νησιού μου και τά πράματα γαλήνιψανε.

Δόξα σοι ό Θεός που άποχτήσαμε έμεις οι λαμιάδες ήγεμόνα με θέληση, ήγεμόνα που θά κυβερνήτη τό νησί μας πατριωτικά και θά τό κάμη να πάη μπροστά άφου μικροί ήγεμόνες με μυαλά μικρά ό Γρηγοριάδες ό Βιθυνός κ' ό Βαγιάννης κοντέψανε με την άπτοχη πολιτική τους να φέρουε την πατρίδα σε κρεμόν οι άστέχαστοι.

Ό Κωστάκης Καραθεοδωρής είναι άνθρωπος φρόνιμος με μεγάλη μόρφωση και πραχτικό μυαλό. Κυβερνάει τή Σάμο άξίοπρεπα κ' οι Πατριώτες μου βλογάνε την ώρα που πάτησε τό ποδάρι του στο νησί ό τιμημένος ήγεμόνας.

Κοιτάζει με μάτι άστραφτερό όλη τή λειτουργία της μηχανής που λέγεται στην άκατανόητη, καθαρέβουσα Κυβερνητική, για να δῆ αν ό υπάλληλος εργάζεται με άμεροληψία, στις θέσεις διώρισε υπάλληλους έκανούς άνθρώπους που έχουνε όρεξη να εργαστούνε κ' έχει κνωδζλα που συνήθειο είχανε να ροκανίζουε μονάχα τόν προύπολογισμό.

Εύλογημένη ή ώρα που ό έξκουστός όμογενής ήρθε στην πατρίδα μου να τηνε δικαιήση; τώρα είμαι βέβαιος πως θε να δοῦμε μέρες καλές.

Σ. Η. Θ.

τόνα χέρι ψηλότερα από τό κεφαλι του... Τέλος, πείστε μου κύριε Άστακόφφ, είναι έτσι οῦλοι οι ποιητάδες;

— Δέν ίγνώρισα προσωπικά κανένα από δαῦτους, άποκρίθηκε ό Άστακόφφ, κορδώνοντας τό κορμί του, και χρωστάω να είπω ακόμα πως δέ θά γυρέψω ποτέ να κάμω μιá τίτσια γνωριμιά.

— Ναί, εν' άλήθεια, είσαστε θετικός άνθρωπος. Τι να γίνη; Να πάρουμε τόν Μποντριακόφφ. Οι άλλοι έραστές είναι ακόμα χειρότεροι. Τοῦτος, καλέ μου, θά μαθαίνη τό ρόλο του άπόξω, έχει μνήμη σε δαῦτη χρωστάει και τούς στίχους που γράφει... Η Μάσσα μαζί με τούς τραγικούς ρόλους θά μᾶς κάνη και τηνε περιμαντόνα. Δέν την άκούσατε να τραγουδάη.

— Όχι, άποκρίθηκε ό Άστακόφφ με γλυκό τρόπο. Δέν ξέρω...

— Τι έχεις σήμερα, Νάντιν; είπε ή Μαρία πεισματωμένα.

Η Ναντέζντα σηκώθηκε ζαφνικά κ' έρριξε τό καπέλλο της άπάνου σ' ένα καθίσμα: Για τό θεό, Μάσσα, έλα, τραγουδήσε μας κάτι, σ'τό ζητάω για χάρη, σε παρακαλώ. Δέ θά σ' άφίσω σε ήσυχία ά δέ σ' άκούσουμε να τραγουδήσης... Έμπρός, Μάσσα

ψυχή μου, θά τραγουδήσω και γώ ή ίδια για να διασκεδάσω τόν κύριο που φαίνεται άλήθεια πως στενοχωριέται. Θά ιδῆς πως θά σε βοηθήσω στο τραγούδι...

— Πρέπει να σου κάνουμε κάθε πιθυμιά σου, είπε ή Μαρία ύστερα από λίγο είσαι τό χαϊδεμένο παιδί μας, συνειθισμένη να σου γίνονται τά καπρίτσια σου... Έμπρός, τραγουδήσω.

— Μπράβο, μπράβο, φώναξε ή Ναντέζντα χτυπώντας τά χέρια της. Κύριοι, στο σαλόνι. Κι' όσο για τά καπρίτσια μου, πρόσσετε φοβερίζοντας τη με τό δάχτυλο, θά μου τό πλερώσης μιάν άλλη φορά. Έπιτρέπεται να ξεσκιαπάζης έτσι τις άδυναμίες του άλλου, όμπρός σε ζένο κόσμο; Ρέγκοφ Καπίτονις, έτσι ή Ματρόνα Μαρκόβνα σας ξεντροπιάζει μπροστά στους ζένους.

— Η Ματρόνα Μαρκόβνα, μουρμούρισε ό Ρέγκοφ, είναι μιá γυναίκα δυσίβρετη, μονάχα...

— Καλά, καλά, είπε ή Ναντέζντα, και τράβηξε πηδώντας για τό σαλόνι.

Τήν άκλουθήσανε όλοι εκεί. Κάθησε όμπρός στο πιάνο. Η Μαρία σταθήκε λίγα βήματα ζωπίσω της με τά χέρια πίσω, και άκούμπησε στον τοίχο.

— Μάσσα, είπε ή Ναντέζντα, ύστερα από μιá

παντός του Έλληνικού, μη εξαίρουμένης μηδέ της συνειδήσεως ύμών τε και των περι ύμας, όστινες άλλως ως εκ των έργων ύμών και των σεμαμάτων άποδεικνυται, δέν δύνασθε βεβαίως να θεωρηθῆτε κατ' ούσίαν άνήκοντες εις τό Έλληνικόν. Τοῦτο δ' άλλως διαρρήδην κηρύττουσιν ύπερ έαυτών και εν επιστολαίς και διά του τύπου οι εν τῇ Έσπερία άκατονόμαστοι δισσοί ήμών άρχηγέται και ύποστηρικταί.

Έπί τούτοις διατελώ, κύριε Νοῦ-μῦ, προθυμότατος ύμών τε και των περι ύμας *Νου-μυδίων* ή *Νου-μυδίων* ανάδοχος.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

6 Νοεμβρίου 1906.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

στο διαγωνισμό της Ακαδημίας του κ. Ρουσοπούλου. (Δελτίου φυλλάδιο Οχτώβρη 1906).

Α'.

Ρώτημα: Ποίοι ίνε οι 10 σημαντικώτατοι μεταξυ των άπανταχού γῆς ζώντων Έλλήνων και Έλληνίδων;

Απάντηση:

- 1 Σταματίος Βάλβιος 6 Σταματός Άβλαβός
- 2 Σταματής Βάλβης 7 Σταμούλης Βαλβούλης
- 3 Σταματάκης Βαλβάκης 8 Σταμάης Βλάβης
- 4 Σταματάκιος Άβλαβίος 9 Σταμίος Βλάβιος
- 5 Σταμός Άβλαβος 10 Σταματερός Βλαβερός

Β'.

Ρώτημα: Τι θά έκαμνεσ αν ήσο εκατομμυριούχος ή δισεκατομμυριούχος.

Απάντηση: Θα τά χάριζα όλα στον κ. Σταμάτη Βλάβη.

ΒΛΑΜΗΣ

Μιά σκέψη της Κάμεν Σουλβα.

— Η γυναίκα που παραδίνεται πιστέβει πως χαρίζει ένα κόσμο, και ό άντρας πιστέβει πως δέχεται ένα παιχνίδι ή γυναίκα πιστέβει πως προσφέρει μιάν ζωονότητα και ό άντρας θαρρεί πως του χαρίζουε μιάν άπόλυτη μες στιγμής.

στιγμή που συλλογίστηκε, τραγούδησε μας: «Βγήκε ό χωριάτης να σπέψη στάρια».

Η Μαρία τραγουδάει. Η φωνή της ήχηρή και καθαρία βγαίνει απλά με μ' έκφραση. Όλοι την άκούνε μεύχαρίστηση, κι' ό Άστακόφφ δέν μπορεί να κρύψη τό θαμασμό του. Μόλις τέλειωσε, την έξύγωσε, για να της είπει πως άφόντας ήκουσε ζακουστές άοτίστες στη χώρα, δέ μπόρεσε ποτέ να πιστέψη...

— Περιμένετε, θα ιδῆτε κι' άλλα, διάκοψε ή Ναντέζντα. Μάσσα, θέλω να εύχαριστήσω την ψυχή σου, μιá ψυχή Μικρορουσίδας, τραγούδα μας ένας άχος άκούγεται, μέσα στα δασοτόπια».

— Καταγόσσατε από τά μέρη κείνη, από τή Μικρή Ρουσία; φώναξε ό Άστακόφφ.

— Είναι ή πατρίδα μου, άποκρίθηκε κείνη, και σύγκαιρα άρχίνησε να τραγουδάει.

Πρόφερε τούς πρώτους στίχους με αρκετή ήσυχία, με ζαφνικά ή μελαχολική και ψυχολάχταρη μελωδία, που της θυμίζε τιν τόπο που γενήθηκε, την έρριξε σε βαθειά συγκίνηση. Τά μάτια της λάμπανε, ή ματιά της έγεινε περήφανη, και ή φωνή της ήχότρεμε.

— Θε μου! πόσο όμορφα τραγούδησε! φώναξε

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Από Πέμπτη εἰς Πέμπτη.

Υπουργός Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Ἐπαρχίαι 7.

Λαθωμοί. Ἀθήνα 9, (οἱ τρεῖς στό χωριό Λιόπεσι), Περαίας 5, Ἐπαρχίαι 3.

Κλεψίμες. Ἀθήνα 2, Περαίας 4, Ἐπαρχίαι 4 (ληστεῖες).

ΦΟΝΟΥΓΡΑΦΟΣ

Ο,ΤΙ ΒΛΕΨΤΕ

— Τό ἄρθρο τοῦ κ. Α. Βελέη, «Με τὸ Ζακωθινό» πού δημοσιεύσαμε στό περασμένο φύλλο, δημοσιεύτηκε καί στό Ἑγγλέζικο περιοδικό «Hellenic Herald», κάποιος ὅμως πού ἀπλωμένο καί μὲ ἀρκετές κριτικές καί βιογραφικές σημειώσεις γιὰ τὸ Σολωφό.

— Ἡ Κωνσταντινουπολίτικη «Ἠρώδο» τοῦ κ. Σκανούδη ἐξανκτύπωσε στόν ἀριθμὸ τῆς 1118 τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Ξενόπουλου «Ὅπως κατάντησε ἡ ἡ καθαρύουσα» πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο 217 τοῦ «Νουμά».

— Στὰ «Βυζαντινὰ Χρονικά» τῆς Πετρούπολης ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμίας δημοσιεύει βιβλιογραφία γιὰ τὰ Ρωμαϊκά βιβλία πού τυπώθηκαν τὰ δύο τελευταῖα χρόνια καί γιὰ τέρηρα καί τίς μελέτες πού γραφτήκανε πάνω σὲ θέματα Βυζαντινὰ, ἀναφέροντας τὰ βιβλία καί τίς μελέτες τῶν κ. κ. Ψυχάρη, Πάλλη, Παλαμά, Ν. Πολίτη, Δ. Κεμπουρογλου, Βέη κλπ.

— Βγήκε ἀπαύλαχτικο βούλευμα γιὰ τὸν κ. Παντελεὴ Χρῶν κ' ἔτσι τὸ «Ἀνεχτίμητο» τοῦ πού ἀδικα κατηγορήθηκε γι' ἀνήθικο μένει, καθὼς καί τοῦ ἀξίζει, ἓνα πολὺ καλὸ καί ἠθικώτατο δῶμα.

— Ὁ κ. Δ. Κολοκοθώπουλος τῆς «Πεντακοθήμερης» τύπωσε τίς «Σελίδες Ἡμερολογίου» σὲ πολὺ φινὸ καί ἀκριβὸ χαρτί. Κρίμας!

— Κάτι ἀρκετὰ νόστιμο ἔφαθε ὁ φίλος Βαρλέντης. Ἐστὲνε ἓναν ἀλάκαίρο χρόνο τὴν «Ἐπιθεώρησή» του σ' ἓναν πατριώτη του καί μεγαλοβιομήχανο τῆς Ἀθήνας. Στὸ τέλος τοῦ χρόνου τοῦ ζήτησε τὴ συντρομὴ κ' ἐπειδὴ ὁ φίλος δὲν ἐνοούσε νὰ τὴν πλερώσει, τοῦ ζήτησε νὰ τοῦ γυρίσει τὰ φύλλα.

— Μὰ ὁ πατριώτης του, ἀντὶς τὰ φύλλα, τοῦ στέλνει ἓνα ρολὸ χαρτί «Pacific» τῆς καθαρῶτητος, γράφοντάς του πὼς «ἐπειδὴ τὰ φύλλα δὲ βρίσκονται, πιθανῶς χρησιμοποιήθητε, διὰ τοῦτο ἐθεωρήσαμε καλὸν νὰ σοῦ ἀποστείλωμεν τὸ παρὸν τὸ ὁποῖον νομίζομεν ὅτι ἀναπληρεῖ (τὸ ἀναπληρεῖ μὲ εἰ δικό του) κάλλιστα τὸ χαρτί τῶν φύλλων σας».

— Θέλομε νὰ ξέρομε τί θὰ ἔλεγε ὁ κ. μεγαλοβιο-

ἡ Ναντέζντα. Πόσο θὰ στερεθῆ ὁ ἄδερφός μου πού δὲν ἦρθε.

Ἡ Μαρία χαμήλωσε ἔχονου τὸ κεφάλι, πού τῶς σηκωμένο, καί χαμογέλασε μὲ τὸ πικρὸ χαμογέλιο πού συνήθε.

— Ἀκόμα κάτι, εἶπε ὁ Ἰπατόφφ.

— Ὡ ναί, ἔχετε τὴν καλωσύνη, πρόσσετε ὁ Ἀστακόφφ.

— Συμπαθεῖτε με, δὲ θὰ τραγουδήσω πιά σήμερα, ἀποκρίθηκε ἡ Μαρία καί ξαφνικὰ βγήκε ἀπὸ τὴν κάμαρα. Ἡ Ναντέζντα τὴν ἀκλούθησε μὲ τὰ μάτια, φάνηκε πὼς συλλογίστηκε κάτι, χαμογέλασε, καί ἀρχίνησε νὰ παίξει μ' ἓνα δάχτυλο τὸ τραγοῦδι. «Βγήκε ὁ χωριάτης νὰ σπείρη στάρι». Ὑστερα καί γλήγορα-γλήγορα ἀρχίνησε μιὰ πόλκα Ἰακουστή καί χωρὶς νὰ τὴν ἀποτελειώσῃ ἔκλεισε τὸ πιάνο καί σηκώθηκε.

— Τὸ δυστύχημα εἶναι πού δὲ μπορεῖ κανένας νὰ χορέψῃ, γιατί δὲ θὰ χορεύετε βίβαια, κύριε, εἶπε γυρίζοντας κατὰ τὸν Ἀστακόφφ.

— Ἡ Μαρία Παυλόβνα ἔχει μιὰ φωνὴ πολὺ ὁμορφη, ἀποκρίθηκε κείνος μὲ τόνο σοβαρό.

— Ἀγαπάτε λοιπὸν τὴ μουσικὴ; ρώτησε ἡ Ναντέζντα.

μήχανος ἂν κανένας ἀγόραζε φανέλλες ἀπὸ τὸ μαγαζὶ του καί τοῦ τις πλερώσει, κατὰ τὸ δικόνε του τρόπο, μὲ πιασαβούρες.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Παρακαλοῦμε μερικὸς συντρομητάδες μας, καί μάλιστα τοὺς φίλους Κυπριώτες, νὰ μᾶς στείλουνε τὴ συντρομὴ τους. Ὁ χρόνος κοντέθει νὰ τελιώσει καί ὁμως μερικοὶ δὲν πλερώσανε ἀκόμα οὔτε τὸν περασμένο χρόνο. Ἄν εἶναι νὰ γράφομε στὸν καθένα δέκα καί εἴκοσι φορές ξεχωριστὰ, τότε ὀλάκαρη ἡ συντρομὴ, ἂν τὴν πάρουμε καμιά μέρα, θάγει ἔξωδουστὴ σὲ γραμματόσημα. Τοὺς τὸ θυμίζομε λοιπὸ γιὰ τελευταία φορὰ κ' ἐλπίζομε πὼς δὲν θὰ μᾶς ἀναγκάσουνε νὰ* τοὺς τὸ ξαναθυμίσουμε.—κ. Διον. Δεδ. Βοστων. Σοῦ γράψαμε τὴν περασμένη βδομάδα καί θὰ σοῦ ἐξανγράφομε, ἀπαντώντας σὲ τελευταῖο γράμμα σου. Οἱ φίλοι ὅμως δὲ μᾶς στείλανε τίς συντρομὲς κ' ἔτσι δὲν μποροῦμε καί μεις νὰν τοὺς στείλομε τὸ φύλλο. Τοὺς τὸ λές αὐτὸ ἀπὸ μέρος μας κ' ἔτσι δὲ σὲ παραζηγοῦνε.—κ. Γ. Παρμ. Βοστων. Λάβαμε τὴ συντρομὴ τοῦ κ. Κασ. καί σ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Στ. Βάλλβη. Τὸ γράμμα σας, καθὼς βλέπετε, τὸ δημοσιεύομε. Νὰ μᾶς γράφετε καί ἄλλα τέτια, ἔτσι νὰ γαρῆτε τὴ γλώσσα σας, καί νὰ εἶστε βέβαιοι πὼς θὰ σας εὐγνωμονοῦμε.—κ. Β. Αποστ. στή Ἀλεξάνδρεια. Δὲ γράφτηκε ἀκόμα τίποτα, μὰ ἐλπίζομε γλήγορα νὰ γραφτεῖ. Γράψτε μας, σὰς παρακαλοῦμε, ποιὰ φύλλα δὲ λάβατε, ὅτα λείπατε στὴν Εὐρώπη, νὰ σας τὰ στείλομε.—κ. Β. Σταμ. Κάθε Σαββατοβραδὸ, ἀπὸ τίς 9 κ' ὕστερα, τὸ γραφεῖο εἶναι ἀνοικτὸ γιὰ τοὺς φίλους. Δὲν εἶναι ἀνάγκη προσωπικῆς γνωριμιᾶς. Ὅτα θέλετε κόπιεσε.

Τὸ καινούριο δῶμα τοῦ Ντανουότσιο «Riuche l' amore», πού παραστήθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Ρώμη, δὲν πέτυχε καί τόσο, καθὼς λένε οἱ περισσότερες ἰταλικὲς ἐφημερίδες. Γιὰ τὴν πρώτη τοῦ δράματός γίνηκαν τρομαχτικὰ ἐξόδα, μὰ τοῦ κάκου. Ἐνα ἄλλο δῶμα τοῦ ποιητῆ, «La Nave», πού θὰ πρωτοπαρασταθεῖ τώρα κοντὰ, ἔχει περισσότερες ἐλπίδες γιὰ νὰ σταθεῖ.

Ὁ Γάλλος ποιητῆς Ἀρμὰν Σιλβέστρ, πού πέθανε σὲ Τουλουζ στὰ 1904, ἀπόχτησε καί μεις σὲ Παρίσι ἓνα ὠραῖο μνημεῖο, ζέχωρα ἀπὸ κείνο πού τοῦγανε στημένο σὲ Τουλουζ, στὴν πατρίδα του. Στὰ ἐγκαίνια πρώτος μίλησε ὁ Jules Claretie. Μὲ πολὺ ἄμορφα λόγια τίμησε τὴ μνήμη τοῦ ποιητῆ καί ὁ συνεργάτης του καί φίλος του Mendés. Ὁ Σιλβέστρ εἶναι πολὺ γνωστὸς ἀπὸ τοὺς ποιητικὸς τομους του «τὸ τραγοῦδι τῶν ὠρῶν», «ὁ δρόμος τῶν ἀστρῶν», καί μακρινὲς ἀδύγες, «τὰ τριαντάφυλλα τοῦ Ὀχτώβρη» κ. ἄ.

— Βεβαίότατα.

— Ἐνας ἄνθρωπος τόσο σοβαρὸς νὰ γαπαῖε τὴ μουσικὴ!

— Ποιὸς σὰς εἶπε, δεσποινίς, πὼς εἶμαι....

— Ἄ συμπάθιο! ἤθελα νὰ εἰπῶ ἓνας ἄνθρωπος πραχτικῶς... μὰ τί ἔγινε ἡ Μάσσα; περιμένετε νὰ πᾶω νὰν τὴνε φέρω.

Καί ἡ Ναντέζντα ἐβγήκε, τρέχοντας.

— Μιὰ τρελοῦτσικη, μὰ ἀστόχαστη, ὅπως βλέπετε, εἶπε ὁ Ἰπατόφφ, μὰ καρδιά μάλαμα! καί τί ἀνατροφή ἔπῃρε! δὲ μπορεῖ κανένας νὰ φανταστεῖ. Μιλᾷει ὅλες τίς γλώσσες... Μὰ εἶναι ἄνθρωποι πλούσιοι, αὐτὸ ν' ἀκούγεται.

— Εἶναι ἓνα πρόσωπο ἄξιο νὰ θαμᾶζεται σὲ μεγάλο κόσμο μὲ τίς χάρες πού ἔχει, εἶπε ὁ Ἀστακόφφ. Μὰ συμπάθιο... ἡ γυναίκα σας εἶτανε λοιπὸν ἀπὸ τὴ Μικρὴ Ρουσία;

— Ναί, ἡ μακαρτίτσισσα ἀπὸ κεῖ εἶτανε ὥσ-τόσο δὲ μίλαε καλὰ τὰ ρούσικα. Ὅσο γιὰ τὴ Μαρία εἶναι ἄλλο πράμα. Ἦρθε πολὺ νέα στὴ Ρουσία. Μὰ τὸ αἷμα νερὸ δὲ γίνεται. Εἶδατε πὼς τραγοῦδαί... Ἄ, δὲν πρέπει νὰ εἰπῆ κανένας ποτὲ κακὸ γιὰ τὸν τόπο τῆς μπροστά τῆς.

— Μὰ ὁ τόπος κείνος εἶναι ρούσικος, εἶπε σο-

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἓνα, καί 1,25 χρ. φρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιούνται ἑτὰ γραφεῖα μας καί σὲ Βιβλιοπωλεῖο Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὸ στὴ Βουλῆ) τὰκόλουθα βιβλία:

Τοῦ Ψυχάρη «Ὀνειρο τοῦ Γιαννιρῆ» (σελ. 268).

Τοῦ Πάλλη «Ἡλιος καί φεγγάρι» (σελ. 120)

Τοῦ Φωτιάδου Τὸ «Γλωσσικὸ ζήτημα καί ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση» (σελ. 405).

Τοῦ Ἐφταλιώτη «Ἱστορία τῆς Ρωμισσύνης» (σελ. 320) καί «Μαζώχτρα, Βρουκόλκας κλπ.» (σελ. 269).

Τοῦ Ἐφοῖνα «Τῆς Ζωῆς» (σελ. 194).

Τοῦ Φιλῆντα Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσας (μέρ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ Δ. Τανταλίδη «Σκιές» (ποιήματα),

Τοῦ Λόγγου «Δάφνης καί Χλόη» (χαρτοδεμένο μετάφρ. Ἡλ. Βουτιερῆδη (σελ. 86).

Τοῦ Εὐριπίδου «Μήδεια» μετάφρ. Γιάννη Περικαλίτη (σελ. 59).

Τοῦ Σοφοκλῆ Αἴας. Μετάφρ. Ζήσιμου Σίδερη (σελ. 61).

Τοῦ Χ. Ἀντροῦδου «Ὁ Μεγ' Ἀλέξανδρος» (σελ. 192).

Τοῦ Δ. Π. Ταγκόπουλου «Ζωντανοὶ καί Πεθαμμένοι» δῶμα—«Ἡ Χρυσουργὴ» καί «Γάρος σὲ Γιάλο» δηγήματα (σελ. 78) «Ὁ Ἀστωγὸς» δῶμα (σελ. 89).

Τοῦ Παντελεὴ Χρῶν «Τὸ Ἀνεχτίμητο», δῶμα καί ἓ «Ἐένος» δραματικὴ σκηνὴ (σελ. 127).

Τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαμόσκου «Ἀθρῶπινος μηχανισμὸς» (σελ. 149) χρυσοδεμένος, δρ. 1,50 καί γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ 2.

Ἡ ΙΛΙΑΔΑ, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξ Πάλλη (σ 416) δρ. 2 καί φρ. χρ. 2½, σὲ ἐξωτερικὸ Ἡ «ΜΑΤΙΑ» τοῦ Γ. Ἀδάξου δρ. 1.

ΚΡΑΣΙ ΣΑΜΙΩΤΙΚΟ

Τὸ κληθινὸ Σαμιώτικο κρασί, τὸ ξακουστὸ μουσκάτο πουλιέται σὲ δρόμο τοῦ Προαστείου ἀρ. 8 σὲ κατάστημα τοῦ Ἀθανάση Τσουκαλαδάκη ἀπὸ τὴ Σάμο.

Τὰ κρασιά πού πουλιούνται σὲ κατάστημα ἀπὸ βραβεφτήκαε στὴν Ἐκθεση τοῦ Σικάγου καί ὅσοι ἀγαποῦνε τὸ κρασί πού ἐφραίνει τὴ καρδιά μποροῦνε νὰ περάσουνε ἀπὸ κεῖ.

βαρὰ ὁ Ἀστακόφφ, καί δὲν ταιριαζει νὰ λήη κανένας κακὸ.

— Ἐχετε δικίον. Μὰ τί γενήκανε οἱ κοπέλες; Εἶναι καιρὸς νὰ πάρουμε τὸ τσάι.

Οἱ δύο φιλενάδες λείψανε γιὰ πολλὴ ὥρα. Ὁ Ἰπατόφφ χρειάστηκε νὰ στείλῃ νὰ τίς γυρῆσῃ πολλὰς φορές. Ἦρταν ἐπὶ τέλους. Ἡ Μαρία μέραζε τὸ τσάι καί ἡ Ναντέζντα ζυγώνοντας στὴν ταρατσα στάθηκε καί κοίταζε τὸν κῆπο. Μιὰ ἡσυχη βραδεία ἦρθε ὕστερα ἀπὸ τὴν ζεστὴ καλοκαιριάτικη ἡμέρα. Τὰ ψηφόμενα ἐπέφτανε στὴ πλάση. Μέσα στὴ λίμνη ροδοκοκινισμένη ἀπὸ τὰ βασιλέματα καί μισοσκοτεινιασμένη ἀπὸ τὴ νύχτα πού ἐχαμήλωνε, καθρεφτίζοντανε τὰ δέντρα καί τὰ σπῖτια ἀναγυρισμένα κ' ἀσάλευτα. Ὅλα συχάζανε, ὅλα σπαίνανε δλόγυρα.

— Κοιτάχτε λίγο, εἶπε ἡ Ναντέζντα στὸν Ἀστακόφφ πού ἐστεκότανε τώρα κοντὰ τῆς· ἰδέστε τί ὁμορφα πού εἶναι. Μέσα στὴ λίμνη ἓνα ἀστὲρι καθρεφτίζεται σιμὰ σ' ἓνα φῶς τοῦ σπιτιοῦ· τὸνα χρυσομένο καί τᾶλλο κόκκινο. Νὰ καί ἡ γιαγιά πού ἐρχεται, πρόσσετε δυνατὰ.

(ἀκολουθεῖ)

GIUSEPPE GIACOSA

ΜΙΑ ΠΑΡΤΙΔΑ ΣΚΑΚΙ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

(*Ἡ μετάφραση παίχτηκε στὸ Δημοτικὸ Θέατρο στίς 29 τοῦ Ὀκτώβρη*).

Πρόσωπα :

Ρενάτος

Ἰολάντα.

Ὀλιβιέρος, κόμης τοῦ Φομπρόνε

Φερνάντος, παιδόπουλο.

Ἐνας ὑπηρέτης.

Τὸ δράμα γίνεται στὸ πύργου κάστελλο τοῦ Ρενάτου, στὴν κοιλάδα τῆς Ἀόστας.

(Ἐποχὴ 14 αἰῶνας).

Αἰθουσα, ἔχει ἀπέραντη, μὲ τοίχους σκεπασμένους μὲ στρωσίδια καὶ ὀροφὴ σανιδένια μὲ φουσκωτὲς ρίγες. Τὸ πλάτυ τζάκι ἔχει ζωγραφισμένα στὴν κορυφὴν του τὰ οἰκόσημα. Θρονιά, ξύλινη καρέκλα, διπλωτὰ σκαμνιά μὲ μαξιλάρια ἀπὸ στόφρα, ὅπου εἶναι κεντημένα τὰ οἰκόσημα, πολυθρόνες μὲ ράχη ὑπερήφλη καὶ πλούσια σκελισμένη, ἡ ὁποία τελειώνει σὲ ξυλένια κρόσσια. Ἀντικρὺ στὸ τζάκι, τὸ παράθυρο ἀρκετὰ μεγάλο, μὲ γυαλιὰ στρογγυλά καὶ δεμένα μὲ φιλέτα μολυβένια. Κουρτίνες ἀπὸ στόφρα. Κασσέλες καὶ σεντούκια ξύλινα μὲ περαστὰ κοψίδια. Στὴν ἀγκωνὴ τοῦ δωματίου, στὴ σειρὰ τοῦ τζακιῦ, ἀνοίγουν δύο ζευγαρωτὲς πόρτες ἡ μία πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ δωμάτια, κ' ἡ ἄλλη πρὸς τὴ σάλα. Ἐνα τραπέζι, κ' ἐπάνω σ' αὐτὸ ἡ σκακιέρα.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Καθὼς ὑψώνεται ἡ αὐλαία, ὁ Ρενάτος καὶ ἡ Ἰολάντα στέκονται κοντὰ στὸ παραθύρι ὅταν νὰ ἐξετάζουν τὸν καιρὸ.—Τὸ παραθύρι ἀφήνει καὶ μπαίνει φῶς κρύο καὶ σταχτερὸ, ποῦ τὸ νικᾷ ἡ κοκκινωπὴ ἀναλαμπὴ τοῦ τζακιῦ.—Ἐνῶ γίνεται ἡ πρώτη σκηνή, οἱ δοῦλοι φέρνουν δύο λύχνους τοῦ λαδίου, σιδερένιους καὶ μὲ γράμψη, καὶ τοὺς βάζουν ἀπάνω στὸ τραπέζι.

ΙΟ. Κι' ὄλο πέφτει βαρὺ ἡ βροχὴ, ἀδιάκοπη | καὶ κρύα.

ΡΕ. Βρέχει, Ἰολάντα, σήμερ, μ' αἴριο θὰ ρίξῃ χιόνι. Τὸ νοιώθω στὸν ἀγέρα ψηλὰ ποῦ ἀνεμοδέρνει. Στὴν Μπέκκα εἶταν στρωμένο τὸ πρῶτ.

ΙΟ. Καὶ ἀνεμὸς πάντα!

ΡΕ. Κ' ἡ ὥρα;

ΙΟ. Πατερ, τέσσερες...

ΡΕ. Κ' εἶναι νύχτα-σκοτάδι! Φτωχὴ μου κόρη, ἀλήθεια, σκληρὸ τὸ ροζικό σου. Νὰ ζῆς φυλακισμένη μ' ἕνα ὄρουσ ἀπρομάλλη. Στὴ μαύρη αὐτὴ κλεισοῦρα, τὴν κατοικία τῆς μπόρας! Τί πήχτρα συννεφιά! Σφυραεῖ, ἀκούς; Τὸ βουὸ σπάζε! Τὸν παλαιὸν ἐχθρὸ του καὶ ἀγκομαχᾷ στὸν χτύπο. Πῶς τριζοπέφτουν τὰ ἔλατα! Πόσα εἶναι χάμου κι' | ὄλας!

ΚΟ. Θὰ βγῆ τὸ μεροδοῦλι αἴριο τοῦ ξυλοκόπου. Θὰ τὰ δοῦμε νὰ χάνωνται τριζοπέφτουν στὸν καπνὸ τους. Εἶναι τὸσον ὠραία

Στὸ δαυλὶ ποῦ κυυρίζε αὐτὴ ἡ μαδιά φλογούλα.

Ἔ! τὰ καημένα ζύλα! Σὰν καὶν' στὸν πυροστέχη, τὰ βλέπω ἐγὼ, τὰ βλέπω, τὰκούω π' ἀναστενάζουν. Μ' αὐτὸ τὸ βαθὺ στέναγμα, καὶ σκέφτομαι τὸ δάσος, ὅπου μιά μέρα σήκωναν περήφανα κεφάλια.

Τί μάχες μὲ τὸν ἀγριο χιονιὰ ἔχουν βασταγμένες!

Πόσα κρύσταλλα ἀπάνω στὰ φυλλωτὰ κλαδιά τους!

Ἄλλα πιά δὲ θὰ δοῦνε.

ΡΕ. Κόρη μου, κρυώνω.

ΙΟ. Ἐλάτε, Πατέρα, νὰ ζαπλώσετε τὰ μουδιασμένα μέλη. Στὴ φωτιά δίπλα. Πέστε μου τὰ ἱπποτικά σας ἔργα, Τὸν ἔμπορο τοῦ Ἀρόλδου μῦθο, μὲ τὸ φαρί του. Νὰ κρᾶξω τὸ Χριστόφορο καὶ τὸ Μαρτίνο νᾶρθουν; ΡΕ. (Ἐνῶ κἀθεται κοντὰ στὸ τζάκι καὶ κιντᾶζει τὴ φλόγα).

Ἔ! εἶδα ἐγὼ φωτίττες νὰ σβύνουν μὲς' στὸ τζάκι! Μὴν κρᾶξῃς, κόρη μου, ἄλλον, —εἰσένα θέλω μόνη. Κἀθησε, ἀκόμα πιὸ σιμὰ μου, ἔτσι. Ζητᾷ ἡ λαλιά μου Τὸν κοντήτερο δρόμο στὴν καρδιά σου νὰ φτάσῃ.

Ἐσὺ 'σαι τὸ κορίτσι μου, Ἰολάντα, ἡ μόνη ἀγάπη. Πῶχω στὴ γῆ ἐδῶ κάτω, ἡ μόνη, καὶ τὸ ξέρις.

Ἄμα σ' ἔχω κοντὰ μου, κόρη, δὲν πάει ὁ νοῦς μου. Στίς γέρικες ρυτίδες μου καὶ στὰ μαλλιά μου τᾶσπρα.

Ἰολάντα, ἐγὼ 'μαι γέρος, μονάχα ἐσὺ ἂν μοῦ λείπη. Μιά φορά, ἄς πῶ τὸ κρῖμα μου, ποθοῦσα ἐν' ἀ- | δερφὸ σου,

Ποῦ, καθὼς σὺ 'σαι, νὰ εἶταν εὐγενικός κι' ὠραῖος, Καὶ ν' ἀφηνε στοὺς γυοὺς του, ἀγνή καὶ ἀνεγγι- | χτη, ὅπως

Τὴν πῆρα ἀπ' τοὺς γονιούς μου ἐγὼ, τοῦ ὀνόματος | τῆ δόξα.

Ὁ Θεὸς δὲ μοῦ τὸν χάρισε. Σοφὸ τὸ θέλημα του! Τώρα, σὰν τὸ θυμοῦμαι, θυμώνω τοῦ ἑαυτοῦ μου,

Γιὰ ὅση στοργὴ θεὰ κ' ἔλεβεν ἀπὸ σένα. Ἄκουσέ με, Νὰ σοῦ πῶ, κόρη μου, εἶσαι καλὴ κι' ὠραία, καὶ | ἀγνή εἶσαι.

Ἀξίζει τὸνομά σου περίσσια κι' ἀπὸ στέμμα. Ὁχρῆς καστέλια δέκα κι' ἀπέραντα χωράφια.

Θᾶσαι κυρὰ κι' ἀρχόντισσα στὰ πλατυὰ σῦνορά μου. Μά...

ΙΟ. Θέλετε, πατέρα, Νὰ πῶ τὰ παρακάτω; Ἀκούστε με νὰ δῆτε Ποῦ θὰ μαντέψω ὄλα ὅσα σκοπεύατε νὰ πῆτε.

ΡΕ. Λοιπὸν; ΙΟ. Ἀπὸ τὴν κόρη σας λείπει ἕνας ἀντρας μόνος.

ΡΕ. Ἀλήθεια; ἕνας ἱππότης εὐγενικός καὶ ἀνδρείος, Ποῦ, κάμνοντάς σε νὰ χαρῆς, χαρὰ σ' ἐμὲ νὰ δώσῃ. Σὴ δύση μου ζυγώνω. Κᾶτι σὰν νὰ μοῦ λέγῃ Πῶς...

ΙΟ. Δὲν θέλω νὰκούσω τᾶσχημα τοῦτα λόγια. Καίσεις θὰ ξανακλιώσετε σὰν βγοῦν τὰ πρῶτα γιούλια.

ΡΕ. Κ' ἔπειτα, αὐτὸς ὁ πύργος, πολὺνχος εἶναι, οἱ | σᾶλες,

Ποῦ ἄδειες τόσο βουίζουν, μοῦ φέρνουν τὸσον πόνο! Φωλιές καὶ τραγουδάκια ζητοῦν τάρχαϊα δοκάρια, Ἐσφωνητὰ οἱ μονότονες ἀναζητοῦν καμάρες.

Μοῦ λείπουν μωρουδέλια νὰ μοῦ χαλοῦν τὸν ὕπνο... Ἐίρεις, γίνεται ὁ ἀντρας πατέρας, γιὰ νὰ γεινῇ Παπποῦς ὕστερα. Οἱ γέροι, ξεμωραμένοι, θέλουν Νὰ παιδιακίζουν πάλι. Μοῦ χρειάζονται παιδάκια Κι' ἄς εἶταν καὶ μονάχα γιὰ νὰ τοὺς ἀγριεύω.

ΙΟ. Μόνη μου θέλω νᾶμαι, γιὰ νὰ σᾶς ἀγαπῶ. ΡΕ. Γιατί; ἀφοῦ στὰ παιδιὰ σου θάγαπῶ σένα ἐγὼ; Μοῦ ἔγεινες πιὰ γριούλα, σοβαρὴ, κι' ὄλο μ' ἐνοίεις, Σκέφτεσαι γιὰ τὴν ἄλλη ζωὴ, —τί ἄσχημο πρᾶμα!

Συχνὰ σὲ βλέπω κ' ἔχεις στὸν οὐρανὸ ὑψωμένα Τὰ μάτια τὸν πατέρα σου ξεχνᾷς, κόρη μου, τότε. Τέλος, γυναίκα εἶσαι, κ' ἐγὼ, σὰν γέρο-παλατινός, Κι' ὅταν ἀκόμα σὲ φιλῶ, νὰ προσκυνῆσω σκύβω.

Κ' ἔπειτα, ἐδῶ στὴ μαύρη καὶ ἀπόμακρη κοιλάδα, Εἶναι μεγάλη μοναξιά κ' εἶναι μεγάλος φόβος. Δὲ γνώρισες τὰ οὐράνια τὰ ὀλιάνοιχα τοῦ κάμπου, Μήτε τὴ ρόδινη ἀπλωσιά τῆς μακρινῆς ραχούλας. Εἶναι μέρη, ὅπου τάνθια πάντα γελοῦν στὴν αὔρα Τὴν ἀπαλή. Εἶναι οἱ πύργοι μου πένθιμοι, ρημαγμένοι. Ἡ ἀπειρωσὴν τοῦρανοῦ κλειστὴ 'ναι γιὰ τὸ μάτι. Κι' αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ βουνο, ποῦ ἀπάνω μας βαραίνει

Πιότερο κι' ἀπ' τὰ χρόνια!... Πρῶτα θὰ γεράσῃς Ἐδῶ, ἂν τὸ γλυκοπότισμα δὲν πιῆς τῶν αἰσθημάτων. Στου ἔρωτα τὸ ποτῆρι.

Θνητὸς εἶμαι ἔλα, κόρη μου, κῦττα τί θάπογείνης. ΙΟ. (μὲ χαμόγελο):

Θὰ χτίσω μονοκστῆρι καὶ θὰ γενῶ ἡγουμένη. ΡΕ. Γελᾷς, τρελλή;

ΙΟ. Ἄς ἐρθοῦμε λοιπὸν στὰ σοβαρά. Ὅταν Μένω κ' ἐγὼ ὀλομόναχη, μὲ τὸ Θεὸ μονάχα, Τοῦ ἔρωτα ὀνειρεύομαι τὴν ἡδονή, καὶ νοιώθω Νὰ μοῦ κοιμίζεται ἡ ὕψη μὲσα σὲ μιά μαγεία.

Θαυρῶ πῶς ἕνα δυνατὸ κι' ὠραῖο μοῦ φέρνει ἡ μοῖρα, Τὸν τράφο νὰ περάσῃ τοῦ πατρικοῦ μου πύργου. Καὶ τὸν ἀκούω σιγόφωνα νὰ μοῦ μιλῇ μὲ λόγια Πιὸ φλογερά καὶ γόνιμα παρὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Τόνε θαυρῶ στὰ μάτια, ποῦ φλόγες ἀνεμίζουν, Καὶ σ' ἕνα οὐράνιον ἔραμα γλυκοκοιμοῦμαι...κι' ὅταν Ἐυπηθῶ ἀργὰ, στὴ σάλα τοῦ πατρικοῦ μου πύργου Δὲν ἀντηχοῦν τὰ βήματα τοῦ δυνατοῦ καὶ ὠραίου.

ΡΕ. Τὸν μαρκίζο τοῦ Ἀνδράτε ἀρνήθηκες νὰ πάρῃς Κι' εἶταν λαμπρὸς ὁ γάμος.

ΙΟ. Δὲν τὸν εἶχα ἰδωμένο! ΡΕ. Κι' ὁ δοῦκας τῆς Ροζάλδας;

ΙΟ. Ἄ! ὁ δοῦκας!... Στὴν ψυχὴ μου, Δυνατὸς ἴσως νὰ εἶταν, μὰ ὠραῖος! —τί λὲς, πατέρα!.. ΡΕ. Ἡ καλωσύνη τῆς ψυχῆς περνᾷ κι' ὄλα τὰ κάλλη. ΙΟ. Ναι, μὰ δὲ βλέπω τὴν ψυχὴ καὶ βλέπω τὴ θω- | ριά τῆς.

Κι' ἂν εἶμουν ἐγὼ τέτοια ποῦ λέτε, —καὶ δὲν εἶμαι, Κι' ἂν εἶχα τὴν καρδιά μου καλὴ σὰν τῶν ἀγγέλων, Δὲ θὰ βρισκα κανένα μὲ τὸσον ἄγιες χάρες Ποῦ νὰ χωρίσω ἀπ' τὴν ψυχὴ τῆς μορφῆς τὴν ἀξία. Εἶναι ἡ ὁμορφιὰ τὸ ἔμβλημα ὅπου ἡ ματιά μας πέφτει, Κ' ὕστερα βλέπει ἂν τᾶ ἔργα ταιριάζουν μὲ τὸ γράμμα. ΡΕ. Καὶ θέλεις ἔτσι τὴ ζωὴ νὰ τὴν περάσῃς; πάντα, Μὲ κέντημα καὶ ράβιμο, μ' ἀδράχτι καὶ μὲ σκάκι; ΙΟ. Ἄ! σύγκαίρα μὲ κἀντε νὰ θυμηθῶ τὸ σκάκι. Σᾶς χρωστῶ ἕνα παιγνίδι.

ΡΕ. Ὄχι, ἄς τελειώσω πρῶτα. Δὲν εἶμαι πιὰ τεχνίτης μὲ σένα κ' ὄλο χάνω Πολὺ πίσω τὸν ἄφησε τὸ δάσκαλο ἡ μαθήτρα. Εἶσαι καθὼς τὸν πύργο τῆς Βάρδας δὲν τὸν παίρνουν! Βάζω κι' αὐτὴ τὴ δόξα στοῦ γένους μας τίς δόξες. Λοιπὸν, ὁ δοῦκας;... ΙΟ. Πάλι γυρίζομε στὸ θέμα; Θαυρῶ πῶς τὸ θυμοῦμαι, μοῦ εἶχατε πῆ μιά μέρα Πῶς θέλετε μ' ἀφήσῃ μόνη κυρὰ κι' ἀφέντρα Νὰ κάμω τὴν καρδιά μου, κ' ἐμένα, ὅ,τι μ' ἀρέσει. ΡΕ. Ναι, ἀλήθεια καὶ, στῶν ἴσων μου ἐναντία στίς | συνήθειες,

Σὲ θέλω κι' ἀπὸ ρήγισσα ποῦ κἀθετα σὲ θρόνον Ἀκόμα πιὸ αὐτεξούσια. Ἐίρω πῶς δὲν εἶν' ἕνας Ποῦ μὲ κατηγορεῖ κρυφὰ, μὰ ἐγὼ, ποῦ ἄλλον δὲν κρᾶζω Κριτὴ τῶν πράξεών μου παρὰ τὸ Θεὸ μονάχα, Λέγω πῶς ἡ ἐκλογή σου πάντα θάρραβωνιάση Ὅνομα δίχως μαύρισμα, καρδιά δίχως τρεμουλά. Μὰ, ἀπ' ὄλους τοὺς ἀρέντες ποῦ καλῶ στὴν αὐλή μου, Δὲ σ' ἀφῆσα κ' ἐλεύτερη κανέναν νὰ μὴν πάρῃς. Μὴν ἀγαπᾷς κρυφὰ; ΙΟ. Ὄχι. ΡΕ. Τὸ βλέπω ἀπ' τὴν καρδιά σου Περήφανα στὸ μέτωπο θάνέβαινε ὁ ἔρωτάς σου. Δὲν θὰ μποροῦσες νὰ κρυπῆς. ΙΟ. Σᾶς θέλω νὰ χαρῆτε. Διαλέξτε μου σεις ἀντρα, δέχομαι νὰ τὸν πάρω. Τὴν ἄδεια ποῦ μοῦ δώσατε σᾶς τὴ γυρίζω πίσω. Καὶ καρτερῶ τὴ μοῖρά μου. ΡΕ. Κόρη μου, εὐχαριστῶ σε. ΙΟ. Ἄκουσα τὴν καμπάνα τοῦ πύργου. ΡΕ. Κάποιος θᾶναι

Πάροικός, που τὸ σέβας του τὸ πρέπει θά μου φέρνῃ.

ΙΟ. (ἀπὸ τὸ παραθύρι):

Εἶναι κι' ἄλογα στὴν αὐλή.

ΣΚΗΝΗ Β'.

*Ένας ὑπηρετής, καὶ ἐπειτα ὁ Ὀλιβιέρος κόμης τοῦ Φομπρόνε, ὁ Φερνάντος, καὶ οἱ ἄλλοι.

ΓΠ.

Ὁ κόμης τοῦ Φομπρόνε
Ζητεῖ τὴν ἄδεια γιὰ νὰ δῆ τὸν εὐγενῆ μου ἀφέντη.

Ρε. (Ὁλοπρόθυμος):

Ὁ κόμης τοῦ Φομπρόνε; Τιμῆσατέ τον ὅλοι,
Κι' ἄς εἶναι ἐδῶ, στὸ χτύμα μου, ἀφέντης κι' ὄχι ξένος.

[Μπαίνουν ὁ Ὀλιβιέρος καὶ ὁ Φερνάντος]

ΡΕ. (Πρὸς τὸν Φομπρόνε):

Καλῶς ἦρθες, παλαιῆ μου κ' εὐγενικῆ μου φίλε.

Γιορτῆ 'ναί ἐτούτη ἡ μέρα γιὰ τὸν ἀρχαῖό μου πύργο!

ΟΛ. Τῆς πλέον ἁγίας μας χαρᾶς εἶναι ἡ φιλα βυ-
[ζάστρα,

Κι' αὐτὸ ποτὲ δὲν τό'νοισα ὅσον αὐτὴ τὴν ὥρα.

ΡΕ. (Πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι τὴν Ἰολάντα καὶ τὴν πα-
ρουσιάζει τοῦ Ὀλιβιέρου:)

Ἡ κόρη μου Ἰολάντα.

ΟΛ. (ἐνῶ προσκλίνει ἐμπρός της:)

Ὁ θεὸς τάνόμοια ἐνώνει:

Τοῦ χιονιοῦ τὴν κρυάδα μὲ τὰ κάλλη τῶν ρόδων.

ΡΕ. (πρὸς τὴν Ἰολάντα, δείχνοντας τὸν Φομπρόνε:)

Γνωρίζεις τ' ὄνομά του; εἶμαστε σύντροφοι ὅταν

Εἴταν γερὰ τὰ χέρια κ' ἡ σπάθα ἀκονισμένη.

Τρέχαμε δίπλα στὶς αὐλὲς κι' ἀντάμα στοὺς πολέμους

Τὸ ξέρεῖ ὁ νικημένος τοῦ Μομφερράτου ἀφέντης...

ΟΛ. (δείχνοντας τὸν Φερνάντο:)

Εἶναι ὁ Φερνάντος, τὸ παιδόπουλό μου.

ΡΕ. (ἀφοῦ κυττάξῃ τὸ παιδόπουλο μὲ καλοθέλητη
προσοχὴ καὶ ἀπαντήσῃ μ' ἕνα νεῦμα τῆς κεφαλῆς

εἰς τὸ βαθὺ προσκύνῃμά του, στρέφει πρὸς τὸν Φομπ-
ρόνε:)

Στὴ σχολή σου

Κι' αὐτὸς μεγαλωμένος, θάχῃ γοργὸ τὸ χέρι.

Καὶ ἀργὸ τὸ λόγο. Τὸ αἷμα τὸ παγωμένο ἄς πάρῃ

Ζωὴ στὴ φωτιὰ δίπλα... Σὲ περουνιάζει ὁ ἀγέρας

Ποῦ βγάζει αὐτὴ ἡ κλεισοῦρα. Γεμίστε τὰ ποτήρια

Μὲ κρασί Μομμελιάνικο...

[Οἱ δούλοι τὰ γεμίζουν.]

ΟΛ. (ἐνῶ καθίζει δίπλα σιτὴ φωνιά):

Στὸ Θεό μου! ὄρκο σου παίρνω,

Τὸ κάστρο σου εἶναι δυνατό, κ' ἡ κόρη σου εἰν' ὠραία.

ΡΕ. Πές μου γιὰ σέ, Ὀλιβιέρε! στὸ μέτωπό σου ἀπάνω

Δείχνεις ζωγραφισμένο

Πῶς μὲ τὰ χρόνια πάλαιψες καὶ, ὡς πάντα, ἔχεις

νικήσῃ.

ΟΛ. Ἐπίρασε ὁ καλὸς καιρὸς...

ΡΕ. Τὸ δρῦ δὲν ἔχει φόβο

Ἄπὸ τὸ κρύο. Ποιός, ἂν μᾶς ὀδῆ, θὰ πῆ μεγαλωμένοι

Μαζί; πῶς εἶμαστε;—Αὐτὰ τὰ μικρὰ ἡμεροδρόμια

Δὲ σοῦ ἔχουν δώση κόπο; Μεγάλες εἶναι οἱ στρατῆς

Καὶ κακοφυλαγμένες, Φομπρόνε. Συχνὰ ἀκούω

Νὰ λένε γιὰ κουρσέματα καὶ γιὰ ληστείες. Κανένα

Κακὸ δὲ σοῦ συνέθη;

ΟΛ. Πικρὰ λίγο, στὴ ρίζα

Τοῦ βουνοῦ, ὅπου ὁ κάμπος ξεδιπλώνεται, νὰ ἔγω

Συφοριασμένος ἄσχημα.

ΡΕ. Πῶς; πές μου...

ΟΛ. Ἡ γερὴ σπάθα

Κ' ἡ ἀντρίκια τόλμη ἐτούτου τοῦ νέου παιδιοῦ

[Φερνάντου

—Μὲ σῶσαν ἀπὸ τὸ χαμό. Ἐρχόμαστε καθαλλὰ

Ἐγὼ, ὁ παιδόπουλος καὶ δυὸ γενναῖοί μου, ὅταν
[στὸ δάσος

Σφύριγμα ἀκούστηκε στρηγγό: σηκώσαμε τὰ μάτια

Κ' εἶδαμε νὰ προβαίνῃ στὴν ἀγκωνὴ τῆς στρατᾶς

Μιά παγανιά ἀπὸ κλέφτες ἀρματωμένους δέκα.

Σταθήκαμε, κι' ὁ πρῶτός τους μπροστὰ μας προ-
[χωρῶντας

Μᾶς πρόσταξε μ' ἀγέρωχον ὕφος «Μαζί μου ἐλάτε!»

Μ' ἀργὸ βῆμα ὁ Φερνάντος ἐζύγωσε κοντὰ του:

—«Ἴσως μαζί σου ἐρθοῦμε, μὰ δεῖξέ μας τὸ δρόμο»

Τοῦ εἶπε, καὶ μ' ἕνα χτύπημα τὸν ξάπλωσε στὸ χῶμα.

Εὐτύς, ἀγριεμένοι μᾶς πῆσαν δίπλα οἱ ἄλλοι,

«Ὅχι νὰ πάρουν πίσω τὸ αἷμα τοῦ καπετάνιου,

Παρὰ τὰ πολυπόθητα πλιάτσικα γιὰ νὰρπάξουν.

Ἦσαν ἐννιά, ὀπλισμένοι, καὶ τό'λεγε ἡ καρδιά τους.

Τέσσεροι ἐμεῖς, γέρος ἐγὼ, πυκνὸδέντρα τὰ μέρη

Κι' ἄγνωστα ὁ νέος Φερνάντος μὲ κυττάζει καὶ τρέχει:

Σιμά μου, ἂν νὰ γύρευε κρυφὰ κάτι νὰ πάρῃ

Φτεροκοπώντας ὕστερα τᾶλογο, ὀρμηκὰ καὶ φεύγει

Σὰν τὸ πουλί: τὸν βάζουν, μιά συντροφιά ἀπὸ πέντε

Λησταδες, στὸ κυνήγι... καὶ τότε δίχως δόξα,

Μὰ βέβαιη, κ' εὐκολόπαρτη σ' ἐμᾶς ἐμεινε ἡ νίκη.

ΙΟ. Τὸν πρόφτασαν οἱ πέντε;

ΟΛ. Σὰν πῆρε λίγο δρόμο,

Γυρᾶ, καὶ, στὸ φουσαῖτο ποῦ ἀπάνω του χυμοῦσε,

Γελῶντας, μὲ περήσανο στὴν ὄψη του καμάρι,

Στρέφει τὴ μανισμένη ὀρμηκὰ τῶν τολμηρῶν ἀρμάτων.

Εἴταν μόνος, ἂν Κένταυρος ἀρχαῖος ριζωμένος

Στοῦ ἀλόγου τὴν εὐλύγιστη ράχη. Γύρω του ὀρμούσαν

Μὲ μάνιτα οἱ ἐχθροὶ μας οὐρλιάζοντας. Ἐκεῖνος,

Ἐτοιμος στὸν ἀντίχτυπο, φριχτὸς στὴν προσβολῆτού,

Βαστοῦσε μ' ἀργούς γύρους ὅσο πλατεῖα 'ναί ἡ στρατᾶ.

Στοὺς χτύπους τοὺς ἀδιάκοπους τὴ σπάθα του

εἶχε σπάση,—

Ὅταν ἐμεῖς, νικῶντας τοὺς τέσσερες δικούς μας,

Φτάσαμε ἐκεῖ, καὶ τοῦ βουνοῦ τὸ δρόμο οἱ κλέφτες

[πῆραν,

Ἄφηνοντας τριῶν νεκρῶν τὰ λείψανα στὸ χῶμα.

ΙΟ. Καὶ δὲν ἐλαβωθήκατε;

ΟΛ. Ὅχι ἐγὼ. Ὁ Φερνάντος

Μιά ξώφαρση στὸ στήθος πῆρε, ποῦ ἐκλείσει κι' ὄλας,

Δὲν εἶν' ἔτσι;

ΦΕΡ. Ναι, κόμης.

ΡΕ. Ὁ νέος μου πολεμάρχης,

Τὸ χέρι σου εἶσαι ἀνδρείος: τὴ γνώση σου ἔχεις ταῖρι

Μὲ τῆς καρδίας τὸ θάρρος. Στὸ γυρισμό, μὲ πόση

Χαρὰ θὰ σ' ἀγκαλιάσῃ ὁ κύρης σου!

ΦΕΡ. Δὲν ἔχω

Πατέρη, κύριε.

ΡΕ. Τόσο μικρός. Θάχῃς μητέρα.

ΦΕΡ. Οὔτε, καὶ δὲν τοὺς γνώρισα ποτὲ μου.

ΡΕ. Τόνομά σου;

ΦΕΡ. Φερνάντος. Εἶναι ἡ μοῖρά μου σκληρὴ. Καί,

[ἂν ἀποχτήσω

Στέμμα δικό μου, θάχῃ κατὰμαυρο τὸ ζῶμα.

ΡΕ. Εἶσαι πριγκήπων αἷμα.

ΦΕΡ. Ὁ Θεὸς ζωὴ ἂν μοῦ δώσῃ,

Θὰ κάμω δόξα νὰ κριθῇ τὸ αἷμά μου σ' ὅποιον τό'χει.

ΡΕ. Λόγια μεγάλα!

ΦΕΡ. Ἡ καυχησιὰ πρέπει νὰ μὲ στολιζῇ

Σ' ἄλλον ὅ,τι εἶμαι δὲν χρωστῶ, παρὰ στὸν ἑαυτὸ

[μου.

ΡΕ. Νέος εἶσαι, ἐλπιδοφόρος, ἔχεις ψυχὴ γενναία

Κ' ἐλεύτερη: θὰ μάθῃς, ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια,

Τῆς ζωῆς τὴν ἐπιστήμη. Μὰ ἐγὼ ποῦ τόσον ἔχω

Ζῆση, θεὰ σου δώσω μιά συμβουλὴ: Τὰ ἔργα

Ποῦ πᾶν' χωρὶς τὴν καυχησιὰ, πάντα ἐνδοξότερα
[εἶναι.

ΦΕΡ. Ἡ καυχησιὰ ταιριάζει, θαρρῶ, στοῦ νέου τὸ

[στόμα,

Τὰ χεῖλη ἄμα δὲν ταίζουν ἀπάνω ἀπ' ὅ,τι κάνουν

Τὰ χέρια.

ΡΕ. Μὴν κακιώσῃς, Φομπρόνε, ἂν τοῦ μαλώνω

Τὰ λάθη: ἡ λεβεντιά του μ' ἀρέσει, ἀλλὰ μοῦ φέρνει

Πόνον ἢ περηφάνεια.

ΦΕΡ. Σίβομα: στὴ μορφή σας

Τὸ ἀρχαῖο θάρρος, καὶ τόνομα τᾶρχαῖο, καὶ τοῦ

[καλοῦ μου

Κυρίου τὸν μπιστεμένο ἐπάνω ἀπ' ὅλους φίλο.

Μὰ χαμηλὰ τὸ μέτωπο νάχω δὲ συνηθίζω.

Εἶναι πρώτη στὶς χάρες μου κ' ἡ περηφάνεια χάρη.

ΡΕ. Ποῦ ξέρεις σὺ τὴ ζωὴ, παιδί; ποιὸς σοῦ τὴν

[ἔχει μαθη;

Γιατ' ἔχεις μάγουλο ὄμορφο καὶ φλογερὸ τὸ μάτι,

Γιατὶ ὁ χυμὸς τῆς νιότης στὸν κίντυνο σ' ἀντρεῖσαι,

Γιατὶ ὅλη στὴ ματιὰ σου χαμογελάει ἡ Φύση,

Γιατὶ, ἄτρομος κυττάζοντας τὴ Μοῖρα ποῦ προβαίνει,

Νοιώθεις νεῦρα στὸ χέρι σου καὶ στὴν καρδιά σου

[ἐλπίδα,

Γιατὶ ἡ βραδυὰ σου ἡ ἀνέφελη σοῦ λάμπει μ' ἄστρα

[μόνο,

Γιατὶ, ἂν διψᾷ τὰ χεῖλῃ σου, γεμάτο εἶν' τὸ ποτήρι,

Σπρώχνεις τρελλὰ τὴν τόλμη ἐναντία καὶ στὸ

[μέλλον;

Καὶ κράζεις πρὸς τὴ Μοῖρα σου: θέλω καὶ δὲ

[δειλιάζω;

Μὰ δὲν τὸ ξέρεις, γυῖ μου, δὲ σ' τό'χουν πῆ ὡς

[τὰ τώρα;

Πῶς εἶναι ὁ δρόμος μακρινός, κ' εἶναι ἡ ζωὴ μιά ὥρα;

Καὶ πῶς στὴ ζηλευτὴ κορφή προτοῦ νὰ φτάσῃς, θάχῃς

Τὸ πρόσωπο αἱματόβρεχτο, τὰ χέρια ξεσκισμένα;

Πῶς θὰ χωνέψῃς προσβολὲς καὶ καταφρόνιες πρῶτα:

Πῶς σήμερα σὲ λέν αὐγὴ, μὰ δύση αὐριο θάσαι;—

Ἦμουν κ' ἐγὼ μὲ χίμαιρες λαμπρὲς ψυχογεμάτος

Ἀκόμα, ὅταν ἀνέμιζαν τὰ λάβαρα τῆς μάχης

Ἐνοιωθα ἀκόμα τὰ εὐτολμα ρίγη, καὶ τῶν κινδύνων

Τὴ δίψα, καὶ μοῦ τρέχαν ἀνήσυχα τὰ χέρια.

Τρέχανε τὸ κοντάρι νὰδράξουν: καὶ στῆς δόξας

Τόνομα, ἔλαμπε ἡ φλόγα τῆς νίκης στὴ ματιὰ μου.

Κ' ἔξαφνα ἐκόπη ἡ δύσκηλη γιὰ τὰ γνωστὰ ἔργα, βάρος

Μοῦ φάνη ἡ σπάθα ἀβάσταχτο. Σβύσαν οἱ φαντασίες

Ὅλες, καὶ τῆς καρδίας μου βωβοὶ οἱ παλμοὶ ἀπομείνιν

Καὶ τὰ φιλόδοξα ὄνειρα πράγματα δὲν ἐγέναν.—

ΦΕΡ. Εἶσαι μεγάλος κ' εὐγενής, γέροντα. ὅσο κανένας.

«Τὸν εἶδα καὶ τοῦ μίλησα» θὰ λέω καμαρωμένος

Μιά μέρα. Σὰν προφήτης, βαρὺ τὰ λόγια σου εἶπες.

Ναί,—τοὺς σοφοὺς κανόνες σου στὸ νοῦ μου θὰ

[κρατήσω.

Ἀσάλευτους: μὰ ἡ τύχη μου δὲ μοιᾶζει: τὴ δικὴ

[σου.

Κληρονομιά σου πῆρες ὄνομα, σπίτι, γένος:

Τὸ πατρικὸ σχολεῖο στὴ ζωὴ σ' ἔχει μορφώσει.

Κ' ἔγεινε φτεριστῆρί σου, γιὰ τὰ ἔργα τὰ μεγάλα,

Ἡ δόξα τῶν προγόνων. Τᾶρματα, πρὶν σὲ σπρώξουν.

Στὸν κίντυνο τῆς μάχης, παιγνίδι εἴταν γιὰ σένα.

Ἐγὼ, μόνος μεγαλώσα, — ὦ! τὸρφανὸ δὲν εἶναι

Ποτὲ, ὦ, ποτὲ παιδάκι!

Στὰ χρόνια ποῦ εἶναι: τὰ φιλιὰ, τὰ γέλοια, ἡ γοητεία.

Δὲ γνώρισα παρὰ θυμούς, δὲν εἶδα παρὰ κλάμμα.

Ἐπερὶ κληροδοσιὰ μου, ὄνομα ἐγὼ δὲν εἶχα

Νὰ κάνω ὀνομαστότερο καὶ τίμιο νὰ φυλάζω.

Πατέρα ἐγὼ δὲν εἶχα, ποῦ, τῆς ἀνδρείας βραβεῖο,

Φιλ' στοῦ νικηφόρου γουοῦ τὸ μέτωπο νὰ δίνῃ.

Στὸ γυρισμὸ ἀπ' τῆ μάχης, πικρὴ παρηγοριὰ μου
Τῆς ξένης θύρας μου εἶταν ἡ ἀγοραστὴ εὐκολία.
Τὰ ὄσα σοῦ δῶκαν οἱ ἀκουστὴς δόξες τῶσων προγόνων
Νὰ τὰ κερδήσω ἐπάσχισα μὲ τὰ ἔργα καὶ τὴ γνώση.
Κανείς τὸ Θεὸ δὲ μ' ἔμαθε καὶ τὴν τιμὴ κανένας.
Τιμὴ καὶ πίστη κι' ἄρματα εἶναι τὰρχοντικό μου.
Σκίζεις τῆς σάρκας μου ἄφησα σὲ παλεμούς, σὲ μάχες
Ἄφησα σκίζεις τῆς καρδιάς στῆς κάθε ἄρμας τὰ

πόδια.

Πιστεύοντας στὴ μοῖρά μου, ζηλόφρονος δὲν εἶμουν,
Ὅταν μὲ πλήγωνε ἡ βρισιὰ τοῦ ξένου μεγαλείου.
Σὰν ἔρριχναν τὰ ἐμπόδια, ποῦ μὲ φράζαν τὸ διάβα
Πηγὴ τῆς περηφάνειας μου εἶταν ἡ μοναξιά μου.—
Καὶ τώρα ποῦ, ὅπως θέλω, μὲ πλατυστρώθη ὁ δρόμος,
Τώρα ποῦ εἶμαι παιδόπουλο καὶ θὰ γενῶ σκουτάρης,
Τώρα ποῦ,—δῶρο ἀνώτερο παρὰ τῆς γῆς τὰ πλούτη,
Μὲ φτεριστήρια δλόχρυσά πάω νὰ χρισθῶ καὶ

[ἰππότης,

θέλεις νὰ βάλω χαλινὸ καὶ βουβὸς νάπομείνω;—
Ὅχι, ὄχι, δὲ μπορῶ, ὄχι· σὴναι τόσα χρόνια!
Δυνατὸς εἶμαι, ἡ σπάθα μου τὸ ταῖρι τῆς δὲν ἔχει,
Καὶ κανεὶς ἄντρας εὐκολὰ δὲ μὲ καλεῖ σὲ μάχη.

Σαίττα ἀπ' τῆ φαρέτρα μου δὲ βγαίνει στὰ χαμένα,
Παρὰ καὶ στὸ λιανότερο καρφώνεται σημάδι.

Τὴ σκούφια ἄμα τοῦ βάλω ἐγὼ, δὲ φεύγει τὸ γεράκι,
Παρὰ μὲ λάφυρα γυρνᾷ κοντὰ μου νικηφόρο.

Οὔτε τῶν ὁμορφῶν τεχνῶν ἐξέχασα τὴν πράξη,
Μὰ ξέρω στὸ λαγοῦτό μου νὰ ἤχῳ σκοπούς καὶ ρίμες,

Τὴ σκέψη μὲ βροντόλαλα τραγοῦδια νὰ σκεπάζω,
Καὶ τὴν ἀγάπη νὰ ἱστορῶ σὰν πρῶτος τραγουδάρης.

Πόσα κοντάρια ἐτσάκισα κουρσεύοντας τάλωνια,
Κι' ἀπὸ κυράδες ὁμορφες πόσες ματιές δὲν πῆρα!..

PE. Στὸ Θεὸ μου! δὲ μ' ἀρίσει νὰ σκύβω τὸ κεφάλι
Στὴν πλησμονὴ τοῦ θάρρους. Κύττα μὴ μὲ κατέβη

Καὶ νὰ σὲ ἰδῶ θελήσω στὴ δοκιμὴ· ὦ! κι' ἂν πείσης
Ἐξω τότε.

ΦΕΡ. Ἄρχοντά μου, κάμετε ὅ,τι ποθεῖτε.
Μετὰ χαρὰς μου δέχομαι κάθε δοκιμασία.

Μὰ ἀφήστε νάραδιάσω πρῶτα ὅλες μου τίς χάρες,
Κ' ὕστερα ἄς ἔρθῃ ἡ δοκιμὴ, δὲ θέλω παραπάνω...

Σπουδαζόντας νὰ δίνω καὶ νὰποκρῶω τοὺς χτύπους,
Ἐμαθα καὶ τὰ δύσκολα κινήματα στὸ σκάκι.

Δὲ μὲ περνᾷ κανένας...
PE. Ἄφοῦ ἀφορμὴ μὰς δίνεις,
Ὅ κάθε τέχνης δάσκαλε, στὴν πράξη θὰ σὲ δοῦμε.

Μαθε του, κόρη μου, —κι' αὐτὸ δὲ θᾶνα· λίγη δόξα—
Πὼς νὰ νικᾷ μπορεῖ κανεὶς χωρὶς νὰ καμαρώνῃ.

(Πρὸς τὸν Φερνάντο:)
Ἐδῶ θὰ βγῆ στὸ φανερὸ ἡ τέχνη σου ἡ κρυμμένη.

Θὰ χάσης, σοῦ προλέγω.
ΦΕΡ. Θὰ δοῦμε καὶ τὸ κέρδος;

PE. Τὸ κέρδος; Ἄν νικήσης, σοῦ δίνω γιὰ στεφάνι
Τὴν κόρη μου Ἰολάντα.

ΦΕΡ. Κι' ἂν χάσω;
PE. (Τὸν τραβᾷ παράμερα, καὶ μὲ χαμηλὸν τόνον:)
Θὰ πεθάνῃς!

ΦΕΡ. Ἡ προσφορὰ ναι ὑπέρκαλη, ὥστε δὲν τὴν
[ἀφήνω.

PE. Δέχεσαι;
ΦΕΡ. Κόρη, δέχομαι.

PE. Κι' ἂν χάσω...
PEP. Αἶ, θὰ χάσω.

Δὲ θάκουσθῃ ἀπ' τὰ χειρὶ μου παραπόνο ἢ κατάρρα·
Νὰ ζήσω ἴσως δὲν ἔμαθα, μὰ νὰ πεθάνω, ξέρω!

PE. Κόρη μου, ἐμπρός.
(Οἱ δύο νέοι ἐτοιμάζονται νὰ παίξουν.)

ΦΕΡ. (Πρὸς τὸ Ρενάτο).

Τὴν πλησμονὴ τοῦ θάρρους συγχωρεῖτε,
Μὰ θέλει τὸ παιγνίδι μὰς προσεχτικὸ τὸν παίχτη.
Ὁ κόμης τοῦ Φομπρόνε σὰς καρτερεῖ στὸ τζάκι,
Μαζὶ νὰ πῆτε τίς χάρες τῶν περασμένων χρόνων.

Μὰ ἐδῶ μόνοι θὰ μένουμε.
(Τὸ τραπέζι, ὅπου κάθονται καὶ παίζουν οἱ δύο
νέοι, εἶναι κοντὰ στο προσκήνιο, ἐνῶ τὸ τζάκι, στὸ
βάθος τῆς σκηνῆς. Ὁ Ὀλιβιέρος κάθεται κοντὰ
στὸ τζάκι).

ΟΛ. Ὁ νέος μου ἔχει δικιο.
PE. Καὶ νὰ! στὸ θέλημά του σκύβω... Κέρνα,
[Φομπρόνε.

ΟΛ. Τὸν ἀποπῆρες αὐστηρά.
PE. Παραπολύ;

ΟΛ. Ὁ, ὄχι. Βρῆκα
Συχνὰ κ' ἐγὼ τὴν ἀφορμὴ μαζὶ του νὰ θυμώσω,
Καὶ νὰ τοῦ πῶ λόγια πικρά. Μὰ εἶναι τόσον ὠραία

Ἡ ἐμπιστοσύνη ἡ ρόδινη στὸ μέλλον! Εἶναι τόσον
Ἄγνος ὅποιος δὲ γνώρισε, Ρενάτε μου, τὴν πίκρα

Τῶν ὄνειρων ποῦ χάνονται! Σ' αὐτὰ τὰ μαῦρα μάτια
Εἶναι ἡ χαρὰ τόσο μεστή! Τόσο, σ' αὐτὴ ἀπὸ κάτω

Τὴν πυκνὴ κόμη, φεγγερὸς φαίνεται ὁ λογισμὸς του!
Τὸν εἶδα ἐγὼ στὴν πράξη, καὶ δυνατὸ τὸν ξέρω,

Καὶ τολμηρὸ. Τὸ τίμιο κ' ἐλευτέρου πνεῦμα
Μοῦ ἀρίσει, καὶ τῆς νιότης μου τίς μέρες μοῦ θυμίζει.

PE. Μὲ πόσο θάρρος ἤρωϊκὰ τὸ θάνατο ἀντικρύζει!
(Ἀπὸ μέσα του).

ΟΛ. Τί σκέφτεσαι;
PE. Τίποτα.

ΟΛ. Μὰ, στὰ μάτια σου διαβάζω...
PE. Ἦθελα νὰ νικοῦσε αὐτός.

ΟΛ. Καὶ νὰ παίρνε τὴν κόρη;
PE. Ὁ! ἀλήθεια!...

ΟΛ. Λοιπὸν πὲς το πὼς ἡ Ἰολάντα παίζει;
Ἐξοχα, ἀφοῦ προσφέρεις στὸ νικητὴ βραβεῖο

Τὴν ἴδια. Καί, ὡς ἀντάλλαγμα τῆς κόρης, τί θὰ πάρῃς
Ἄν χάσῃ ἐκεῖνος;

PE. (μὲ διασαγμὸ). Τίποτα.
ΟΛ. Τίποτα, ἀλήθεια;

PE. (Σὰν νὰ μιλᾷ μὲ τὸν ἑαυτὸ του): Ὁ! ὄχι,
Δὲ θὰ τοῦ πάρω τίποτα. Τίποτου εἶδους συμφωνία

Κῦρος δὲν ἔχει.
ΟΛ. Κ' ἐννοεῖ τὸ λόγο του ὁ Ρενάτος

Νὰ πάρῃ πίσω;
PE. Κι' ἂν αὐτὸς θέλει νὰ μοῦ τὴν δώσῃ;

(Οἱ δύο γέροντες ἐξακολουθοῦν τὴν ὁμιλία των,
χωρὶς νὰκούωνται).

IO. Τί ἔχεις, γενναῖε Φερνάντε; Καὶ δὲ μιλεῖς, δὲν
[παίζεις...]

ΦΕΡ. Ἐγὼ;... Στὰ μάτια σὲ θωρῶ, ποῦ εἶναι
[τόσον ὠραία!]

IO. Κ' ἐγὼ τὰ τάγματά σου ἄφοβα δεκατίζω.
Ἐχασες ἕναν Πύργο, καὶ τὸν Τρελλὸ σοῦ παίρνω,

Ἄν δὲ νοιαστῆς ἀμέσως νὰ τὸν παραμερίσης.
Πρόσεχε τὴν καλοτοπία.

ΦΕΡ. Σ' εὐχαριστῶ, Ἰολάντα.
Ἐτρέχε ὁ νεὺς μου ἀπόμακρα, κ' ἐγὼ βουβὸς στεκόμουν

Μὲ τὴν πικρὴ βεβαιότητα πὼς πάντα θενὰ χάσω.
Ἰσα μ' αὐτοῦ κκτάντησα· δὲν ἔκανα οὔτε βῆμα!

IO. Θέλεις νὰ κάνουμε ἀλλαξιά τὰ χρώματα, Φερ-
[νάντε;

ΦΕΡ. Ὅχι· κράτα τὴ τύχη σου κι' ἄσε με στὴ
[δική μου.

IO. Σειρά σου.—Βλέπεις τίποτα νὰ σοῦ φράζῃ τὸ
[δράμο;

Μπα, τί τρελλή! Κῦττα κ' ἐγὼ πῶχω στραβοπατήση!
Χτυπώντας τὸν Τρελλὸ σου, γυμνῶν τὸ Ἄλογο μου.

ΦΕΡ. (τῆς παίρνει τὸ Ἄλογο):
—Μόνος μου δὲ θὰ τὸ παίρνω· τὸ δέχομαι γιὰ δῶρο.
IO. Βλέπεις τί παίχτρια τυχερὴ ποῦ εἶμαι;—Μὴν
[τὸ πιστέψης]

Πὼς εἶχα κἀνὴ λάθος.
PE. (Τοὺς πλησιάζει): Πὼς πάτε στὸ παιγνίδι;
ΦΕΡ. Χάνω.

PE. (εὐχαριστημένος):
Ἐτσι; Γυὲ μου, ἄς ποῦμε πὼς πῆρε τέλος.

[Στάσου,
Μὴν παίζεις πιά· τὸ στοίχημα, τὸ βάλουμε στάστεια.

ΦΕΡ. Θαρρεῖτε;—Ἐγὼ νάστευθῶ, εὐγενικὴ ἄρ-
[χοντά μου,

Μὲ σὰς, δὲ θὰ τολμοῦσα, οὔτε μ' ἄλλον στὸν κόσμο.
Σὲ τέτιο θέμα...

PE. Χάνεις· σοῦ μοῦ τὸ εἶπες ὁ ἴδιος.
ΦΕΡ. Καὶ χάνοντας δὲ δέχομαι καμμιά χάρη· ἂν
[νικοῦσα,

Μὲ τί καμάρι θὰ παίρνω τέλει τὴν πληρωμὴ μου!
PE. Κῦττα μὴν προκαλίσῃς, παιδόπουλε, τὴ Μοῖρα!

ΦΕΡ. Τὴν προκαλῶ· τὸ λόγο μου σὰ δώσω ἐγὼ,
[ἄρχοντά μου,

Δὲ μετανοιῶνω.
PE. Κ' ἔτσι πρέπει.

(Ἀπομακρύνεται, καὶ ἔπειτα ξαναγυρίζει):
Ὅχι, νέος εἶσαι,

Παῖδί μου, καὶ παράτολμος, καί, ἂν συμφορὰ σοῦ τύχῃ,
Δὲ θάβρω ἐγὼ ἀνάπαψη ποτέ μου. Ἄφησε τώρα

Τὴν περηφάνεια, καὶ ἄκουσε τὴν καλὴ συμβουλὴ μου.
Σοῦ τὸ ζητῶ, σὰν νὰ εἴσουν γυὸς μου, μὲ παρακάλε·

Εἶναι καιρὸς ἀκόμα νὰ τραβηχτῆς· τὸ ξέρεις
Τί σὲ προσμένει... ἔλα καὶ σὺ, Ἰολάντα, βοήθησέ με!

Πὲς του νὰ δώσῃ, ἀκρόαστ, στὰ λόγια μου.
IO. Εἶν' ἀνάγκη.

Κ' ἐγὼ στὴν ἀρνησὴ του νὰ ἐκτεθῶ; Μιὰ μόνο
Στιγμὴ,—καὶ παίρνει πίσω τὸ ἔδαφος τὸ χαμένο.

PE. Ἡ καυχυσία τῆς νίκης σὲ κάνει αὐτῆς τῆς
[γνώμης.

IO. Πατέρα!
PE. Μὰ δὲν ξέρεις πὼς, ἂν τυχὸν καὶ χάσῃ,
Τοῦ εἶν' ἀποφασισμένους...

ΦΕΡ. (Τοῦ κόβει τὸ λόγο): Κόρη, χαμένος κόπος
Τὰ λόγια σὰς κανένας δὲ σβύνει ἀπ' τὴ καρδιά μου

Τὸ λόγο ποῦ ἔχω δώσῃ.
PE. Στὸ ἀστέρι σου σ' ἀφήνω.

(Ὁ Ρενάτος ξαναπηγαίνει κοντὰ στὸν Φομπρόνε καὶ
μαζὶ του κουβεντιάζει σιγανὰ ἡ Ἰολάντα καὶ ὁ Φερ-
νάντος παίζουν ὀλίγες σιγμὲς χωρὶς νὰ προσφέρουν
λέξη).

IO. Τί νὰ θελε ὁ πατέρας μου νὰ πῆ μ' αὐτὰ τὰ
[λόγια:

«Δὲν ξέρεις πὼς, ἂν χάσῃ, τοῦ εἶν' ἀποφασισμένο.»
ΦΕΡ. Τίποτε ποῦ νὰ ξέρω,—τρέλλες.

IO. Καὶ ὅμως σὰν νὰ μιλοῦσε
Μοῦ φάνηκε μὲ νόημα. καὶ σὺ ὅλος ταραγμένος

Τὸ λόγο του σταμάτησες. Τί χάνεις, ἂν θὰ χάσης;
ΦΕΡ. Τίποτα ποῦ ἡ καρδιά μου νὰ τὸ πονῆ.

IO. Σὲ τρέμει.
Νικημένο ὁ πατέρας μου, καὶ νικητὴ καθόλου.—

Δὲν ξέρω, Φερνάντε, μὰ εἶμαι σὲ συλλογὴ καὶ πίκρα.
ΦΕΡ. Εἰνοίασε, ὠραία Ἰολάντα: θᾶνα ὁ χαμῆς
[δικός μο

IO. Ὁ! γιατί μ' ἀσχημούς οἰωνούς νὰ δένης τὸ
[μυαλό σου;

ΦΕΡ. Ἐγὼ; στὰ μάτια σὲ θωρῶ ποῦ εἶναι τόσον ὠραία!
IO. Στὴν ὄψη εἶσαι θλιμμένος. Γιατί; Μὴν ἡ πλη-
[γὴ σου

Πονεϊ ;

ΦΕΡ. Καθόλου.. "Ω! πόσο, πόσο ή ζωή γλυκειά ν'αι!
(Σιωπή.)

ΙΟ. Και είναι ή πατρίδα σου μακρὰ, παιδόπουλε
[Φερνάντε ;

ΦΕΡ. Γεννήθηκα όπου είναι γλυκό κι' ανάλαφρο τὸ
|ἀέρι,

"Όπου είναι ή γῆ γεμάτη μ'άνθους και με τραγοῦδια,
"Όπου στά στήθια τῶν Μουσῶν οί ἔρωτες παιγνιδίζου
"Όπου τάχνά λιοστάσια καθρέφτη ἔχουν τὸ κῦμα,
"Όπου είναι πλοῦτος οί κιτριές κ' οί ροινικιές στis
|ράχες,

"Όπου τὰ πάντα είναι εὐωδία, γλυκόγελο τὰ πάντα,
"Όπου οὔτε τὸν Παράδεισο τόσο ὄμορφο δὲν πλάθει,
"Όπου βογγάει ὁ "Ωκεανὸς μ' ὀλόδροσους ἀνέμους...
Κ' είναι μακρὰ και πέρα αὐτὸς ὁ ὄνειρεμένος τόπος.

ΙΟ. Ἐκεῖ οί γυναῖκες θᾶναι κι' ὄμορφες κ' ἔρωτιάρες.
ΦΕΡ. Ναι, εἶν' εὐκολες στὸν ἔρωτα, μὰ τρελλές,
|λησμονιάρες.

Ναι, ὁ πύρινος ὁ ἥλιος μου μεστᾶνει γαῦρα κάλλη.
Ναι, είναι πλασμένα για φιλιά τὰ φλογερά τους
|χέλια.

Μὰ, ἐμεῖς, μεγαλωμένοι μέσ' τοῦ νοτιᾶ τῆ λαύρα,
Και μέσα στά μεθυστικά λουλούδια, τὰ βαμμένα
Με χρώματα ὀλοζώντανα, τάνθόφυλλα ἀγαποῦμε
Τὰ λιγερά και ἀχνόλευκα, και λαχταροῦμε τᾶσπρα
Λουλούδια πὸ βλαστάνουν σὲ οὐράνια παγωμένα.
Και μιά ξανθὴ πλεξίδα, γαλανὰ μάτια, μ' ἄσπρη
Θωριά, και μιά ἀτονία γλυκιά, σὴν κουρασμένη,
Ευποῦν τὴν ἀναμμένη τοῦ νοῦ μας φαντασία
Πιότερο ἀπ' τὰ μαυρόμαλλα κι' ἀπὸ τὰ μαῦρα μάτια...
Τὰ μακρινὰ μου πέλαγα, τὰ πόμακρα βουὰ μου
Εἶναι ὀλα καταγάλανα, και ὀλόχρυσες οί δῦσες.

(Σιωπή).

Εἶσαι ὄμορφη, Ἰολάντα !

ΙΟ. Γλυκιά πὸ εἶν' ή λαλιά σου!
ΦΕΡ. Ἄκου,—τὸ σκέφτηκες ποτὲ πὸς μπορεῖ νὰ
|πεθάνης

Πρὶν δῆς και δοκιμάσης τί πρᾶμα νᾶναι ή ἀγάπη;
Πρὶν κ' ἕνα μόνο ἀπ' τῆς καρδίας ἀνθίσῃ τὰ βλα-
|στάρια ;

Πρὶν τὰ φλογώδη λόγια σοῦ κρυφοψιθυρίσουν ;
Πρὶν τὸ δικὸ σου φῶς χαρῆς ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ;
ΙΟ. "Ω! ὄχι.

ΦΕΡ. "Όχι, δὲν εἶν' ἔτσι : Μιὰ μόνη ἄς εἴταν ὦρα,
"Όρα ἠδονῆς πὸ ἐμπρὸς τῆς κάθε ἠδονῆς θαμπᾶνει.
Τὰ μάτια μου νὰ βλέπονται με τὰ δικὰ σου μιὰ ὦρα,
Κ' ὕστερα ἄς ἔρθῃ ὁ χάρος...

ΙΟ. Νὰ πάρῃ και τοὺς δύο μας !
ΦΕΡ. Τί ἀχνόξανθα μαλλὰκια !

ΙΟ. Τί μελετᾶς τὸ χάρο,
Σὰν νὰ θέλες νὰ κλάψῃς τῆ μοῖρά σου ;

ΦΕΡ. Πόσο είναι
Γλυκὸ τὸ χαμογέλοιό σου !

ΙΟ. Γιατί, γιατί, Φερνάντε,
Μὲ βλέπεις ἔτσι θλιβερά :

ΦΕΡ. (συνερχόμενος) — Καθόλου.— Εἶχα τὸ νοῦ μου
Σ' ἐλπίδες ἀκατόρθωτες, σὲ θολωμένους πόθους.
"Ἄς παίξουμε ἔβλεπα ὄνειρο χρυσό...

ΙΟ. Γιατί στενάζεις ;
ΦΕΡ. Θυμοῦμαι τῆ γαλήνη μου, τῆ μακρυνή μου
|χώρα.

ΙΟ. Και τίς ματιές πὸ σοῦ ἔρριχναν πανέμορφες
|κυράδες ;

ΦΕΡ. Πρόσεχε, γιατί τώρα σὺ χάνεις.
(Τῆς δαίχνει τὸ παιγνιδι.)

ΙΟ. Μοῦ τὸ δαίχνεις

Μὲ τόσο ζῆλο ! φαίνεται πὸς σὲ φοβίζει ή νίκη.

ΦΕΡ. "Ω! μὰ δὲν ξέρεις, τῆ ζωῆ πὸς ἐπαιζα, Ἰολάντα;
Δὲν ξέρεις πὸς, ἂν χάσω, για πάντα εἶμαι χαμένος;
Δὲν ξέρεις πὸς εἶσαι ὄμορφη ὄσο καμμιὰ στὸν κόσμῳ;
Πὸς τὸ χλωμὸ σου μέτωπο και τὰ ξανθὰ μαλλιά σου
Λατρεύω, πὸς δικὸ μου δὲν ἔχω παρὰ τὸ αἷμα
Στις φλέβες μου, και μόνος θᾶμαι στὸν κόσμῳ,
|ἂν ἴσως

Δὲ δείξης στὸ καημὸ μου συμπάθεια;
ΙΟ. Και δὲ βλέπεις

Τυφλὲ και σὺ, πὸς μιὰ ὦρα πασχίζω νὰπολαῦσω
Τὴν ἠδονὴ πὸ ἐμπρὸς τῆς κάθε ἠδονῆς θαμπᾶνει;
ΟΛ. (Πρὸς τὸν Ρενάτο):

Δὲ τον! πὸς είναι σκεπτικὸς! Νὰ! σκύβει τὸ κεφάλι.
ΡΕ. Πὸς πᾶτε στὸ παιγνιδι;

ΦΕΡ. (Χαμογελῶντας) — Τῆ Ρήγισσα τῆς πῆρα!

ΙΟ. Φερνάντε, θέλω νὰ σοῦ πῶ... Πρώτη φορά είναι
|τώρα

Πὸς ἄκουσα φωνὴν ἔρωτα για μένα τονισμένη.

"Ω! νὰ ξέρεις πόσο συχνὰ διάβηκαν στά ὄνειρά μου
Τὸ ἀρρενωπὸ σου πρόσωπο, τὰ εὐγενικά σου λόγια!

Πόσες φορές τὰ βράδουα, στὸ λιακωτὸ γηρμένη,
Ἄντις για τὸ μονότονο ρυθμὸ τῆς προσευχῆς μου,

Λόγια κρυφὸλεγα μισὰ και ὀλόθερμα, ζητώντας
Ἄπὸ τὸ σπλαχνικὸ οὐρανὸ στὴ νύχτα μου ἕνα φέγγος!

"Ω! νὰ ξέρεις στά γυαλωτὰ πίσω πὸς ἐπερνοῦσαν
Ἄτέλειωτες και κρύες οί ἀνύπαντρες μου ἡμέρες!

Σὰν ἔβλεπα γυναῖκα με βρέφος στὴν ἀγκάλη,
Και ἀπὸ τραπέζι γάμου σὰν ἄκουγα τραγοῦδια,

Τῆ φορεσιά μου κοίταζα, τὰ χρυσὰ, τὰ πετράδια,
Κ' ἐνοιωθα πὸς εἶμουν πὸς φτωχὴ κι' ἀπὸ φτωχὴ
|δουλεύτρα.

"Ενοιωθα ἐδῶ, μέσ' στὴν καρδιά, μιὰ μυστικὴ φοβέρα
Κι' ἄδικα γύρευα ἄσυλο στὴν πατρικὴν ἀγάπη.

Μαρμέζοι ἦρθαν και κόμητες νὰ με ζητήσουν ταῖρι,
Κι' ἀπὸ κρυφὴ ἀντιπάθεια τοὺς ἀπαρνήθηκα ὄλους.

"Ἦρθες και σὺ, Φερνάντε μου, ὁ δυνατὸς και ὠραῖος,
Και μιὰ φωνὴ μέσ' τὴν ψυχὴ μου φώναξε : Εἶναι
|ἐκείνος !

ΦΕΡ. Τὸ χέρι σου Ἰολάντα.— "Ω ἀχνόλευκο χερὰκι,
Σ' ἕνα φτωχὸ παιδόπουλο θενὰ σὲ ρίξῃ ή μοῖρα;

ΙΟ. Ἡ μοῖρα μὲς ἐνώνει με τῆ σοφῆ τῆς γνώμη.
Κοίτα, με δύο κινήματα κ' είναι δικὴ σου ή νίκη.

ΡΕ. (Πλησιάζει τοὺς νέους :)
—Ποῦ ἐφτάσαμε ;

ΙΟ. (Χαμογελῶντας.) Πατέρα, ή ἀνίκητή σας κόρη
Μελετᾶ τώρα τὴ ντροπὴ τοῦ πρώτου νικημοῦ τῆς.

ΡΕ. Ἐχασες;
ΙΟ. "Όχι ἀκόμα... θὰ χάσω ὄμως.

ΡΕ. Φερνάντε,
Σταμάτησε ἄκουσέ με. Μωρολογοῦσα τότε
Πὸς πρότεινα τὸ στοίχημα. Διάλεξε, ἀπ' τὰ δικὰ μου
Καστέλια τὸ πὸς δυνατό και πλοῦσιο· είναι δικὸ σου.
Μὰ, ἄς σβύσῃ ή συμφωνία πὸς δὲν μπορεῖ νὰ γείνη.

Δὸς μου πίσω τὸ λόγο μου κ' ἐγὼ θενὰ σοῦ δώσω
Πλοῦτη και δόξες... ἕνας πατέρας σὲ ἱκετεύει.

ΦΕΡ. Κύριε, σὲ τέτιχ πρόταση μιὰ ἀπόκριση ταῖ-
|ριάξει :

Τὴν κόρη σας λατρεύω, —Κόμη, τὸ λόγο σου ἔχω.
ΡΕ. Θὰ τὸν κρατήσω, ἂν τάπαιτῆς· μὰ, ἂν τὴν τι-
|μὴν ἀκούσης,

"Ἄν τρέφῃς για τὴν κόρη μου μέσ' στὴν καρδιά σου ἀ-
|γάπη,

Σκέψου, —κι' ἂν ἴσως θλιβερά πράγματτα σοῦ θυμίζω,
Συμπάθησέ με, — σκέψου πὸς και δουκὸς κορώνη

Πρὶν ἀπὸ σένα εἶχε ἀρνηθῆ· πὸς είναι αὐτὴ τὸ μόνο
Βλαστὰρι ἀρχαίου γένους· σκέψου πὸς δὲν εἶν' ἕνας

Και δύο οί ρηγάδες ὄπου τὴν κλῆρα τῆς ζηλεύου
("Ὁ Φερνάντος διατάζει· ή Ἰολάντα τὸ βλέπει, και
τὸν παρακαλεῖ με τ'ε χειρονομίες τῆς νὰ παίξῃ).

ΙΟ. (Σιγανὰ).
Παῖζε, Φερνάντε.

ΡΕ. Θᾶσαι μιὰ μέρα, ἴσως, παιδί μου,
Και σὺ κανένας πλοῦσιος και δυνατὸς ἱπόπτης·
Μὰ ὡς τώρα...

ΙΟ. (Σιγανὰ). Παῖζε, παῖζε! μόνο ἕνα βῆμα...

ΡΕ. "Ὡς τώρα
Στὴν αὐγὴ τῆς ζωῆς σου εἶσαι, Φερνάντε, ἀκόμα·
Εἶναι ή Ἰολάντα πλοῦσια κι' ὄμορφη, και ὁ πατέρας
Τῆς ὁ ἴδιος σοῦ τὸ λέγει πὸς δὲν μπορεῖ με σένα
Ζωὴν εὐτυχισμένη πολὺν καιρὸ νὰ ζῆσῃ.

("Ἐνῶ ὁ Φερνάντος διατάζει, ή Ἰολάντα κρυφὰ τὸν
παῖνει ἀπὸ τὸ χέρι και τὸν βάζει νὰ παίξῃ ὄ,τι αὐτὴ
θέλει.)

ΙΟ. Πατέρα, ή συμβουλή σας πολὺ ἀργοπόρησε· ὄ,τι
Ἰένηκε, γέννηκε! Εἶναι δεμένη πιά ή τιμὴ σας.

ΡΕ. Τί εἶπες ;
ΙΟ. (Ἐνῶ σηκώνεται, και μαζί τῆς ὄλοι :)

Τὸ Σάχη μου χτυπᾶ, κ' είναι δικὴ του ή νίκη!
ΟΛ. Τὸ δαίμονα ή τὸν ἔρωτα μαζί του εἶχε ὁ Φερ-
|νάντος!

ΙΟ. (Πρὸς τὸν πατέρα τῆς :)
Ἄντρα νὰ πάρω μου εἴπατε: τὸν διὰλεξα μαζί ή του.

ΡΕ. (Ἐμφορμένος τώρα :)
Γι' αὐτὸ μὸς φαίνεται ἔτσι ντροπαλή και θλιμμένη!

ΙΟ. (Ἐνῶ ἀγκαλιάζει τὸν πατέρα τῆς και ἀπλώνει τὸ
ἕνα τῆς χέρι πρὸς τὸν Φερνάντο :)

ΙΟ. Δικὸς μας είναι ὁ νικητῆς· ἄρα κ' ἐγὼ κερδίζω.
ΡΕ. (Πρὸς τὸ Φερνάντο :)

"Ἄφῶ ὁ Θεὸς δὲν σοῦ ἔδωκε τοῦ ὀνόματος τῆ δόξα,
Σοῦ φαίνεται ἐνδοξο ἀρετὰ κ' ἔντιμο τὸ δικὸ μου;

ΦΕΡ. Κύριε...
ΡΕ. Εἶσαι ἀνδρεῖος στά ἔργα και γνωστικὸς στά λόγια,
Κ' ἐγὼ τὸ Θεὸν εὐχαριστῶ, πὸς γοῦ μου δίνει ἐσένα
("Ὁ Φερνάντος γονατίζει πρὸτα ἐμπρὸς τὸν Ρενάτο·
αὐτὸς τοῦ βάζει τὰ χέρια του ἀπάνω στὸ κεφάλι·
ἔπειτα σηκώνεται ὁ νέος και σιρφεῖ ἀμίλητος πρὸς
τὸ μέρος τῆς Ἰολάντας.)

ΙΟ. Μὲ βλέπεις πάλι ἀμίλητος, παιδόπουλε Φερνάντε;
ΦΕΡ. Σὲ βλέπω μέσ' στά μάτια, πὸς είναι τὸσον
ὠραῖα.

Ν ΠΟΡΙΩΤΗΣ.

Πέθανε στὴν Πετροῦπολη ὁ σοφὸς βυζαντινολόγος και
ιστορικὸς Ἀλέξανδρος Βασιλόπουλος, πολὺ γνωστὸς στὴν
ἐπιστήμη ἀπὸ τίς μελέτες του για τὸ Βυζάντιο. Ὁ Βασι-
λόπουλος εἶτανε μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροῦπολης ἀπὸ
καιρὸ ἔξῃ ἀπὸ τὰ ἱστορικά ἔργα του, πὸς είναι μοναδικὰ,
ἔγραφε και μυθιστορήματα πισυχημένα με ὑπόθεσιν ἱστο-
ρικὴ.

*

"Ἡ Κυρία κάνει παραπονα στὸν ἄντρα τῆς τὸ γιατρό.
—Τὸ βλέπω πὸς δὲ μ' ἀγκάπας πιά ὄπως μ' ἀγαποῦ-
σες στίς ἄρχες που με πῆρες.
—Δὲν ἔχεις δικιο, ἀγάπη μου.
—"Όχι, ὄχι!... Τὸ βλέπω πολὺ καλά.
—Μὰ πὸς τὸ καταλαβαίνεις ;
—Εἶναι κάμποσος καιρὸς, κυριε γιατρέ μου, πὸς ὄλοι
σου οί πελάτες ἀρρωσταίνου τὴ νύχτα.

*

Διαβάσαμε κάποι πὸς ή εταιρεία τοῦ «Mercure de
France» θὰ βγάλει σ' ἕναν τόμο μ' ἑξακόσια καταβάττα τὰ
ἔργα τοῦ ποιητῆ Μπωντελαίρ. Μιὰ τέτοια ἔγδοσῃ χρειαζό-
τανε.